

**V APRILIS.
DE S. VINCENTIO FERRERIO ORDINIS
PRÆDICATORVM VENETI IN ARMORICIS.
VITA**

**Auctore Petro Ranzano Ordinis
Prædicatorum, dein Episc. Lucerino. Ex
codice MS. Vltrajectino.**

PROLOGUS.

Si majorum nostrorum, qui post nostrum inclytum Ducem Dominicum Ordinis Prædicatorum gubernationem habuerunt, facta, dicta, gesta, instituta diligenter repetere, & cum eis ea quæ a te gesta sunt ex eo tempore quo Dei providentia ejusdem Ordinis summus Magister creatus es, conferre voluerimus, Pater Reverendissime; certe satis compertum habebimus, quod nulli eorum inferior, multis æqualis, plurimis vero præstantior habearis. Nam si laudari solent illi, qui Prædicatorum Religionē fundaverunt; laudandus quoque es tu, quandoquidem ea, quæ ipsi fundaverunt, & quæ reperisti vetustate collapsa & pene interitura, diligenter erexisti, prudenter auxisti, sapientissime conservasti. [Laudandum censet Magistrum Ordinis] Solent illi laudari, quod studiosos bonarum artium amaverunt: sed non minus & tu laudari dignus es, qui omnia Italiæ loca & multa extra Italiam, in quibus olim nostrorum Fratrum publica studia litterarum esse consueverant (quæ tu objacturas, quas noster Ordo multis annis antea passus fuerat, diruta invenisti) pro singulari animi tui virtute in splendidiorem cultum restituisti. [ob singulares ejus virtutes,] Omitto eas virtutes, quibus præditos esse oportet eos qui alios gubernant, præsertim justitiam, clementiam,

mansuetudinem, liberalitatem: in quibus certe nemine inferior, omnium prudentium virorum iudicio, existimaris. Ad universas vero has & alias virtutes tuas, quas prætermittas hoc loco facio, illud unum accedit, quod est omnium præstantissimum: nam cum ab annis centum & triginta, ante quos floruit illud singulare Christianæ Ecclesiæ lumen, Thomas Aquinas, usque ad hanc ætatem fere innumerabiles utriusque sexus homines in diversis mundi partibus habuerimus, qui tam doctrinarum multarum ubertate, quam vitæ sanctitate & crebra miraculorum coruscatione claruerunt; tamen tanta fuit nostrorum Patrum seu negligentia seu pusillanimitas, ut eorum mirifica vita paucis nota & fere in obscuro sit; cum tamen nonnulli ex eis in sanctorum Martyrum, multi in Confessorum, alii in Virginum catalogo ascribi ac collocari dignissime mererentur. Inter quos ille vir præcipuus fuit, vir, inquam, Apostolicus, S. Vincentius Valentinus: qui veluti sol ceteras stellas claritate, sic ipse vitæ sanctimonia, verbi divini præconio, ac variorum miraculorum coruscantia ceteros superavit. Et tamen cum quinque & triginta anni usque ad præsentem annum fluxerint, quod ex nostra luce discessit; [& promotam canonizationem S. Vincentii,] neminem ex nostris habuimus, cujus tanta diligentia aut tantus animus esset, ut a summis Pontificibus eum catalogo Sanctorum adscribi postulasset. Quæ res facile fieri potuisset, quandoquidem viri sanctitas erat fere toti mundo notissima, & nominis ejus erat fama celeberrima. Supererant præterea illi Romani Pontifices, quibus erant cognita mirabilia opera ejus, & summa utilitas, quam ex fructu doctrinæ ejus (quam longe lateque diffudit) fuit Christiana respublica consecuta. Tu vero, Pater sapientissime, sicut doctrina multos ex his, qui te in nostri Ordinis maximo Magisterio præcessere, sic & animi magnitudine superare contendis. Nam non dimittens tui regiminis gubernaculum, elegisti pio illi sanctoque negotio dare operam, quod ab aliis neglectum est: ut

videlicet industria, vigilantia, prudentia tua e Nicolao Pontifici Maximo, qui ipsum Vincentium nusquam viderat, [apud Nicolaum V,] sed solum de ejus operibus pauca quædam audierat, suggereretur; ut investigata tanti viri mirabili vita; cum ceteris Sanctis, more Romanæ Ecclesiæ, eum connumeraret. Qua in re novi ego ac ceteri, quibus tu pro humanitate tua plurimum familiariter eo tempore utebaris, quot, quantos, qualesque labores susceperis: sed eos prætermisissos facio, quoniam eos enumerate nec hic locus est congruus, nec brevibus perstringi posset. [& Calixtum III,] Et quoniam negotio, quod magnanimiter aggredi voluisti, quamquam non a Nicolao Pontifice sed a Calixto tertio, qui ei in summo Pontificio successit, finis impositus est; volens nostri Vincentii gesta mandare memoriæ posteritatis, [Ejus mandato scribit Vitam S. Vincenti,] mihi jussisti, ut ea, quæ de ejus mirabilibus factis apud Maximum Pontificem universamque Romanam Ecclesiam claris veridicisque testimoniis comprobata sunt, deberem ipse conscribere. Quam rem, etiamsi arduam & præter ingenii mei vires ac fere infiniti operis esse manifeste perspicio; tamen quia nefas est tua diffugere jussa, quod ipse jussisti, facere nuper institui. Fuit vero mihi illud jucundissimum, tum obedientiæ merito, cujus præmium me spero in cælis habiturum; tum quia scio ipsum Vincentium pro me Jesum Christum continue deprecaturum, ut mihi detur posse hanc nostram mortalem fragilemque vitam sine errore transigere. Nec minus spero tanta admiratione digna esse hujus divini viri opera, quod quicumque legerint, quæ sum ipse scripturus, facile permoveri poterunt, ut ejus exemplo præsentem vitam cum omnibus ejus voluptatibus aspernentur. Igitur antequam narrationis meæ principium faciam, invoco gratiam Spiritus sancti, quo duce, rerum copia, stylus, ordoque dicendi mihi ministretur, sitque mei operis & fortunatum initium & felicissimus finis: ut illud nec vetustas abolere, nec ulla delere possit oblivio. Ipsum autem opus quinque libris, &

singulos libros suis capitulis distinguam: quibus, de quo erit narratio, patebit illustrius. Stylo utar admodum plano, ut videlicet sicut hoc opus est ad diversos populos divulgandum, sic a diversis hominibus doctis atque indoctis ea quæ narrabuntur facile intelligi possint. Vale. ex Panormo. Anno Domini nostri Jesu Christi millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto.

ANNOTATA.

Cum Vita hac scripta sit anno 1455, per annos 130 sursum numerando pervenietur ad annum 1325.

Quomodo tunc floruit S. Thomas Aquinas, mortuus uti constat 1274? Vtique non in hac mortali vita degens; sed jam in cælis immortalis, talisque a Ioanne XXII declaratus anno 1323: primus autem post eum, de quo late egimus 7 Martii, Sanctis adscriptus ex Ordine Prædicatorum, fuit S. Vincentius.

Imo sex & triginta, ab anno 1419 ad 1455. sed auctor utrumque terminum, quo anni imperfecti numerantur, neglexit.

Scilicet Martinus V, dictus III (cujus tempore mortuus est S. Vincentius) & Eugenius IV, qui antea Gabriel Condelmerius dictus, creatus fuerat Cardinalis a Gregorio XII anno 1408, id est annis undecim ante obitum S. Vincentii.

Nicolaus V, antea Thomas Lucanus dictus, ab Eugenio IV Cardinalis creatus 16 Decembris anno 1446, & post non integros tres menses Papa 6 Martii 1447, mortuus 24 Martii 1455. cum vix duos annos in suo Generali Magisterio absolvisset Martialis Auribelli.

Callistus III, ante Alphonsus Borgia dictus, in eadem urbe Valentina cum S. Vincentio natus, & ibidem sub Martino V Papa creatus Episcopus, anno 1427, dein ab Eugenio IV Cardinalis an, 1444, in Papam electus 8 Aprilis 1445, cui illam dignitatem prædixerat S. Vincentius, quem 29 Iunii Sanctis adscripsit, tertio mense sui Pontificatus.

Quatuor dumtaxat libros scripturum se susceperat Ranzanus ut patet ex Prologo lib. 4, Post hoc tamen opus alium librum de Canonizatione Sancti sibi decretum esse significat lib. 3 num. 6. Qui ceteris accedens quintus est; ideoque librarii videntur hic pro quatuor scripsisse quinque. Veremur ne ipsius libri 4 pars maxima nobis desit: certe postremi libri 5. Prologum dumtaxat & initium habemus, damusque seorsim post miracula ex Processu Venetensi collecta.

LIBER 1

**Gesta S. Vincentii ab exordio vitæ,
usque ad maturam ætatem.**

CAPUT I.

**Nomen Vincentii. Præsagia ante nativitatem facta.
Pia ejus pueritia & adolescentia.**

[1] [Vincentius ob victoriam de mundo:] Vincentius a vincendo, quodam divino præsaigio, nomen sortitus est: vicit enim illa tria, de quibus sic ait Augustinus in libro de Agone Christiano; Quod cum cunctis ejus erroribus, amoribus, terroribus mundus iste vincatur, sanctorum docuit Martyrum beata mors. Beatus autem Vincentius, licet pro Christi confessione necatus non fuerit, ut Martyr dici potuisset; tamen dum viveret magnanime cum hostibus importunissimis dimicavit; eosque animi sui quadam inseparabili virtute devicit. Nam vicit mundi errores, mirifica sapientia; amores, integra mentis &

corporis castimonia, terrores, incredibili animi fortitudine ac patientia. Quomodo vero ea vicerit, docebunt ea quæ de ejus integerrima vita, deque operibus omni admiratione dignissimis, infra memorabuntur. Sed non inepte de eo illud intelligi potest, [comparatur equo Apocalyptico,] quod apud Euangelistam Joannem in Apocalypsi describitur: Vidi, & ecce equus albus: & qui sedebat super eum, habebat arcum: & data est ei corona, & exivit vincens, ut vinceret. [Apoc. 6, 2] Primi enim illius sigilli apertio, quæ hoc loco a Joanne describitur, quamvis litterali sensu primum statum Ecclesiæ Christi significet, ut concorditer ab omnibus illustribus scriptoribus exponitur; ac per equum album, primum statum Apostolorum intelligendum esse dicant, quorum tempore, ob novitatem sacri baptismatis, Ecclesia ipsa nitens & candida dicebatur; tamen non alienum erit, si sermonem istum de hoc inclyto Confessore nostro Vincentio intelligamus. Equus quidem dici potest tam ob magnanimitatem; quam habuit cum hostibus, quos paulo ante nominavimus, dimicando; quam ob prædicationis ministerium, quod exercuit, dum discurrit per universas occiduas regiones, Euangelium Christi longe lateque diffundendo. [eique albo,] Nec tamen equus solum dictus est; sed pulchrum fuit, ut adderetur, albus; ob nitorem videlicet pudicitiae, qua emicuit; ob splendorem eruditionis, qua claruit; & tandem ob fulgorem doctrinae, quam miris operibus ac varia miraculorum coruscatione diffudit. Super hunc equum album Christus sedit. [habenti arcum ex sacra Scriptura,] Teste nempe Augustino, Christi gratia est in sancti hominis anima, sicut sessor in equo. Christus etiam in hoc equo sedens, habuit arcum, qui est veteris novique testamenti Scriptura, qua defenditur Christiana religio, vulneratur ac premitur hostis, dejicitur & confunditur Judæorum perfidia & hæreticorum perversitas. Et data est eidem huic equo albo corona triplex: [& coronam triplicem,] una ex sideribus, & hoc propter mirabilium virtutum multitudinem, de qua corona

ait Joannes in Apocalypsi; Et in capite ejus corona stellarum duodecim; altera ex auro, propter eruditionem magnamque doctrinæ claritatem, de qua dicitur in Ecclesiastico, Corona aurea super caput ejus; tertia ex lapide pretioso, de qua dicitur in Psalmo, Posuisti in capite ejus coronam de lapide pretioso. [Apoc, 12, 1] [Eccl. 45, 14] Hic equus tam gloriosa corona insignis, exivit vincens carnis voluptates, mundi delicias, dæmonisque versutias. [Psal, 20, 4] Exivit, inquam, in campum mundanarum tribulationum, ut vinceret carnem castitate, mundum paupertate, dæmonem humilitate, vitia perfecta caritate. Quæ omnia eum fecisse, ex gestis ejus clarissimis manifeste demonstrabitur. Sed & huic, tam strenue decertanti tamque gloriose ex prostratis hostibus triumphanti, multiplex & pretiosissimum præmium promisit ille, pro cujus amore pugnatur, in Apocalypsi dicens: Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei. [Apoc, 2] Et paulo post: Vincenti dabo manna absconditum &c. Quæ autem sint ista tam magnifica præmia, quæ figurate vincenti a Jesu Christo promittuntur, in præsentī missa faciamus: nimium enim longa sumeretur oratio, si singula hæc verba, quorum sensus est profundissimus, vellemus exponere.

[2] Beatus Vincentius ex Valentia, clarissima Hispaniæ civitate, [Natus Valentiae in Hispania,] & ex antiqua honestaque Ferrariorum familia natiuitatis duxit originem. Parentes ejus, post peractam in multis corporis deliciis juventutem, maturiorem ætatem cum tanta morum elegantia & tam honeste tamque religiose transegerunt, [parentibus honestis & addictis eleemosynæ:] quod non immerito tam insignem filium habere meruerunt. Inter cetera vero quibus eorum vita laudabilis reddebatur, illud servare præcipue studuerunt, quod singulis annis, facto diligenti calculo rerum quæ erant eis eorumque familiæ necessariæ, id quod tandem superfluum erat, pauperibus erogabant, Itaque ambo pie viventes, hunc filium

genuerunt: qui non solum eis, sed & universæ patriæ ejus perpetuam gloriam comparavit. [e duobus fratribus habuit Carthusianum alterum,] Fuerunt etiam eis adhuc alii duo filii, quorum alter Petrus, alter Bonifacius nominatus est. Hic autem Bonifacius fuit vir utriusque Juris consultus, omnium sui temporis eruditissimus: qui mortua uxore, adhortatus a S. Vincentio, Carthusiensem Ordinem elegit, ejusque habitum suscepit in quodam monasterio extra urbem Valentiam, quod ab incolis ibidem vocatur Porta-cæli: inter illius autem Ordinis Fratres adeo religiose conversatus est, quod post quatuor annos eum in eorum Generalem Rectorem elegerunt. Satis de hoc: ad Beati Vincentii parentes redeamus.

[3] Quantus autem aut qualis esset Vincentius nasciturus, patri uno, matri vero duobus indiciis ostensum est, antequam ex utero nasceretur. Patri namque dormienti, quadam nocte visum est quod, cum in ecclesia Fratrum Prædicatorum esset, quemdam in ipsorum Fratrum habitu, virum plurimum venerabilem, prædicantem audiebat: cumque ea quæ ab illo dicebantur, magna cum aviditate hauriret, memoriæque commendare conaretur; hæc verba a viro ei dici videbantur: Congratulor tibi, [nec dum natus Patri in visione ostensus, qualis & quantus esset futurus:] o fili carissime: post paucos enim dies uxor tua pariet tibi filium, cujus erit tanta vitæ integritas, tanta doctrinæ utilitas, tanta famæ ac mirabilium operum claritas, quod omnes Galliarum Hispaniarumque populi eum, tamquam unum ex veteribus Apostolis, venerabuntur: eritque Frater Ordinis Prædicatorum, sicut me vides. Post quæ dicta, multitudo quæ ibi adesse videbatur, magnis vocibus Deo gratias referebat. Itaque dum & ipse in illiusmodi gratiarum actione sese multitudini conformem reddere conaretur, statim somno solutus est, conatuque vocis dormientem uxorem excitavit. Illa expergefata, cæpit virum curiose interrogare, quidnam sibi vellet, quod tam magnam

vocem dormiens emisit. Nec multum vir moratus, sciscitanti uxori, somnium quod viderat, jucundissime indicavit. Igitur super ea re multa collocuti sunt invicem: verum quia a multis theologis sæpe didicerant, hujusmodi somniis raram adhibendam esse fidem, non multum de tali visione gavisi sunt: sed tamen non penitus fuit eis ablata spes, quo minus crederent aliqua ex parte futurum esse illud, quod eis per somnium promittebatur: unde rem ipsam Divinæ providentiæ commiserunt. Verum ipsi mulieri duobus indiciis satis persuadebatur, non omnino vanum viri somnium esse existimandum. [dein & matri duplici indicio.] Unum fuit, quod, cum antea singulos filios, quos genuerat, in utero maxima cum molestia gestasset; tamen quamdiu fuit Vincentio gravida, nihil molestiæ sentiebat: quinimo tanta erat ei agilitas, tantumque corporis robur, ut pene nihil in utero portare videretur. Alterum fuit, quod eodem existens filio gravida, ex utero suo sæpe miro modo audivit, tamquam voces canis latrantis, sonos emitti. Cumque ex eadem re vehementer obstupefacta, a nonnullis, qui singulares servi Dei esse dicebantur, præsertim a viro clarissimo Jacobo, Romanæ Ecclesiæ Cardinali, & Valentinæ urbis Episcopo, qui erat ei consanguinitate propinquus, perquireret, quid sibi significare vellet hujusmodi latratus; ei responsum est, nihil aliud fore, nisi quod paritura esset infantem, qui esset futurus Evangelii Christi ferventissimus ac eruditissimus sanctissimusque prædicator: hi namque, qui in Ecclesia Christiana prædicandi exercent officium, non absurde canibus comparari consueverunt. Adveniente deinde tempore pariendi, quoniam multis hujusmodi portenta divulgaverant, magna multitudo populi marium ac feminarum ad domum eorum convenit, non solum ut eis congratularentur, sed etiam ut quisque videre posset natum infantem, de quo talia promissa divina facta dicebantur.

[4] [Consanguineis in baptismo disceptantibus] Peractis deinde aliquot diebus, constituto die baptismi, amici & cognati ad ecclesiam convenere. Cum igitur deventum est ad ea quæ in pueris baptizandis fieri solent, inter eos qui aderant longa fuit disceptatio de ipsius nominis impositione: unusquisque enim ex eis, qui ad baptismum fuerant vocati, suum nomen infanti imponere cupiebat. Tunc Sacerdos, [Sacerdos ei nomen Vincentii imponit:] videns inter eos tantam esse discrepantiam, tædio affectus, tandem inquit: Quando diu vos expectavi, nec vos video esse posse concordēs; ego volo huic infanti nomen imponere: sit igitur nomen ejus Vincentius. Quod illi audientes, conticuerunt, laudaverunq̄ue prudentis consilium, ac simul dixerunt: Vocetur Vincentius. Fuit tamen post factum magna omnibus admiratio, illudque non nisi Dei providentia evenisse arbitrati sunt: nam nemo ex cognatis, nec ex cunctis qui adstabant aliquis erat qui Vincentius vocaretur. Multi autem ex eis qui affuerunt, ea quæ gesta sunt in istiusmodi nominis impositione, memoriæ commendaverunt: ut videlicet videre possent, si illi nomini futura opera Vincentii convenirent. Demum ubi Vincentius adolevit, manifeste viderunt tam mirifica esse ejus opera, ut rei & nominis nulla discrepantia penitus appareret.

[5] Matri præterea, Vincentium infantem educanti, plures causæ oblatæ sunt, [amabilis in infantia] ut eum, ultra quam credi posset, tenerrime diligeret. Quemadmodum enim ei parum molestiæ dederat, tempore quo eo gravida fuerat; sic & dum eum parvulum nutriebat, rarus erat in eo vagitus; & ubicumque a matre collocabatur, tacitus quiescebat. Si quando in cunabulis positus vigilabat, apertos tenens oculos, secum totus jucundus esse videbatur. Erat aspectu decorus, ut non modo matri, verum etiam singulis qui eum aspiciebant, amabilis redderetur. Mox vero, ubi sextum annum attigit, parentes primis eum litteris imbuendum tradiderunt. Itaque puer in

talibus exercitiis primos annos agens, [puer studiis incumbit:] incredibile dictu est quam brevi tempore quantum profecerit: nondum namque decimum annum attigerat, & non solum pueros coætaneos, sed & multos alios eo natu majores, qui sub eodem præceptore proficiebant, jam longe superaverat. Pueris rarissime colludebat: & si interdum eum cum pueris esse contingeret, post brevem honestumque ludum eos silere & sedere cogebat, & aliquem eminentem locum conscendens, sic dicebat: Audite, o pueri, quæ loquor, & dijudicate, aptusne an ineptus prædicator sim ipse futurus. Itaque sedentibus silentibusque illis, se primo loco Cruce signabat, [& pueris concionatur:] & incipiens quædam dicebat, quæ didicerat ab eis qui Valentia prædicabant. Nullum eruditum theologum viderat prædicantem, quem in quibusdam gestibus, dictis ac sententiis non scivisset effingere. Hæc omnia parentes ac ceteri qui videbant, non solum considerabant, sed etiam mirabantur, & tacito pectore conservabant.

[6] In Grammatica autem non mediocriter instructus, dum ageret duodecimum annum, [adolescens audit philosophiam:] ad dialecticam suum studium transtulit: in qua quoque facultate in duorum annorum spatio tantum profecit, quod inter adolescentes, qui secum illi facultati incumbabant, summus omnium habebatur. Vitam suam, sicut in pueritia sic & in adolescente ætate, cum omni innocentia studuit ducere. Faciebat hoc non solum gratia, quam Deus ipsum præveniens in mentem ejus a teneris annis infuderat; verum etiam quædam animi sui natura fortunatissima, qua in virtutes pronus & inclinatus summopere reddebatur. Juvit quoque & parentum diligentia, [modestus in moribus,] qui pueri innocentiam proumque in virtutes animum advertentes, multis blanditiis eum frequenter incitabant & exhortabantur, ut in incepta virtute perseveraret, ac quotidie niteretur fieri melior. Itaque quemadmodum ab optimis parentibus suis

didicerat, [frequens in ecclesia.] sic debito tempore ecclesias frequentabat, Missarum solenniis intererat, prædicatorum doctrinas avide & devotissime hauriebat, religiose jejunabat, pie Dei laudibus vacabat. Singulis hebdomadis bis, id est, [jejunat feria IV & VI,] quarta & sexta feria, eum jejunare docuerunt: quorum documentum adeo tenaciter menti adolescentis impressum est, illudque tanta alacritate suscepit, ut usque ad felicem vitæ suæ terminum hujuscemodi jejunium frequenter servaverit.

[7] Quoscumque etiam prædicatores, qui Valentiaë Dei verbum prædicabant, sive docti sive indocti essent, quadam pia curiositate audire cupiebat: quando vero ipsi prædicatores aliquid in beatæ Virginis Mariæ gloriosissimæ Dei genitricis laudes dicebant, lætus totus efficiebatur, & ex ipsa mentis lætitia lacrymas continere non poterat. Semper autem flebat uberrime, [addictus cultui Deiparæ Virginis & Passioni Christi,] quando de mysterio Passionis Christi aut ipse legebat, aut ab aliis legi vel dici audiebat: tantaque inerat ei in lacrymando dulcedo, ut a lacrymis desistere esset ei molestum, in eis vero perdurare jucundissimum. Pro singulari quoque devotione, quam habebat ad Crucem Iesu Christi & ad beatam Virginem Mariam, Officium, quod in utriusque laudem Clerici dicere solent, singulis statutis horis quotidie dicebat. Erga pauperes, præsertim Religiosos, liberalissimum se semper exhibuit: [benignus in pauperes;] eos enim in domum parentum suorum introductos, rebus quibus poterat lætissima fronte refici faciebat. Et quamvis hujuscemodi pietatis officiis tantum esset assiduus, parentes tamen ei congratulabantur, nec unquam ea, quæ sanctus adolescens in eleemosynas erogabat, contracta facie eum facere prohibuerunt: quinimo tertiam partem substantiæ, quæ eum contingebat, ei concesserunt: quam ille quatrinduo totam pauperibus erogabat.

ANNOTATA.

Pater ejus appellabatur aliis Guilelmus, aliis Michaël Ferrarius, urbis Notarius seu Grapharius: mater Constantia Miguel, filia Guillelmi Miguel & Catharinæ Revert, ut ea & alia de familia pluribus describit Franciscus Diagus lib. 2 Historiæ quam de provincia Aragoniæ Ordinis Prædicatorum scripsit, cap. 50, Rechacus cap. 1 Vitæ, & alii.

End Noteb

Bonifacius præfuit Generalis toti ordini Carthusianorum ab anno 1402 ad 1410, quando renuntiavit & absolutus est, postea mortuus 29 Aprilis anno 1417. De eo apud Carthusianos extat a Polycarpo de Riparia factum hoc distichon:

*Debueram Prior esse, fui: me vincere, vici:
Tollere Schisma, tuli: cedere, deposui.*

CAPUT II.

Ingressus S. Vincentii in Ordinem Prædicatorum.
Studia theologica. Conciones.

[8] His tot tantisque præclaris adolescentis virtutibus accedebat illud, quod, cum raro in homine adolescente possit reperiri, solet quoque esse & maxima admiratione dignum: namque antequam a secundum & vicesimum annum attingeret, tam pertinaci studio litteris incubuit, ut inter eos, qui Valentiaë philosophiam Theologiamque profitebantur, summus omnium haberetur. Inerat ei grande & acutum ingenium, tenax indelebilisque memoria, & continua in studiis perseverantia. [Summus habetur & philosophus & theologus] Tantæ vero modestiæ fuit, ut numquam visus sit cum aliquo, sive loquendo sive etiam disputando, contendere. Parentibus tantum obedire tantumque honorare eos studuit, ut numquam ab aliquo

notari potuerit, quod eis vel minimam dederit offensam. Hæc tam mirificæ virtutes fecerunt, ut a cunctis Valentinis civibus vehementissime amaretur.

[9] Memor sancti hujus adolescentis pater, eorum quæ de filio ejus nascituro ei fuerant divinitus indicata; atque ex alia parte considerans in adulto filio tantam rerum peritiam tantamque morum elegantiam, quadam die eum ad se accersitum his verbis allocutus est: Tria sunt, optime fili, quæ me plurimum agitant, redduntque animo suspensum: & si mihi daretur optio, plane ex meipso intelligerem, quid illorum potius esset eligendum: volui tamen tuam audire sententiam, & polliceor me penitus prosecuturum id quod ipse facere proposueris. Memoria mihi est, [e tribus a patre circa statum vitæ eligendæ propositis,] quod tibi frequenter enarravi, ea quæ de te mihi Deus per quietem revelavit, antequam ex matris utero nascereris: & variæ virtutes, quibus jam a primis annis te præditum vidi, mihi spondere videntur, omnino debere impleri, quod habitum religionis Prædicatorum sis suscepturus, quodque in ipso habitu debes esse fidei Christianæ prædicator præcipuus. Me deinde inducunt divitiæ, quibus pro summa Dei liberalitate abundamus, florida quoque adolescentia tua formæque præstantia, ut uxorem tibi aliquam perquiram, quæ his omnibus conveniat. Postremo, quoniam considero in te multarum rerum esse peritiam, quæ profecto tanta est, ut omnes existiment te futurum esse unum ex viris doctissimis, quos orbis terrarum habet; idcirco ipse mihi fortissime persuasi, ut te vel Romam vel Parisius mitterem, ubi virtus & eruditio tua his qui eruditissimi sunt nota fiat, & tandem ad aliquam dignitatem merito efferi possis, quo nostræ familiæ perpetua gloria comparetur. Hæc sunt, carissime fili, quibus meus animus quotidianis fluctibus agitur: verum ego numquam ad aliquid horum faciendum te exhortor, nisi ad id quod tibi potius videatur. Tu tamen manifesta mihi consilium animi tui, ut, dum opportunum

tempus nobis est, tibi, antequam moriar, de eo in quod declinare volueris provideamus. Ad hæc Vincentius ita paucis verbis respondit: Decreveram, pater optime, jam dudum te alloqui super his, quæ de meipso facere proposueram: sed quoniam Dei voluntate factum est, ut tu me prævenires, pro his omnibus quæ dixisti, brevissime respondebo, tibi que omnia quæ in animo mihi sunt, manifestabo. A divitiis, corporis voluptatibus, [eligit vitam religiosam in Ordine S. Dominici:] & seculi hujus honoribus scito me esse plurimum alienum. Omnem amorem, curam, propositum, & omne consilium meum in Iesum Christum sine aliqua hæsitatione defixi: & ob hanc rem constitui habitum S. Dominici suscipere, & in ejus religione me Dei servitio dedicare. Suppliciter igitur te oro, pater mi suavissime, ut si me amas, facias me tua benedictione dignum: & hoc idem a matre mea humiliter postulabo; ut videlicet pace amborum ad Dei servitium valeam proficisci. Hæc igitur Vincentii verba patris animum tantum commoverunt, quod lacrymas continere non potuit. Igitur filium complectens ac deosculans, multis cum lacrymis benedixit. Filius quoque collo patris appendens, ac paternis lacrymis plurimum commotus, cœpit & ipse uberrime flere. Igitur spirituali lætitia ac mutua pietate collacrymantes, [approbantibus parentibus,] Deo gratias retulere: moxque pater filium ad matrem duxit, eique sanctum propositum suum indicavit. Qua ex re vehementer gavisam mater, ac videns filium ante se prostratum, ut maternam benedictionem acciperet, non minus & ipsa cœpit collacrymari. Tandem, Carissime fili, inquit, hoc est, quod semper optavi, & quod a Domino mihi concedi frequentissime postulavi. Tibi & nobis congratulor: tibi quidem, quia effugies hujus caducæ vitæ miseras; nobis autem, quia a Iesu Christo nobis concedi meruimus, ut nostri voti compotes nos esse videremus. Igitur Dominus custodiat introitum tuum & exitum tuum. Det tibi Deus cælestem benedictionem: meam autem, quamdiu vixero, semper habebis.

[10] In his atque aliis hujuscemodi sermonibus, illius diei maximam partem consumpserunt: postero autem die pater cum filio ad Fratrum Prædicatorum conventum sese contulerunt, & Priori ceterisque Fratribus causam, ob quam venerant, exposuerunt. Quanto ergo gaudio affecti sint Fratres, [admittitur & sacro habitu induitur.] brevibus certe aperiri non posset sermonibus: considerabant namque, quod adolescens, qui in prima ætate erat & scientia & moribus præstantissimus, merito in matura ætate maximus futurus esset: ac propterea arbitrabantur, quod Prædicatorum Ordini multum splendoris & gloriæ esset adepturus. Quas ob res eum jucundissime & humanissime susceperunt: & post triduum die Dominica, quæ fuit Nonis Februarij, eo agente octavum & decimum annum, ei habitum tribuerunt. Post habitus susceptionem cæpit ingeniosus puer ea inter cetera legere, quæ de vita divi Patris Dominici scripta sunt. [legit Vitam S. Dominici:] Mira profecto adolescentis sapientia: dignum enim esse censuit, ut imprimis illa essent intelligenda, in quibus suum inclytum ducem Dominicum imitari debuisset. Itaque ultra plurimas virtutes, quibus S. Dominicum præditum fuisse legit, & in quibus ejus æmulator esse studuit, sacræ theologiæ ac lectioni sanctarum Scripturarum, exemplo ipsius S. Dominici, se totum dedit: ut videlicet talibus, divinis armis munitus, [studiis theologicis & sacræ Scripturæ incumbit:] posset opportuno tempore Evangelii doctrinam longe lateque diffundere. Numquam otiose stare vel loqui visus est: universum vero tempus aut orationibus, aut scholasticis exercitiis, aut officiis ei commissis occupabat. Erat in eo, in cunctis quæ faciebat & dicebat, multa & admirabilis humilitas: in conversatione autem, ultra quam dici possit, se omnibus humanum exhibebat. Deinde, quia, ut supra scripsimus, non solum morum elegantia, sed etiam doctrinæ claritate excellens habebatur; ab eo qui in ipso Fratrum conventu præerat, ei injunctum est, ut pro Fratrum adolescentium profectu de dialectica & de

philosophia aliqua legere debuisset: [Prælegit dialecticam & philosophiam] quam rem humiliter & jucunde sese facturum obtulit. Tanta autem erat in eo, quando legebat, facundia & eruditio, quod ex secularibus quoque juvenibus, ad eum audiendum ac sub ejus disciplina proficiendum, supra septuaginta convenerunt. In quo exercitio tres continuos annos consumpsit.

[11] [mittitur Barcinonem & Ilerdam:] Deinde Prior ceterique Fratres, grande ejus ingenium considerantes, indignumque æstimantes, ut tantus juvenis Valentiaë teneretur, uno animo decreverunt eum mittere Barcinonam, unam ex claris celebratisque urbibus, quas orbis terrarum habet: in qua erant nonnulli theologi ex ipso Ordine Prædicatorum, qui illa ætate omnium doctissimi habebantur: deinde Ilerdam antiquam celebremque Cataloniaë civitatem; in qua pro illo tempore florebant publica studia liberalium disciplinarum. Ipse igitur quo a Fratribus missus fuerat humiliter proficiscens, cæpit theologiaë facultati tam pertinaciter incumbere, quod pro singulari eruditione sua, vigesimum octavum annum agens, fuit theologorum adnumeratus collegio a Benedicto Maximo Pontifice [Benedictus XIII (Pietro Martinez de Luna) Antipapa], cujus paulo post mentionem faciemus. [edit librum de Dialecticis suppositionibus.] Inter studiorum vero ejus tempora, cum esset viginti quatuor annorum, edidit insigne illud opus de Dialecticis suppositionibus: in quo quisque manifeste videre potest, quanta fuerit auctoris peritia, si consideretur in ipso opusculo multa esse præclarissima, non solum ex media philosophia, verum etiam ex profundissima theologia delecta. Postea autem quam insigni illa corona donatus est, qua donari solent hi qui theologis connumerantur, a Fratribus & amicis fuit Valentiam revocatus. Et quia, ut supra memoratum est, ob doctrinam virtutesque ejus celeberrimi nominis erat: idcirco ea hora, qua Valentiam ingressus est, a multis

nobilibus clarisque viris, ei obviam extra urbem euntibus, fuit magno cum honore susceptus. Paucis vero post diebus Episcopus & Capitulum Valentinae Ecclesiae, & hi qui in ipsa urbe magistratum gerebant, eum obsecraverunt, ut aliquid de Scripturis sacris deque facultate theologica publice legeret: quam rem libenti animo facturum sese respondit. [prælegit theologiam & concionatur:] Itaque impetrata facultate ab eo qui Aragoniae provinciam gubernabat, in ipsa Valentina urbe & ecclesia sex continuos annos, cum incredibili omnium attentione, non solum legit eis, qui in scholis vacabant studiis liberalium artium, verum etiam viris popularibus publice prædicavit, a quibus mira aviditate audiebatur: tantæque venerationis erat apud eos, ut in ipsa civitate solus doctus, solus religiosus, ac solus sanctus, & solus Christi servus haberetur. Tam autem longe lateque nomen eruditionis & sanctitatis ejus diffusum erat, quod ex proximis quoque vicinisque civitatibus multi concurrerent, ut eum & prædicantem audirent, & sub tam insigni litterarum ac morum præceptore proficerent.

[12] Inter hæc tempora venit Valentiam, vir illa ætate nominatissimus, Petrus de Luna [Postea Benedictus XIII Antipapa], unus ex Romanae Ecclesiae Cardinalibus, missus Legatus ad Carolum Francorum Regem a Clemente VII Antipapa, [adest Legato Pontificio ad Carolum VI Regem Francorum.] quem in Fundensi urbe in summum Antistitem elegerat illa pars Cardinalium, quæ ab Urbano Papa sexto [authentico & vero & legitimo Papa], tamquam a Pontifice non rite creato, discesserat. Is igitur, auditis his quæ de Vincentii doctrina & miris ejus virtutibus ferebantur, eum secum duxit, ac tamdiu tenuit, donec peracto legationis tempore ad ipsum Pontificem [Antipapam] rediit. Tam grata autem fuit Cardinali Vincentii conversatio, ut vix multis precibus impetrare potuerit, ne ejus curiam sequeretur. Tandem impetrato

quod voluit, Valentiam reversus, retulit se ad consueta legendi ac prædicandi exercitia.

ANNOTATA.

Doctor creatur circa annis 1384, Cardinali tunc Legato ad Reges Hispaniarum Petro de Luna, qui hic Benedictus dicitur [Benedictus XIII Antipapa].

Is est Carolus VI, qui patri Carolo V mortuo 1380, die 16 Septembris, successit, vita functus 21 Octobris anno 1422.

Electus est tam Urbanus VI [Verus & legitimus Papa], quam Clemens VII [Antipapa], anno 1378; ille 8 Aprilis, iste 21 Septembris.

CAPUT III.

Infestationes dæmonum, & tentationes a mulieribus impudicis illatæ forti animo superantur. Fama a detrahente lacerata, restituitur.

[14] In ipsa autem civitate Valentia, licet multum fructum fecerit animarum, tamen quamdiu ibi commoratus est, & dæmonum & hominum varias pertulit insidias. Sed ut de invisibilibus insidiis omittamus, quibus omnes a dæmonibus tentari fideles solent, de visibilibus hoc loco pauca subjiciamus. Quadam nocte, cum finito matutinali Officio ante S. Mariæ Virginis oraret imaginem, [Dæmonem instar eremitæ Ægyptii apparentem, & a pœnitentia avocantem Crucis signo fugat,] & inter cetera virtutem perseverantiæ a Domino Iesu Christo sibi concedi peteret; visus est ei adstare ante oculos diabolus, in specie senis valde venerabilis, cujus erat barba usque ad genua prolixa & nigerrima, qui ei dixit: Ego sum unus ex illis veteribus Patribus, qui multis annis, magna cum corporis continentia ac incredibili potus cibique parcitate,

Ægypti solitudinem incolui: & cum essem juvenis, omnem corporis voluptatem experiri volui: postquam vero tempora juventutis meæ in variis deliciis consumpsi, in me reversus, pœnitentiam egi: & sic clementissimus Deus dedit mihi veniam peccatorum meorum. Nunc igitur, si mihi seni credendum est, qui habeo multarum rerum usum, tibi suadeo, ut floridæ ætati tuæ compatiaris, & hanc corporis macerationem nunc omittas, & usque ad senectam reserves. Nec dubites: paratus est enim Deus semper peccatorum suscipere pœnitentiam. Sanctus autem Vincentius, ubi primo rem hujuscemodi vidit, fuit vehementi timore commotus: sed postquam verba loquentis advertit esse venenifera, diabolum esse suspicatus est: unde sese Deo & beatæ Virgini commendans, nihil ad verba diaboli respondit, sed se signo Crucis muniens, Abi, inquit, pestifer serpens: namque ex subdolis verbis & dictis tuis, non unus ex Ægypti Patribus, sed ex inferni dæmonibus unus esse convinceris. Credidisti novum militem Christi tuis insidiis posse superari: sed licet novus sim in hac militia, tamen gratia Christi, cujus amore laboribus ac tentationibus me exposui, me sic undique armatum reddet, ut contra te dimicare non metuam. Dæmon vero se cognitum videns, emisso ejulatu magno ac teterrimo fœtore relicto, protinus evanuit. Visionem vero istam vir Dei nonnullis Fratribus revelavit, eos obsecrans ac strictissimis præceptis eis inhibens, ne cui rem gestam revelarent. At illi indignum esse arbitantes, ut tam memorabile factum silentio premeretur, rem prout gesta fuerat per universam civitatem divulgaverunt.

[14] [iterum in specie Æthiopis desperationem perseverantia injicientem:] Alia quoque nocte eidem oranti ante altare quoddam, in quo erat imago Iesu Christi crucifixi depicta, apparuit diabolus in specie vasti Æthiopis, hujuscemodi verba depromens: Orationibus ac ceteris operibus tuis, quibus te cælum credis posse

adipisci, tantum insidiabor, donec faciam te turpiter devictum succumbere. Ad quem sanctus Christi miles hoc pacto respondit: quamdiu me gratia Dei comitabitur, nullas tuas qualescumque insidias formidabo. Et diabolus; Nihil est, inquit, difficilius, quam ut usque in finem possis in gratia, de qua loqueris, perseverare. Respondit Vincentius: Ille qui dedit mihi ut inciperem, dabit mihi quoque ut perseverem. Itaque tunc frontem armavit Crucis signaculo, & illico dæmon disparuit ab eo, tamquam umbra fugatur a sole.

[15] [Adversus Helvidium,] Alio tempore, dum circa quartam noctis horam in cella sua legeret librum illum, quem edidit D. Hieronymus de B. Mariæ Virginitate perpetua, & inter suavitatem lectionis beatam ipsam Virginem obsecraret, ut ejus virginitatem custodiret: facta est ad eum vox hujusmodi, [territus voce diabolica contra virginitatem,] Non omnes possumus esse virgines: namque tametsi usque nunc te Virginem appellare potuisti, non tamen ulterius patiar, ut tam honorato nomine gaudeas. Vir Dei ad hæc verba plurimum attendens, intra se tacitus soliciteque volutabat, quid sibi vellet sermo, quem audierat. [a B. Maria apparente confortatur:] Non enim induci poterat, ut verba illa ab ore B. Mariæ Virginis emanasse crederet: quippe quæ quos invenit virginitatis custodes, Virgo ipsa, semper amavit, confortavit, adjuvit, magnificavit. Genua igitur flectens, ab ipsa Virgine petiit, ut, quid significare vellent verba illa terrificæ, dignaretur ostendere. Nec multo post ei beata Virgo cum luce magna visibiliter apparuit; & postquam sui eum visione confortavit lætumque reddidit, hoc pacto locuta est: Verba, illa, ad te paulo ante facta, diaboli fuerunt: qui tibi proponit bonorum operum difficultatem, ut territus ab incepta virtute desistas. Tu tantum cautus esto, & constanti animo perseveres. Et quamquam tibi crebras parabit insidias, ac frequenter conabitur ut periclitetur virginitas tua, utque ceteræ

virtutes, quæ in te sunt, corruant; tamen ne diffidas: spera semper in Domino, quoniam ipse erit clypeus tuus, quo non solum arma diaboli poteris facile contemnere, sed & ipsum cunctasque artes & versutias ejus magnanimiter superabis. Hæc ubi a Virgine gloriosa dicta sunt, ei a Vincentio gratiæ referuntur, & illa mox disparuit. Ex eo autem tempore Christi militi tantum fervoris accrevit, ut non terrestris homo sed cælestis Angelus esse videretur. Nunc subjicienda quoque sunt exempla quædam, quibus patebit, quanta calliditate antiquus hostis nisus est ejus animum frangere & ad libidinem inclinare.

[16] Erat S. Vincentius non solum virtutibus præditus, sed etiam corpore pulcher & adspectu venustus: quo fiebat, ut ejus virtutes essent gratiores, facerentque ut ab omnibus vehementer amaretur. Fuit igitur Valentiae mulier quædam, tam nobilitate generis clara quam corporali forma præstans: quæ, suggerente diabolo, capta est amore ipsius Vincentii carnali tam ardentem, quod nullam aut animi aut corporis quietem habere poterat: sed singulis diebus frequentabat loca, in quibus eum vel videre vel alloqui posset. Vincentius vero, [ad feminam Valentinam libidinoso amore æstuantem,] licet eam ad se frequenter venire videret, tamen nihil malum & sinistrum suspicabatur; sed arbitrabatur eam aliqua devotione moveri, ut devotis mulieribus consuetum est; quæ servos Dei quadam naturali pietate, affectuosius quam faciant mares, piis obsequiis venerantur. Illa autem de die in diem vehementissimo fervore amoris agitabatur, ac tandem quid faceret nesciens, deliberavit corporis gravem ægritudinem fingere, ut sic haberet opportunitatem alloquendi eum, & eidem manifestandi flammam ardentis amoris, quibus intrinsecus urebatur. Itaque lecto ægrotantium more decubuit, cœpitque multo cum clamore magnos dolores ostendere, ac demum in ipso lecto frequenter huc atque illuc tam miserabiliter versabatur, quod cunctos qui adstabant ad sui

commiserationem mirum in modum provocabat. Advocantur medici, qui nullum in ea ægritudinis signum esse cognoscentes, varia judicia proferebant: [& se ægram esse fingentem evocatus,] si qua tamen in ea ægritudo esset, intrinsecus esse arbitrabantur. Tandem, videntes quod nimio dolore torquebatur, consulunt accersiri Sacerdotem, cui illa confiteretur: ne videlicet inter tanti doloris vehementiam sine sacra confessione discederet. Eligitur itaque ab ea vir Dei Vincentius: qui celeriter veniens, cameramque in qua illa decumbebat ingressus, ac cunctis qui aderant ex more exclusis, cœpit puellam exhortari ad pœnitentiam, & peccatorum suorum contritionem veram. Mulier vero in initio non audet manifestare vehementiam amoris, quo occupata tenebatur, sed ipsa fecit ea quæ pro consuetudine Christianæ religionis ad ritum pertinent confessionis. Verumtamen interea sæpe proposuit, amorem quo urebatur verbis exprimere: sed quando dicere incipiebat, pudor verba labiis inhærentia detinebat: & sic protrahebat ulterius verba, respondebatque ad ea de quibus sanctus confessor eam interrogabat. Et post multa verba ultro citroque habita, tandem occultum ignem mulier celare non potuit, sed omni formidine pudoreque deposito, Scito, inquit, o Frater Vincenti, me non quidem corpore sed mente ægram detineri: & nisi tu mihi pro tua miseratione succurreris, scito me illico morituram. Jam enim annus est, quod tuo amore adeo ardentem captam sum, ut non solum ignis ardentis flammis cor meum quasi exuri sentiam, sed & ad tanti fervoris agitationem deveni, quod frequentissime me ipsam propriis manibus enecare decreveram. Volui tibi sæpissime cordis mei fervorem manifestare: sed me partim tenuit pudor femineus, partim nomen sanctitatis & innocentiae tuæ, quæ me formidare fecerunt, ne tam execrabile facinus tibi aperirem: itaque tandem desperans, nemini meum ignem indicare volui, sed tacitum usque ad hoc tempus reservavi. Mihi vero super hac re iterum atque iterum cogitanti, visum est

potius, [& ad libidinem provocatus,] ut debuisssem hanc corporis ægritudinem fingere, quo locum tempusque opportunum haberem, quibus hujus ignis flammam possem extinguere, & optata voluntate potiri. Quamobrem meum corpus, quod cernis esse pulcherrimum, expono potestati tuæ. [discedit cum execratione:] Sume igitur nunc de me voluptatem, & principium faciamus, ut deinceps simus ambo indissolubili ac perpetuo amore conjuncti. Hæc dicens, linteum quo tegebatur amovit, & sese totam nudam exhibuit. Sanctus vero Confessor admiratus impudentis feminae audaciam, ac scelus abominabile execrans, imprimis eam commonere cœpit, ut nudum corpus tegeret; deinde a tam nefario opere abducere cum severitate multa conatus est: postremo ei dixit, quod Iesu Christo suum corpus animumque a teneris annis devoverat, quodque se perpetuam castitatem servaturum promiserat, & ob id omnem terrenum amorem abdicaverat, omnemque libidinem execraverat. Quibus dictis, ab ea protinus discessit. Illa tali responso indignata, mox cogitavit in virum innocentem objectare infamiam, & tamquam altera Putipharis uxor voluit clamare ac dicere contra Sanctum Dei, quod eam violenter opprimere voluisset: [obsessam a diabolo,] sed summa Dei providentia nequaquam passa est, ut innocenti homini tam execrabilis facinoris infamia opponeretur. Ecce enim cum primum impudens femina voluit vocem emittere, ille idem diabolus, qui ei nefandum amorem ingesserat, ejus corpus gravissime vexare cœpit. Accurrunt igitur cuncti, qui extra cameram expectabant, & tanti clamoris causam diligenter sciscitabantur. Tandem, visis multis signis, mulierem a dæmonio vexari perpenderunt. Advocantur itaque multi, qui dæmonem noverant adjurare: adhibentur præterea remedia, quæ hujusmodi adhiberi consueverant: quæ nihil proficiebant ad hoc ut diabolus expelleretur: unde & ipse diabolus eis qui eum adjurabant, hoc pacto respondebat: Ex hoc corpore numquam me expellere poteritis, nisi huc venerit

vir ille, qui in medio igne positus, non potuit ab igne comburi. Quærent igitur omnes, quid sibi velint hæc verba, quæ diabolus proferebat. Post longam hujus viri sciscitationem, quidam ex his qui aderant in medium surgentes, inquit: Advocetur, Frater Vincentius: nam ipse mulieris hujus confessionem audivit. Est etiam vir & scientia & sanctitate insignis, propter quæ certum nobis esse debet, quod nemo fit, qui vobis possit verius vocum harum significationem aperire quam ipse. Assensere omnes, & mox ad Beatum Vincentium sese contulerunt, & iterum quæ acciderant aperuerunt: precanturque ut dignetur visitare feminam, quæ, dum valebat, magnam erga eum benevolentiam sese habere demonstraverat. Ipse autem; etsi se plurimum difficilem ostendit; tamen, ne rem inconsuetam facere videretur, quandoquidem antea infirmos semper visitate consueverat, fecit quod illi voluerunt. [sua præsentia liberat:] Attamen secum multa cogitans, sese Iesu Christo commendavit, eumque precatus est, ut pro immensa clementia sua dignaretur misereri mulieris, quæ a dæmone, non solum corpore sed etiam in anima vexabatur. Postquam igitur ventum est in locum, ubi illa mulier vexabatur, dæmon ululatum teterrimum & horribilissimum emittens, En adest, inquit, vir ille, qui in medio igne positus, non fuit ab igne combustus: nunc igitur hinc discedendum est: & hæc dicens protinus abiit & hujus mulieris corpus semimortuum dereliquit. Illi igitur qui aderant, videntes tam grande miraculum, obstupuerunt, ejusque sanctitatem majori in veneratione habuerunt.

[17] Alium quoque modum diabolus machinatus est, quo fortem castumque animum ejus frangeret, & ad libidinem inclinaret. Suggestit enim nonnullis (qui seu religiosi seu seculares homines fuerint, nobis incertum est) ut pro experiendo sancti viri animo mulierem quamdam meretricem speciosissimam, pretio conductam, in cellam ejus nocte introducerent. Captato igitur opportuno

tempore, quo videlicet Vincentius ipse ex more in ecclesia orationi insistebat, memorata femina in cellam ejus introducta est. Vincentius ergo ab oratione regrediens, clauso ostio, & in locum, [Meretricem in cellam adductam reperit.] ubi dormire solebat, veniens, respicit ibi illam mulierem sedentem, & in primo aspectu vehementer obstupuit, & antequam alloqueretur, multa cogitabat: sed tandem existimavit illam non esse mulierem ut videbatur, sed potius diabolum, qui in mulieris specie eum decipere voluisset, unde hoc pacto locutus est: Quæ tibi causa fuit, ut huc venires in tali forma, maledicte diabole, qui servis Dei novis semper dolis insidiaris? Meretrix autem, ut erat ab eis, qui eam introduxerant, instructa, ita respondit: Noli, o Frater Vincenti, me diabolum appellare: femina enim sum, & non diabolus. Sed obsecro te, ut me patienter audias, & exponam tibi causam quæ me movit ad hoc: & modum quo huc ingressa sum. Fere quatuor menses sunt, quod tuo amore capta sum & frequenter tentavi, ut diei vel noctis tempore secreto ad te venire possem; sed numquam mihi miseræ sese obtulit opportunitas. Nunc autem a nemine hominum visa, huc ingressa sum, & necessarium est ut in hoc lectulo simul hac nocte dormiamus: & ex hoc nunc tibi promitto, quod quoties de meo corpore voluptatem capere volueris, ad hoc, consimili modo & quo nunc feci, me conferam. [ad scelus invitantem rejicit:] Nec dubites quia nemini norum erit id quod simul faciemus. Scio quidem famam tuæ honestatis esse integerrimam, & quamvis nomen habeas sanctitatis, tamen quia scio te fragilem esse hominem, ausa sum ad te confidenter venire, certa quod tu quoque de me poteris sine dubitatione confidere. Hæc dicens, in oscula impudica & in obscœnos amplexus ruere voluit: at Vincentius prohibuit, atque feminæ speciositate aut pretiosarum vestium ornatu, aut comptis lepidisque verbis ne parum quidem commotus aut captus, Abi, inquit, pestifera bestia, & unde venisti protinus revertaris: quod si secus feceris, cave ne subita morte moriaris: tentasti

enim fœdare animum corpusque meum, qui a primis annis meis Christi servitio me mancipavi. Illa vero ad verba militis Christi sic statim compuncta fuit, [ad meliorem vitam inducit:] quod adventus sui causam modumque patefacit, & eos præterea nominavit, qui eam ad hoc conduxerunt, & ad frangendum animum Sancti Dei per illum modum instigaverunt. Quibus rebus cognitis, multa cum mansuetudine Vincentius meretricem illam admonuit, & eam de multis redarguit, præsertim de fœtidissimo statu suo, dicens eam laqueum esse diaboli, quo hominum animæ ad mortem caperentur. Multa quoque alia ei dixit, quæ omnia enarrare nimis longum esset: sed ut paucis multa complectamur, post multa verba salutifera correptionis, cor meretricis ita mutatum est itaque flexum, quod uberrimis lacrymis humi prostrata, a viro Dei veniam petiit, & promisit ei meretricium se velle relinquere; & demum impetrata venia, cum magna peccatorum contritione, discessit. Beatus tamen Vincentius eam obsecravit, ne cui id quod gestum fuerat revelaret, nisi illis qui eam introduxerant; ne videlicet illi qui tantum flagitium perpetraverant, infames haberentur: at illa non destitit, quin rem gestam multis ex ordine revelaret. Paucos vero post dies quemadmodum promiserat, prostibulo egressa conjugem accepit, & deinceps reliquum vitæ suæ tempus in vera corporis animique continentia consummavit.

[18] Nunc unum subjiciendum, quo perspicue patebit, quam mansuete pertulit flagitiosorum hominum insidias & contumelias, qui ei plurimum invidebant. Frater quidam Valentiaë fuit ex ordine Prædicatorum, qui omnem ætatem usque in senectam in lascivia turpiter duxerat, & ob hoc Beatum Vincentium exosum habebat, quia videlicet eum sæpius increpabat, [obtrectatorem patitur.] & eum a mala vita abducere & ad bene vivendum inducere conabatur. Itaque non ferens æquo animo viri Dei increpationes & salutiferos admonitus, ei multum

detrahebat, & in eum multa scelera objiciebat, & sic seminabat multa, quibus celebris fama ejus obscurari fedarique potuisset. Igitur exercens corporis sui assuetam obscœnamque libidinem, quadam nocte meretricem, quæ illis diebus Valentiam venerat, ad dormiendum secum introduxit. Mane vero persoluto meretrici pretio, non tamen tanto, quantum illa se habituram sperabat, eam ut potuit secreto emisit. Meretrix vero faciem Fratris diligenter intuita est, ut videlicet quis esset per effigiem posset cognoscere: & antequam cellam egrederetur, dixit se numquam discessuram, nisi prius sciret, quo nomine ipse Frater vocaretur. Ille mox respondens, Vocor, inquit, Frater Vincentius Ferrarii: & caveas, obsecro, ne cui dicas quod fecimus. His ab eo dictis, [Turpissime infamatur.] abiit meretrix, & lenoni cum quo morabatur, ac multis aliis dixit, quod in conventu Fratrum Prædicatorum cum Fratre Vincentio per integræ noctis spatium dormivisset: & cum idem Frater Vincentius multam de ea voluptatem accepisset, non tamen dignam ei pro labore mercedem reddidisset. Et ad hæc multa alia turpia adjecit, quæ honestis de caussis missa facimus. Leno autem & plerique alii scelerati homines, qui S. Vincentium summo odio habebant, quia tamquam vitiorum reprehensor severus, eorum detestanda flagitia denudabat & terribiliter arguebat; statim per universam civitatem rem divulgaverunt. Per idem tempus erat Valentia Bonifacius, ipsius S. Vincentii germanus, cujus supra mentionem fecimus; qui & illo tempore erat in urbe ipsa unus ex Patribus Juratis, quod est quoddam magistratus genus, quo non solum Valentina civitas sed & universæ pene Catalonia civitates uti consueverunt. Huic multi ex Valentinis civibus retulerunt ex ordine rem omnem, quæ de Fratre ejus Vincentio ferebatur: qui tantum scelus credere non potuit, quandoquidem conscius erat virtutum, quibus præditus erat germanus ejus: propter quod arbitratus est, prout res sese habebat, ab invidis videlicet hominibus in virum innocentem fuisse objectam

hujuscemodi infamiam. Itaque ex ejus consilio, hi qui una cum eo magistratum prædictum gerebant & rem publicam sibi digne gubernabant, [infamia in obtrectatorem retorta,] constituerunt ut fieret per urbem Valentiam quædam generalis processio, cui singuli Clerici ex singulis Ordinibus urbis interessent. Constituta autem die Bonifacius ipse & collegæ sui ac cetera Valentina nobilitas constiterunt in loco, in quo sese collocare tempore hujusmodi solennitatum solebant, ubi & meretricem quoque illam, quæ se cum Magistro Vincentio dormisse jactaverat, consistere voluere: jusseruntque ei, ut singulos Fratres ordinis Prædicatorum incedentes diligenter aspiceret, & eum cum quo dormierat fideliter eis indicaret. Procedentibus igitur singulis Fratribus, cum transiret Magister Vincentius, Jurati eum meretrici ostendentes, interrogaverunt, an ille esset, quem nosse cupiebant. Illa respondens, Non iste, inquit, est ille, quem quæritis: scio enim hunc esse illum Dei servum, ad cujus doctrinam audiendam omnes concurrunt: quem & ego, ex quo Valentiam veni, quatuor vicibus vidi prædicantem. Ille vero Frater, [integritati restituitur.] quem nosse petitis, senex est. Deinde ubi ipse Vincentius & post eum tres alii Fratres ex more præterierunt, mox advenit Frater ille qui scelus admiserat, & meretrix eum sine ullo indice agnoscens, & digito demonstrans, En, inquit, hic est ille, quem quæritis. Finita deinde processione, Bonifacius ceterique nobiles, qui civitati præsidebant, Fratrem infamatorem ad se accersiri jusserunt, eique multam pœnam ac etiam mortem, si opus esset, comminati sunt, nisi coram eis opus suum nefandum confiteretur, & aboleret infamiam, quam in virum Dei Vincentium opposuerat. Ille terrefactus, statim fecit quod illi voluerunt: rem namque, ut erat gesta, eis narravit; deinde ab eis confusus abscessit, pergensque ad Christi servum Vincentium, qui hæc omnia ignorabat, multum lacrymans ab eo veniam petiit, & facillime impetravit.

LIBER II.**Res præclare gestæ in matura ætate.****PROLOGUS.**

[1] Postquam de Divi Vincentii vita narrata sunt ea, quæ a puerili usque ad juvenilem ætatem ab eo gesta, describenda videbantur, Pater præstantissime, in quarum rerum narratione erat hujus operis primus liber consummandus: reliquum nobis est, ut ad alia ejus gesta & mirifica opera, quæ in matura ætate per eum Deus fecit, transeamus usque ad felicem illum diem, quo ex hac luce discessit. [Studium brevitatis in summa rerum copia addicitur.] Et quamquam hujusmodi gesta & opera tot & tanta sint, ut pro eorum clariore narratione longissima volumina non immerito postulentur; tamen conabor ea quantum potero sub brevitate perstringere, atque ita stylum temperare; ut nec longitudo operis tædio afficiat eos qui legerint, nec ea quæ sunt memoria digna prætermittantur. Nec dubito certe, quin mihi, scripturo tam præclara facinora, idem convenientissimum sit, quod eloquentissimo ac beatissimo Patri Hieronymo convenit, qui scripturus gesta Beati Hilarionis, Porro, inquit, mihi tanta ac talis viri conversatio vitæque dicenda est, ut Homerus quoque, si adesset, vel invideret materiæ vel succumberet. Quamobrem verendum mihi est, ne cum tam mirabilis viri virtutibus impar & ingenium & eloquentia nostra sit, ab omnibus sapientibus mea arguatur audacia. Verum quod obedientiæ onus, a te mihi impositum, dejicere indignum esset, idcirco invoco gratiam Spiritus sancti: qui sicut illi cælestes virtutes largitus est, sic mihi, si non gestis ejus parem, saltem meo ingenio non imparem sermonem tribuat, quo ea possim fideliter enarrare. Verum quia uno libro velle singula ejus gesta complecti, nimis longum esset; ideo pro eorum narratione duos libros distinguam.

CAPUT I.

Labores in schismate Ecclesiæ. Apparitio Christi. Auctoritas Evangelii prædicandi.

[2] Igitur ut eorum, quæ deinceps scripturi sumus, cum eis quæ supra narravimus, [a Benedicto XIII in schismate Avenione constituto Antipapa,] sit continuata narratio; quædam pro rerum notitia sunt altius repetenda. Per illud tempus apud Avenionem, Gallicæ nobilissimam civitatem, commorabatur Benedictus tertius decimus Antipapa, quem superiori libro diximus fuisse missum Legatum ad Carolum VI Gallorum Regem a Clemente VII Antipapa, quem in eodem libro diximus apud Fundos fuisse creatum Antipapam, ab ea parte Cardinalium quæ ab Urbano Papa sexto [legitimo Papa] discesserat. Mortuo enim ipso a Clemente VII Antipapa apud Avenionem, uno consensu omnium Cardinalium, qui in ipsa urbe consistebant, ipse Benedictus XIII Antipapa creatus est, quamvis duæ aliæ partes Cardinalium Gregorium XII legitimum Papa elegerunt. Quo factum est, ut schisma sit subsecutum inter populos Christianos: quandoquidem unus legitimus Papa et duæ Antipapæ uno eodemque tempore Romanæ Ecclesiæ præsidebant, quorum tamen quilibet sese legitime creatum fuisse arbitrabatur. Quo vero modo id factum fuerit, non est a nobis hoc loco dicendum: eorum enim est ista dicere, qui scripserunt catalogum summorum Pontificum. Illud vero omittendum non est, quod singuli fere Galliarum Hispaniarumque Principes & civitates ipsi Benedicto XIII Antipapæ obediebant. Igitur Benedictus XIII Antipapa, [eligitur in Confessarium & Magistrum sacri palatii.] quamprimum ad summum Sacerdotium electus est, missis nuntiis & litteris, virum Dei Vincentium ad se accersiri jussit: quia eruditio & sanctitas viri ei notissima erat, & ideo eum secum habere voluit, ac in suum Confessorem elegit, & Magistrum palatii Apostolici instituit. Itaque Vincentius, ne jussis Pontificis non obtemperare videretur, quamvis molestum ei esset

sequi curiam terreni Principis, tamen singula, quæ ei imposita sunt, diligenter executus est. Consistens autem in ipsa Avenionensi urbe, numquam otiosus fuit, sed omne tempus suum dabat aut lectioni sacrarum Scripturarum, aut doctrinæ verbi Dei, aut ædificationi proximorum, aut vigiliis crebrisque jejuniis, hymnis & orationibus. Ob quas res non modo ab ipso Pontifice Antipapa & universis Prælatiis, qui in ipsa urbe commorabantur, verum etiam a cunctis Avenionensibus civibus, tamquam Dei singularis fidelisque servus, ac Christianæ veritatis eximius Doctor amabatur, observabatur, venerabatur, & egregiis laudibus extollebatur. Fuerunt quam plurimi eo tempore, qui salutaribus suasionibus exemplisque ejus flexi, corruptos mores ac sceleratam anteactam vitam in sanctam conversionem commutaverunt.

[3] Et quoniam, ut paulo ante memoravimus, tres summi Pontifices præsidebant Ecclesiæ Christianæ, [negotium tollendi schismatis sibi commissum strenue agit:] & quisque eorum se rite creatum asseverabat, ob quod maximum schisma erat inter populos Christianos; idcirco fuerunt ea tempestate multi, qui sibi constituerunt animo tractare, ut Ecclesiam ad unionem reducerent. Sed quia non ita, ut decuit, rem aggressi sunt; ideo id quod volebant, perficere non valebant. Ob quod a multis, tam Ecclesiarum Prælatiis quam terrarum Principibus res omnis fidei S. Vincentii commissa est, tamquam hominis, qui verax prudensque & erat & habebatur, & qui non quærebat gloriam terrenæ dignitatis: propter quæ unusquisque arbitrabatur, neminem inter mortales inveniri posse, qui tantum negotium vel diligentius, vel prudentius vel melius perficeret. Itaque in primis vir Dei ad Benedictum XIII Antipapam adiit, eique suasit, ut universos Prælatos & cum eis cunctos theologos ac utriusque Juris consultos, quorum Avenione magna multitudo erat, ad se accersiri juberet, & in consultatione poni faceret, quid ei esset in tanta Ecclesiæ fluctuatione

faciendum. Præterea consuluit, ut potius in summa inopia ageret viam, quam quod propter terrenam dignitatem suam inter populos Christianos discordia foveretur. Propter hæc & multa alia, quæ omissa facimus, eidem Benedicto XIII Antipapæ suavit, ut pro pace Ecclesiæ cederet. Antipapa vero non multum moratus, cedere quidem noluit, sed convocatis singulis Prælati ceterisque eruditis viris qui ejus curiam sequebantur, rem in consultatione poni fecit, quemadmodum ei S. Vincentius ante persuaserat. Verum quia res, de qua erat consultatio, & ardua & plurimum periculosa esse videbatur, [adit imperatorem, Reges, & Benedictum XIII Antipapam,] ideo in ejus agitatione ipsi Prælati plurimis mensibus institerunt. At Vincentius interea nihil omisit, quo minus sua opera unio Ecclesiæ fieret: namque multas Galliæ & Hispaniæ urbes peragravit, se videlicet conferens modo ad Sigismundum Imperatorem, qui per ea tempora in Cataloniam venerat; modo ad Carolum VI Francorum Regem, aliquando ad Martinum Aragoniæ Regem, sæpe id ipsum Benedictum XIII Antipapam, ut tam periculoso negotio aliquis felix finis tandem imponeretur. Itaque horum, quos modo nominavimus, atque aliorum Christianorum Principum; & quam plurimorum Ecclesiarum Prælatorum una voce unoque consilio tandem deliberatum est, ut Constantiæ, præclara e Germaniæ urbe, generale Concilium fieret, quo tantis naviculæ Christi fluctibus melius consuleretur.

[4] Cum hæc Avenione & Constantiæ gererentur, & quadam die S. Vincentius mente plurimum agitaretur, & inter se quæreret, [Avenione æger a Christo inter Angelos & SS: Dominicum & Franciscum invisitur:] quid sibi agendum esset in tanta rerum angustia; repente magna vi februm occupari se sensit. Post duodecim vero dies, quibus adeo graviter decubuit, ita ut multi eum credidissent moriturum, ei visus est Iesus Christus, mirabili claritate coruscans: quem inter multitudinem

Angelorum comitabantur beati Patres Dominicus & Franciscus, qui & eum confortavit, & lætissimum eum ex sui visione reddidit; demum post multa his verbis eum allocutus est: Constans esto, mi serve Vincenti, & omnem mentis angorem penitus abjicias. Sicut enim te in multis tentationibus fortem feci, atque ab hominum & dæmonum insidiis variis eripui; sic & deinceps faciam, & usque in finem te mea gratia comitabitur, ac nunc ex hac corporis ægritudine & mentis angustia te liberabo: cito enim erit pax Ecclesiæ reddita. Tu vero quam primum convalueris, ex curia Benedicti [Antipapæ] discede: [præco Evangelii constituitur:] elegi enim te in singularem Evangelii mei præconem, & volo quod per universas Galliarum Hispaniarumque regiones evangelizans, cum humilitate ac paupertate discurras; & tandem post uberrimum verborum operumque tuorum fructum, in finibus terræ feliciter morieris. Inter cetera autem, quæ evangelizabis, volo ut populis extremum iudicii diem cito affuturum denunties, populorum scelera reprehendens sine formidine. Et quamquam multas improborum hominum calumnias patieris, ne timeas, [extremum iudicium jubetur inculcare.] quoniam tecum semper ero; & me duce evades cuncta pericula, adversariorumque insidias facile despicias. Vade, adhuc te expectabo, antequam mundi terminus veniat. Hæc dicens, genas S. Vincentii leniter tetigit, tamquam videlicet ei signum singularis familiaritatis ostenderet: moxque adjectis multis, quæ ad ædificationem & instruendum militem suum erant necessaria, Christus ipse disparuit. At Vincentius statim resumptis viribus, ex lecto, quo decumbebat, surgit; volensque exequi, quæ Christus jusserat, in primis decrevit adire Benedictum [Antipapam], cui aperiret suum sanctum propositum, & cujus licentia res ipsa facta majorem videretur habere auctoritatem.

[5] Igitur dum Benedictum [Antipapam] sese conferre vellet, ecce ipse Benedictus, [sanus propositum indicat

Antipapae:] magna Prælatorum multitudine comitatus, conventum Fratrum Prædicatorum ingressus est, qui ad visitandum servum Christi Vincentium veniebat. Itaque ut vidit virum Dei se sibi obviam offerentem, quem audierat gravissima ægritudine occupatum & de cuius vita non multum sperabatur, plurimum & admiratus & gavisus est. Post multos autem sermones inter eos habitos, Vincentius suum animum Benedicto Antipapæ manifestavit. Ille id ægre ferens, multas vias invenit, quibus Vincentius secum detineretur. Denique videns eum a proposito dimoveri non posse, excogitavit singularem aliam viam, qua vel a proposito eum desistere faceret, vel animus ejus facilius frangeretur. Vacantibus namque tum Valentino, tum aliarum quarumdam Ecclesiarum Episcopatibus, [recusat Episcopatum & Cardinalatum:] eum Episcopum creare constituit. Cumque nec oblatis hujuscemodi dignitatibus ipse Vincentius flecteretur, quadam die convocatis Cardinalibus, qui Avenione commorabantur, paratoque ex more pileo, eum ad se accersitum, collegio eorum una omnium voce voluit adnumerare. Vincentius hanc quoque dignitatem non quidem despexit, sed certe justis de causis admittere noluit: primum, quia sese indignum tam excellenti dignitate existimabat: deinde, quia longe utiliora & fructuosiora animo cogitabat: postremo (quod & præcipue eum movebat) quia si in tali dignitatis gradu constitutus esset, ab ipsius Pontificis curia discedere nequivisset, ob quod nec Christi legationem exequi potuisset. Verumtamen ne ingratus Benedicto [Antipapa] ipsisque Cardinalibus videretur, [accipit auctoritatem Evangelii prædicandi,] eis maximas gratias referebat, ac manifestato animi sui proposito, ab eis licentiam auctoritatemque evangelizandi postulavit. Antipapa ac Cardinales, audientes causas quas vir Dei exposuit, indignum esse censuerunt, ut aliquo modo sanctum ejus propositum impediretur: quas ob res eum, quocumque voluisset, abire permiserunt. Insuper ut efficacius & salubrius populis Dei evangelium per mundum discurrens

evangelizare posset, idem Antipapa sponte sua magnam ligandi absolvendique potestatem ei contulit, mittens eum tamquam specialem Legatum, qui peccatores a vitiis abduceret & ad pœnitentiam revocaret.

[6] Post hæc ex Avenione primum, deinde paulatim progrediendo, [inulcat extremum iudicium appropinquans:] per urbes & villas evangelizans, in Cataloniam reversus est: ubi potens opere & sermone, duos continuos annos docere institit. Populi autem eum, tamquam unum ex veteribus Christi Apostolis sequebantur, atque incredibili quadam attentione audiebant, & multis obsequiis venerabantur. Et quia inter cetera, quæ docebat, generale iudicium multis rationibus cito futurum esse confirmabat, ideo fuerunt multi, qui memorato Antipapæ dicerent, quod Magister Vincentius plurimas novitates seminaret in populis: inter quas una præcipue erat, quod diem extremi iudicii nostris diebus proximum esse fateretur: ex quo expedire dicebant, ut ipse, qui erat maximus Ecclesiæ Pastor [Antipapa], quid sibi talia velint, diligenter perquireret. Itaque datæ sunt ad Vincentium an Antipapa litteræ, quibus ei iussum est, ut summum Pontificem [Antipapam] certiore faceret, quænam essent ea, quæ de ipsius iudicii tempore fateri dicebatur. Ipse itaque acceptis perlectisque litteris, jussis mox obtemperavit: [de eo scriptum libellum offert Antipapæ:] composuit enim libellum quemdam satis egregium, in quo paucissimis complexus est verbis singulas rationes, quibus moveri solebat, ut probabiliter ostenderet ipsum iudicium nostris temporibus esse propinquum. Libellum vero hunc ad Antipapam Benedictum XIII misit, qui eum examinaret, corrigeret, probaret, vel etiam improbaret; si quo forte modo ea, quæ in ipso scripserat, improbanda viderentur. Sed nec Antipapa, qui huiusmodi libellum componi voluit, nec illi qui doctrinam viri Dei criminabantur, aliquid in eo

compererunt, quod vel minima reprehensione dignum esse existimaretur.

[7] Post paucos vero menses, Patres qui in concilio Constantiensi uniendæ Ecclesiæ gratia congregati sunt, post multam longamque rerum plurimarum discussionem, adjudicaverunt neminem ex illis tribus, qui se maximos Pontifices arbitrabantur, rite fuisse creatum: ob quod nullam obedientiam alicui eorum, tamquam Summo Sacerdoti, a populis Christianis dandam censuerunt. [Vt ex decreto Concilii Pontificatu cedat Benedictus, allaborat.] Nomina autem eorum non sunt silentio prætereunda: non quidem, quod eis, qui nostri Vincentii vitam lecturi sunt, necessarius sit illa scire, sed ne nobis memoria excidisse videantur. Unus eorum fuit Benedictus XIII, cujus a nobis sæpe supra mentio facta est: alius, Gregorius duodecimus [legitimus Papa]: tertius, Joannes vicesimus tertius. Itaque singulis his summo Pontificio privatis, in eodem Concilio una omnium Patrum voce Martinus V creatus est. Quo factum est ut ex illis tribus, quos modo nominavimus, Joannes XXIII Antipapa & Gregorius XII legitimus Papa, licet non libenter, tamen necessitate coacti, Summo Pontificatu renuntiaverint, ipsique Martino V cesserint. [N.B. Concilium Oecumenicum non potest deponere Papam] At Benedictus XIII Antipapa numquam induci potuit, ut renuntiaret. Hæc quam primum ad aures Vincentii pervevere, non modo crebris litteris eum ad hujuscemodi renuntiationem adhortatus est, verum ipse sese ad eum contulit, ac multis variisque rationibus ei suavit, ut decretis ac deliberationi Constantiensis Concilii penitus obtemperaret. Denique videns, quod verbis suis flecti non posset, ab eo discessit, & ad consueta exercitia rediit.

ANNOTATA.

Successu temporis: nam Bonifacio IX mortuo anno 1404 succēbit Innocentius VII, & huic anno 1406 decedenti subrogatur Gregorius XII legitimus Papa, contra hunc & Benedictum XIII Antipapam in Synodo Pisana electus est Alexander V Antipapa anno 1409, eoque anno 1410 mortuo Joannes XXIII Antipapa. De quo tempore hic agi constat ex num. 7 ubi nomina exprimuntur.

Annus hic erat 1415, quando Sigismundus Imperator Perpinianum ad Aragonum Regem & Benedictum XIII Antipapam profectus est, ut huic persuaderetur abdicatio Antipapatum. Litteras Ferdinandi Regis ad S. Vincentium, ut eo veniret, habet Diagus cap. 65.

Fuerat Concilium Constantiense indictum a Ioanne XXIII Antipapa anno 1413 & cœptum mense Novembris ann. 1414 sed a Gregorio XII Legitimo Papa confirmatum, & veluti Pontificio nomine convocatum anno 1415 datis litteris 3 Idus Martij, quæ ab Odorico Raynaldo referuntur num. 1. Litteras Ferdinandi Regis Aragoniæ scriptas 31 Augusti 1416, quibus hortatur Sanctum Vincentium ut Constantiam eat, habet Diagus cap. 67.

Martinus electus est anno 1417 die 11 Novembris feria. 5 Martinus V appellatus, quamvis tertius hujus nominis esset, propter duos Marinos, qui etiam Martini vulgo nominantur.

CAPUT II.

**Conciones S. Vincentii in variis regnis habitæ:
Methodus vivendi, circumducendi comites, &
convertendi alios.**

[8] Quamvis juventutis suæ tempore multis in locis verbum Dei euangelizaverit, [Peragrat concionando Hispanias, Gallias, partem Italiæ,] tamen dum ageret a quadragesimum annum, cœpit peregrinationis ejus

tempus, ac doctrinæ continuum illud ac mirabile exercitium, quod usque ad vitæ suæ terminum sine intermissione continuavit. Regiones autem, quas docens peragravit, hæ fuerunt: Catalonia, regnum Valentiaë, Aragonia & Navarra, quæ sunt in citeriore Hispania. Ex Hispania vero ulteriore, excepta Gallicia & Portugallia, singulas alias fere regiones, urbes & oppida ac villas circuivit. Ex Gallia autem inprimis illa regio quam nostro tempore vocant Linguam-Occitanam, Delphinatus, Provincia, Sabaudia, Francia, Burgundia, Nortmannia, Bituria, Alvernia, Flandria, Albia, Pictavia, Picardia, Vasconia, Britannia, ubi eum fuisse extinctum postea dicimus. Descendit quoque in Italiam, & universas regiones & urbes Pedis-montium lustrans, atque multas Lombardiæ terras & civitates peragrans, demum venit Genuam, ubi uno fere mense commoratus est. Discurrit præterea omnem illam maritimam regionem, quam vulgo Genuæ Ripariam appellamus, decrevitque sic paulatim progrediendo ac docendo venire in Tusciam, & in singulas Italiæ regiones. Sed divino consilio factum est, quod dum ipse in portu Veneris consisteret, affuit nuntius a Joanne Rege Hispaniæ missus, qui tradidit ei litteras, quibus multis precibus & magna instantia idem Rex eum in Hispanias revocabat. Itaque in Hispanias rediit, [iterum Hispanias, Baleares insulas,] & post factum ibidem animarum uberrimum fructum, profectus est in Gallias, & sic in Italiam ulterius proficisci non potuit. Maris insuper pericula nequaquam formidavit: navigavit enim ad insulas Baleares, quas nostro tempore Majoricam Minoricamque nominamus. Dum vero per Gallias evangelizando discurreret, Henricus Rex Angliæ, permotus fama mirabilium operum ejus, parata quadam navi, & in ea missis nuntiis & litteris, eum ad se venire, & in eam insulam navigare obsecravit. Facto itaque, quod religiosus Rex petierat, & eidem revelatis multis futuris, ad ejus regnum pertinentibus, quæ succedentibus temporibus fuerunt penitus subsecuta, atque in ipsa

insula seminato verbo Dei, acquisitoque maximo ex ejus doctrina fructu, inde discessit, & in Scotiam, quæ est Angliæ proxima, navigavit. Ivit & in Hiberniam, [& Britannicas,] quæ est alia Oceani maris insula, & in ea non multum commoratus, tandem in Gallias reversus est.

[9] In hujuscemodi vero peregrinatione sive discursu, vitæ suæ talis ordo fuit. [post Missam cantatam concionatur:] Nocte solum quinque horas quieti tribuebat, reliquas noctis partes vel orationibus vel lectionibus sacrarum Scripturarum occupabat: mane autem in locum, ubi populi eum prædicaturum expectabant, se conferebat. Primum ipse Missam cantu ex more celebrabat, deinde verba salutis, prout Spiritus sanctus menti ejus infundebat, pronuntiabat; postea sermone finito, volens populorum ad se concurrentium devotioni satisfacere, eis manus osculandas præbebat, oblatosque sibi infirmos Cruce signabat. Sicque plurimi, quorum numerus nobis incertus, [signo Crucis innumeros sanat:] Sicque plurimi, quorum numerus nobis incertus, soli Deo cognitus est, diverso infirmitatum genere laborantes, post factum in eis a viro Dei salutiferæ Crucis signaculum, perfectæ sanitatis beneficium reportabant. Pro quarum rerum narratione alium locum excogitavimus: verba tamen, quibus in hujusmodi languentium sanationibus utebatur, hoc in loco subjiciemus: Signa, inquit, eos, qui crediderint, hæc sequentur: Super ægros manus imponent, & bene habebunt. Hæc primo dicebat, deinde statim adjiciebat; Jesus, Mariæ filius, mundi salus & Dominus, qui te traxit ad fidem Catholicam, te conservet in ea & beatum faciat, & ab hac infirmitate te liberare dignetur. Amen. Deinde cibo satis parco corpus pro necessitate naturæ reficiebat. [parcus in cibo,] Cibus ejus ex piscibus frequenter fuit: quos tamen non multo studio coctos paratosque volebat, sed quomodo religiosi viri statui conveniens videbatur. Ab eo anno, quo religionem Prædicatorum professus est, usque ad diem quo migrauit a vita, ab esu carnum

abstinuit, nisi aliqua evidens necessitas eum aliter facere compulisset. Numquam voluit, [& potu:] nisi uno ferculo uti: vinum, multa aqua dilutum semper sumebat, illudque semel, aut bis, aut raro ter, sed numquam ultra tertiam vicem bibere visus est. Et ut paucissimis verbis multa complectamur, constitutiones Fratrum Prædicatorum, quoad singulas ceremonias & ipsam regulam, ubicumque eum esse contigerat, non minus servabat, quam si in ipsorum Fratrum claustro moraretur. Quadraginta annos, [plurimum jejunat:] exceptis diebus Dominicis, ut plurimum jejunavit: nec unquam talia jejunia aliquo casu prætermisit, nisi per corporis ægritudinem ea prætermittere cogeretur. Iter vero discursus ejus non equitando, [iter pedes agit aut asino insidens:] sed propriis pedibus peregit; solo quodam baculo contentus: cui frequentius innitebatur, idque quindecim annis continue fecit. Verum postea ex quadam ægritudine, quæ sibi supervenit in tibiam, gravior tardiorque effectus, necessitate compulsus, habuit quemdam asinum, quo vehebatur, quoties de civitate in civitatem proficiscebatur. Illud quoque frequenter fecit, præsertim in locis ubi erat ei opportunitas, ut posset de rebus suo usui necessariis pro sua voluntate disponere, quod super sarmentorum aut palearum aut istiusmodi rerum straminibus, vel paupere sacco modica lana pleno, dormiret. Nudam carnem ejus nemo vidit unquam, nec etiam Fratres illi, quibus ipse familiarius utebatur. [flagellis corpus cædit:] Illud præterea pro edomanda carne & in memoria passionis Christi a prima adolescentia servavit, quod singulis noctibus quibusdam flagellis, e funibus confectis, corpus suum multis cum lacrymis cædebat. Et si forte alicujus ægritudinis impedimento id facere nequivisset, hoc a fidis sociis suis fieri volebat; eos per Jesum Christum obtestans, ne quid dubitarent, sed eum validis ictibus cæderent.

[20] [socios quinque habet ex Ordine Prædicatorum:] Elegit autem in socios quosdam Fratres, ex ipso Prædicatorum Ordine, quorum quinque fuerunt, Petrus Rayna, Joannes de Pulchro-Prato, quem Tolosæ studiis litterarum vacantem ad Prædicatorum Ordinem traxerat, Raphaël Cardoa, Joffredus Blañes, & Petrus Cerdani: & licet hi omnes fuerunt viri, quorum vita fuit clara & fama celebris; duo tamen illi, quos ultimo loco nominavimus, tantæ perfectionis tantæque eruditionis fuerunt, ut eorum doctrina multis populis profuerit; & in vita & post mortem multis miraculis claruerunt. Et quoniam magna populorum multitudo eum de loco ad locum euntem sequebatur, quorum pars publicam pro commissis pœnitentiam agebat, pars alia sola devotione movebatur, ut videlicet a viro Dei verba ædificationis spiritualis audirent, & ut bene vivendi exemplum acciperent; [varios Sacerdotes ducit comites,] propterea excogitatus est ab eo quidam rerum ordo, quo devotio sequentium magis augeretur, ut vitæ doctrinæque ejus fructus esset copiosior, Ducebat namque secum multos Sacerdotes, quos ex diversis Religionibus elegerat: quorum officium erat, vel audire confessiones pœnitentium, vel Epistolas, Evangelia sacrosque hymnos ex more decantare, quando & quoties Missarum solennia agebantur. [aliquos Notarios:] Organa quoque portari faciebat, ut videlicet cantus suavitate populorum affectus incenderetur vehementius, & Dei laudationi vacaret diligentius. Insuper quosdam Notarios elegit, qui, quoties a viro Dei de pace inter discordes tractaretur, præsto adessent, ac remissiones inter eos factas litteris mandarent, ne forte eos, ut a multis fieri solet, facti post pœniteret. Eos præterea, qui eum pro agenda pœnitentia sequebantur, [in processione flagellationem fieri curat:] singulis diebus post solis occasum, per urbes & quæcumque alia loca, ad quæ declinabant, quasdam processiones facere volebat, eisque quosdam hymnos, quos eo modo procedentes cantarent, ipse composuit; ac jubebat, ut quisque eorum

nudatis humeris seipsum flagellis cæderet, & alta voce diceret: Hoc sit in memoriam passionis Jesu Christi, & in remissionem peccatorum meorum. Inter quæ flagella tanta cordium devotio, tantus erat omnium luctus, tanta contritio, tanta religio; ut ipsi quoque incolæ locorum, ubi hæc agebantur, non solum in lacrymas solverentur, sed etiam complures ex eis, flexi talibus exemplis, virum Dei sanctamque societatem ejus per multa terrarum spatia religiose sequerentur; ex quo factum est, ut aliquando supra numerum decem millium hominum pervenerit religiosa illa societas. Quin etiam tanta multitudo confluebat, [convenientibus ad 10 aut 80 millia,] tam ad videndum istiusmodi spectaculum, quam ad audiendam tam mirabilis prædicatoris doctrinam, ut non solum in populosissimis urbibus, sed etiam in campestribus locis, usque ad octoginta millia hominum frequenter convenirent. Et quamvis talis corporis flagellatio in frigoribus, ventorum, pluviarumque sæpenumero fieret tempore, nemo tamen ex eis unquam incurrit vel minimam ægritudinem: quam rem multi miraculo dignam non immerito existimavere. Verum ne qua posset esse confusio, [disponit stationes pro refectione corporis:] propter concurrentem turbam; elegit nonnullos viros, quorum neque fama, neque conversatio poterat aut haberi aut esse suspecta: quibus curam dedit, quæ erant victui necessaria parare, stationes diversoriaque singulis distribuere (ut videlicet mares a feminis, Clerici a secularibus separarentur) & tandem omnia alia disponere, prout temporis, loci rerumque opportunitas postulasset.

Quidquid eleemosynarum ei tribuebatur, sociis suis prout cuique opus erat distribui faciebat: si quid vero superfluum erat, [Pecuniam non vult accipere:] pauperibus erogare solebat. Pecuniam, quoties offerebatur, a sociis suis accipi prohibebat, jubebatque, ut nihil nisi quæ essent quotidiano usui necessaria,

acciperent. Cum quadam die Consules cujusdam oppidi Galliae, quod Biterris dicitur, triginta ei aureos in eleemosynam obtulissent, & vir Dei eos numquam voluisset accipere, atque illi eum in nomine Jesu Christi & B. Mariae Virginis adjurassent, ut eos omnino acciperet, ipse (ne nomina tam veneranda spernere videretur) aureos quidem illico accepit, sed mox eos cuidam ex sociis dedit, jussitque ut non prius ex oppido discederet, quam pauperibus, orphanis, viduisque distribueret. Omnium hominum, non solum popularium sed etiam Principum & Ecclesiarum Praelatorum, [omnium vitia acriter castigat verbis:] vitia arguebat: non enim respiciebat personas hominum: unde nemini parcebat, & quae ei reprehensione digna videbantur, ardentissime reprehendebat. Cum Clericis tamen prudentius sese habebat: nam quoties ad aures ejus aliquod magnum & nefarium facinus Clericorum perveniebat, eos aliquo in loco secreto congregabat, ac sic quomodo, quantum, aut quibus de rebus opus erat, commonebat. Nec solum viris id faciebat, verum etiam feminis, quae erant inclusae monasteriis. Quam severus autem in homines flagitiosos fuerit, uno exemplo satis erit ostendere. Tempore quo erat Januae, nobilissima urbe Italiae, vir quidam Valentiae oriundus, ob quaedam admissa scelera fuerat ultimo supplicio condemnatus. Cumque virum Dei complures obsecrassent, ut Januensium Ducem adiret, & eum rogaret, ut homini conterraneo suo seu compatriotae suo impunitatem concederet, respondit: Absit, ut opera mea justitiae locus impediatur, & sceleratis hominibus impunitas concedatur: illud vero libenti animo faciam, ut genus mortis permutetur. Itaque Ducem adiit, & quidquid petiit, facile impetravit, Quoties vero Missam celebrabat, ante Dominici Corporis & Sanguinis sumptionem ex oculis ejus tot lacrymae affluebant, [Lacrymaetur in Missa.] ut ex eis qui hoc aspiciebant, paucissimi essent qui non collacrymarentur: ex quo frequenter evenit, ut tantus luctus omnium audiretur, quantus esset, si in cujuspiam

morte a consanguineis plangeretur. Et ne cui harum rerum vana superstitio fuisse videatur, deinceps nobis videndum est quanta utilitas fuerit ex mirabilibus ejus operibus subsecuta. Quæ res magis conspicua erit, si de efficacia sermonis ejus primo loco narraverimus.

ANNOTATA.

Circa annum Christi 1397, & sequenti in Catalonia conciones habitas tradit Diagus cap. 58.

Italix Riviera de Genua: indicatur tota illius Reipublicæ ora, ubi maritima.

Hic est Ioannes 1 Castellæ & Legionis Rex, qui patri Henrico 3 succedit anno 1407, vixit usque ad an. 1454.

Hic est Henricus IV Lancastrius, qui regnavit ab anno 1399 ad 1413.

CAPUT III.

**Efficacia concionum. Conversio Iudæorum,
Saracenorum, aliorum. Donum linguarum,
Occursus Principum & aliorum.**

[14] Efficaciam sermonis ejus ostendit, tum Christianorum hominum utriusque sexus diversorumque statuum pœnitentia, [Supra 100 millia perditorum hominum ad pœnitentiam inducit,] tum maxime multorum millium Iudæorum Saracenorumque conversio. Nam ex Christianis hominibus, qui perditæ atque obstinati in manifestis flagitiis ab omnibus habebantur, supra centum millia ad salutiferam pœnitentiam reduxit. Erat enim in vitiorum reprehensione terribilis, ita ut frequentissime accideret, ut multi scelerati adeo compungerentur verbis ejus, ut humi prostrati, coram universa multitudine, omni pudore postposito, magna & enormia peccata

confiterentur, & veniam lacrymabiliter peterent. Et quamvis ipsis peccatoribus sic terribilis esset, [lacrymas movet,] tamen suas reprehensiones cum tanta moderatione mitigabat, quod quicumque eum semel prædicantem audiebant, mirum in modum alliciebantur, ut ad eum iterum audiendum proficiscerentur. Rarum omnino erat, ut ipso prædicante auditores ad lacrymandum non provocarentur: cum vero de futuro iudicio, aut de Christi passione, vel de pœnis inferorum loqueretur, tam ipse quam populi adstantes, semper in tantum fletum prorumpebant, quod necessarium erat, ut per multum temporis spatium sileret, donec a lacrymis cessaretur. In explanatione sacrarum Scripturarum erat tam clarus quam copiosus. Quæcumque vel docebat vel suadebat vel pro scelerum correptione dicebat, semper Scripturarum aut sanctorum virorum testimoniis confirmabat, & auditorum animis mirabili quodam modo imprimebat: Tanta erat in eo sententiarum exemplorumque ubertas quando prædicabat, ut singulos Scripturarum sacrarum libros, ac quæcumque in earum expositionem viri sancti conscripserunt, quasi memoria habere videretur. Ne autem perirent ea, quæ de tanti viri ore emanabant, movit Deus animos nonnullorum ex auditoribus ejus, ut quæ ipse prædicabat, utcumque possent, conscriberent: itaque composuerunt ex eis complura volumina, quorum aliqua sunt multis in locis divulgata, ex quibus nostri temporis concionatores multum utilitatis accipiunt. Sunt tamen multi, qui & eum prædicantem audierunt, & nunc legunt sermones quos ipse suo tempore prædicabat in scripta redactos, asseruntque quod vix consequuntur umbram eorum, quæ ipse suo ore resonabat.

[13] Quam vero acutus, acer, copiosusque disputator contra Judæorum perfidiam fuerit, ac quam clare Scripturarum ænigmata eis aperire consueverit, [convertit ludæos supra 25000:] illud vel maxime demonstrat, quod

in diversis utriusque Hispaniæ urbibus, supra a viginti quinque millia ex eis ad suscipiendam Christianam adduxerit religionem, & eorum templa in Christi ecclesias dedicari fecerit. Nec minus multi Saraceni, quorum in Hispania magna copia est, [Saracenos ad 8000:] ejus ignitis eloquiis incitati, sacrilegam Mahometis sectam detestantes, sacrum baptisma perceperunt, quorum numerus octo millium fuit. Multa præterea monasteria, multa hospitalia, [sacra loca construi curat:] multæ sacræ cædes, multi pontes pro fluviorum transitu, multis in locis fuerunt ejus persuasione constructi. Ad injuriarum odiorumque remissionem quam efficax fuerit sermo ejus, testes sunt universæ urbes, universi populi, apud quos verbum Dei seminavit. [componit inveterata odia,] Nulla civitas fuit, in qua cives multiplicibus odiis discordes comperit, a qua prius discesserit, quam eam magna ex parte pacatam concordemque relinqueret. Fuerunt fere innumerabiles, inter quos multis annis capitalia odia, ob necem aut amicorum aut affinium aut consanguineorum, exarserant; qui sermonibus ejus concitati, sic corde compuncti sunt, ut nequaquam veriti sint coram maxima hominum multitudine collacrymantes surgere ac clamare, sese velle indulgere homicidis. Inter quæ illud fuit memorabile, quod composuit magnam illam discordiam, quæ erat inter duas nobilissimas Valentinorum familias, Solenorum videlicet & Centellarum: quorum animi ita erant dissidentes ac hostili odio incensi, ut multis annis variæ cædes fuerint utrimque subsecutæ. [convertit publicos peccatores ad 4000.] Meretrices, lenones, homicidas, piratas, usurarios, Dei Sanctorumque blasphemos, & hujusmodi generis homines, in sceleribus perditos, fere quadraginta millia reduxit ad propriorum flagitiorum cognitionem, & ad agendam publicam pœnitentiam, eo ordine quem supra expressimus. Nec mirum, si tam vehementer homines ad bene vivendum concitabat: [in concionando Angelus videbatur, & ab Angelis cingi,] namque cum sanctitate vitæ erat in eo

summa eloquentia, quam exornabat incredibilis sententiarum gravitas, splendor nitorque sermonis: quæ omnia reddebant eloquia ejus ignita, ita ut cuncta quæ loquebatur, non ex ore terrestis hominis, sed potius cælestis Angeli manare viderentur. Fuerunt multi, quibus divinitus concessum est, ut dum ipse prædicaret, Angelos Dei viderent, qui super eum in humili specie humana frequenter descendebant. Ad omnia hæc accedebat, quod vox ejus sic erat a natura disposita, quod eam pro libito voluntatis, quomodo volebat, facile emittebat: nam pro rei necessitate acutam, gravem, gracilem ac sonoram vocem edebat.

[14] [intelligitur a procul dissitis,] Multi insuper quasi miraculum de eo admirari solebant, quod cum numerus eorum qui eum prædicantem audiebant, frequentissime tantus esset, ut plures ab eo longissimo intervallo distare cogerentur; non tamen minus ab eis qui plurimum distantes erant, quam ab eis qui erant proximi, distincte audiebatur sermo ejus. Illud autem omnium præstantissimum erat in eo, quod ea quæ docebat, multis signis clarissimisque miraculis confirmabat, de quibus infra narrabimus. [& lingua Valentina loquens, a quibuscumque populis,] Magna etiam admiratione dignum illud est, quod donum linguarum, sicut & veteribus Apostolis, ei concessum est. Cum enim per illas singulas regiones, quas supra memoravimus suas prædicationes diffunderet, & sua Valentina ac materna lingua fuerit semper locutus; tamen singuli, tam pueri quam ætate proveci utriusque sexus, ejus sermonem per singula verba percipiebant, perinde ac si in singulorum patria fuisset natus, & eorum idiomate fuisset locutus. Multi quoque Græci, Teutonici, Sardi, Hungari, & alii in aliis locis nati, qui non nisi materna lingua loqui sciebant, nec aliam intelligebant, devenientes ad loca in quibus prædicabat Vincentius, cum aliis ad audiendum concurrerunt & tandem facto verborum ejus fine fassi sunt

se singula viri Dei verba percepisse, non minus quam si eorum lingua eum loquentem audissent. In illa Galliæ regione, quæ nostro tempore Britannia dicitur, sunt quidam populi, quos Galli vocant Britones Britonizantes, quorum lingua solis ipsis cognita est, & quamvis plurimi eorum lingua Gallorum loqui sciant, multi tamen non nisi sua lingua loquuntur, & nullam aliam intelligunt: qui tamen virum Dei, suo materno idiomate loquentem, distincte intelligebant, ita ut singuli quoque pueri & feminæ maximum fructum ex salutifera ejus doctrina perceperint.

[5] [celebri occurso in urbes inducitur,] Dicendum deinceps est quantum non solum apud populares, sed etiam apud clarissimos Principes atque Ecclesiarum Prælatos & ipsos Summos Pontifices valuerit ejus auctoritas. Et in primis illud dicamus, quod erat communis omnium consuetudo, quod ex singulis urbibus, ad quas proficiscebatur, omnis populi multitudo, omnisque nobilitas, & omnis Clericorum ordo, ipsi quoque Episcopi & Ecclesiarum Prælati egredientes, ei sese obviam offerebant, hymnos decantantes, & eum tamquam unum ex Christi Apostolis ad ipsas urbes excipiebant. Sæpe illud fieri sibi prohibuit: sed ubi animadvertit ex ea re populorum animos in Dei devotionem incendi, nec etiam posse prohiberi quo minus talis reverentia sibi exhiberetur, quod illi faciebant, permittebat quidem, sed propterea haud quaquam in superbiam animus ejus efferebatur: omnia enim propter Deum faciebat, & in ipsius laudem & honorem referebat. Et cum multi ex eis, qui ei obviam pergebant, phaleratis equis veherentur, ipse tamen vili asino vectus, medius eorum humillime incedebat, vel in cælum erectos tenens oculos, vel humi defixos. Horis, quibus prædicabat, artifices nihil penitus operabantur. Ipsi quoque Doctores, [cessantibus opificiis & lectionibus publicis] qui prælegebant in locis ubi florebant publica studia liberalium disciplinarum, tamdiu

a lectionibus vacabant, donec fieret finis prædicationis ejus. Tanta enim erat omnium cupiditas audiendæ doctrinæ ejus, quod vix infirmi domi retineri poterant, quin ad audiendum eum & ipsi concurrerent.

[16] Locis vero, in quibus prædicabat, quamdiu præsens fuit, tamdiu & etiam per multa tempora postea, a perjuriis, a Dei Sanctorumque blasphemiis, ab aleæ ludis atque a multis aliis flagitiis cessatum est: tanta erat omnium contritio, tanta religio, tanta in vestitu honestas & in victu parcitas, ut a cunctis, qui talia videbant ac diligenter considerabant, tempora priscorum Apostolorum redisse æstimarentur. Fuerunt per ea tempora quamplurimi viri, certe non indocti nec imprudentes, qui considerantes ipsius Vincentii singulas animi corporisque virtutes, & maximum fructum, quem sua clara doctrina, exemplis & operibus in populis fecerat: animadvertentes insuper quam laudabilis fuerit ordo vitæ ejus, quantusque fuerit ad eum populorum concursus & quanta devotio, & demum quam varia ac magna fuerint miracula, quibus claruit vita ejus; dicere auderent, quod post priscos Apostolos nemo fuit, qui eum non solum superaverit, sed nec etiam coæquaverit. [maximo cum fructu & concursu concionatur,] Paupertatem evangelicam adeo efficaciter & commendabat & conservabat, ut plures viri nobiles ac opibus ditissimi, ejus suasionibus incitati, totam substantiam suam pauperibus distribuerent, & pauperem Christi Vincentium in paupertate sequerentur. Nec minus concitati sunt multi Clerici, ut locupletissima beneficia relinquentes, aut arctiorem eligerent religionem, aut eum sequerentur, quocumque ire decrevisset. Feminæ præterea clarissimarum familiarum, sanctis verbis ejus commonitæ, sese artis monasteriis intruserunt, ad servandam perpetuam pudicitiam. Tam autem venerabilis omnibus reddebatur, quod beatum se arbitrabatur, quicumque eum vel tangere vel alloqui potuisset. Tanta quoque erat

multitudo eorum, qui sacras manus ejus certatim osculari cupiebant, quod in populosis civitatibus frequentissime necessarium erat ut quidam lignei cancelli fierent, inter quos ipse & socii ejus consisterent, quibus prohiberetur ad eum concurrentium accessus importunus.

[17] Martinus V Papa & Ferdinandus Aragoniæ, & Joannes Hispaniæ Reges, consueverunt ei sese obviam offerre, quoties eorum urbes, ubi ipsi præsentibus erant, S. Vincentius ingrediebatur. Idem faciebant cuncti Galliarum ac Hispaniarum Principes, cum in urbes, eorum ditioni subjectas proficiscebatur. Machoma quoque Rex Granatæ, quamvis infidelis esset, [Rex Saracenus eum ad se accersit.] tamen audita fama mirabilium operum, quæ de S. Vincentio ferebantur, præsertim quod multa Saracenorum Judæorumque millia ad religionem convertisset Christianam, missis litteris & legatis eum ad suum regnum venire obsecravit, ut videlicet eum videre & prædicantem audire posset: ei fide publica promittens, ut in ejus regno posset legem Christianam libere prædicare; nihil obstare, quod Maurorum seu Mahometis lege idem fieri prohibeatur. Et Vincentius quidem, impetrata eundi ad ipsum Regem facultate, lætus se eo contulit, ac coram illo ter prædicavit, cum incredibili tum Regis tum aliorum Saracenorum attentione. Cumque ejus doctrina tanta voluptate audiretur, ut jam magna populi multitudo, despecta Mahometis sacrilega secta, esset sacrum baptismum susceptura; nonnulli ex eorum Satrapis id ægre ferentes, Regi comminati sunt regni amissionem subsequendam, nisi Christianus prædicator a regno expelleretur. Ea re compulsus est Vincentius ut ad docendos Christianos populos reverteretur.

ANNOTATA.

Ita Flaminus, Surius & Legendarium Lovaniense: at MS. nostrum 22 millia,

Paulo ante num. 12, centum millia dicuntur, in Legendario Lovaniensi dicuntur centum fere & quadraginta millia.

Similes cancellos adhuc in conventu Ilerdensi S. Matthæi & aliis Aragoniæ & Cataloniæ adservari, tradunt Diagus & alii.

Ferdinandus, Honestus dictus, post inter regnum Martino, de quo mox, succedit anno 1412.

Abenbalva Mahoma, filius Regis Ioseph mortuus anno 1408. Ita Diagus cap. 57.

CAPUT IV.

Consilium in rebus fidei & politicis petitum a S. Vincentio. Orationis gratia sublimis. Adhortatio S. Dominici apparentis.

[18] [consulitur,] Subortis etiam frequenter aliquibus dubitationibus de arduissimis fidei Catholicæ & Romanæ Ecclesiæ negotiis, Maximi Pontifices & Cardinalium Senatus ejus sententiam, tamquam viri & doctissimi & sanctissimi, non solum audire voluerunt, sed etiam tamquam firmissimam tutissimamque tenuerunt. Et licet sæpius id factum sit, tamen ne nimis historiam longam describamus, unum solum hoc loco memorabimus. Cum in Constantiensi Concilio, [etiam a Patribus Concilii Constantiensis:] inter omnes illos doctissimos Patres qui in eo convenerant, diu fuisset magna quædam quæstio agitata, nec unquam tantæ rei veritas inveniri potuisset, tandem constituerunt, ut ad S. Vincentium mitteretur, qui de ea re eos faceret certiores. Itaque una omnium voce missus est ad eum a Joannes, tunc Cardinalis sancti Angeli, cujus fuerunt comites quatuor, quorum duo erant Theologi, duo vero utriusque Juris Consulti, omnium illius

ætatis eruditissimi. Venienti igitur ad se Cardinali, & sui adventus ei causam exponenti, Vincentius lacrymans respondit: unde, mihi, ut tantus talisque vir ad me veniat: breves litteræ me usque ad Constantiam advenire facile fecissent, etiamsi in extremis partibus fuissem orbis. Illud vero vehementer admiror, quod tanta virorum doctissimorum multitudo, quantam scimus ad Constantiense Concilium convenisse, nequiverit veritatem rei aperire, quam ego tam facilem tamque manifestam existimo. Sed hanc ignorantiam non ob aliud evenisse puto, nisi ob superbiam nonnullorum ex eis qui sunt in ipso Concilio, qui omnia non propter Deum faciunt, sed ut humanam gloriam consequantur. Hæc postquam ab eo dicta sunt, statim Cardinali & eis qui eum comitati sunt explanavit quod illi voluerunt.

[19] Nec solum spiritualia, sed & secularia & quædam maximarum rerum negotia ejus fidei commissa sunt. Extincto namque Aragoniæ Rege Martino, cum nulli legitimi filii ei relictis essent, qui regno succederent, subsecuta est maxima disceptatio inter multas clarissimas familias, cuinam regni sceptrum jure deberetur. Cumque multo tempore res ipsa in controversia fuisset, [jus successionis ad regnum Aragonia definit,] nec aliquis finis daretur, qui eis qui disceptabant pacem esset allaturus, tandem fuit omnium communis sententia, ut aliqui viri eligerentur, quorum tanta esset eruditio, tanta auctoritas, tanta fides, & tanta religio, ut in tanto negotio non immerito æqui probatique judices essent. Itaque delecti sunt novem ex omnibus, qui in Galliis & Hispaniis comperiri potuerunt: quorum duo fuerunt, ipse Vincentius & Bonifacius germanus ejus, de quo supra mentio facta est. Qui discussis singulis, quæ pro rei deliberatione discutienda videbantur, ipsius rei finem imposuerunt, qualem jus & ratio imponendum postulaverunt. Facto præterea fine Constantiensis Concilii, Martinus V, qui in ipso Concilio creatus Summus Pontifex fuit; [a Martino V

Papa confirmatur Apostolicus concionator.] illico misit Antonium Montanum ad eum, qui eo tempore summus omnium theologus habebatur. Qui & litteras ad eum detulit, quibus Pontifex ei confirmavit omnem illam absolvendi, ligandi, docendique potestatem, quam ei antea Benedictus XIII Antipapa contulerat, eum tamquam Christi Apostolum mittens, qui in nomine Iesu Christi doctrinam euangelicam populis prædicaret.

[20] Violantes insuper, Aragoniæ Regina, Joannis Regis uxor, quadam feminea cupiditate permota, affectabat ingredi viri Dei cellulam, ut videlicet videre posset, qualis erat locus, in quo orabat; qualis lectulus, ubi quiescebat. Cumque hoc a beato viro impetrare non posset (nefas namque ei videbatur, ut feminae servorum Dei cellas ingrederentur) illa indignans, cellulæ ostium violenter aperiri jussit; [Reginæ Aragoniæ, per vim ingressæ in cellam ejus, manet inconspicuus] moxque ingrediens, loca, quæ videre cupiebat, vidit quidem; sed virum Dei, qui intus erat, nec ipsa nec illi, qui eam comitabantur, videre potuerunt. Illa igitur a Fratribus, quos in cella reperit, sciscitatur ubinam Frater Vincentius esset. Respondent illi, quod eum ibidem præsentem ante oculos suos haberet; ac dicunt se plurimum admirari, quod eum non videret; cum ipse in loco patulo esset, unde ab omnibus videri posset. Postquam hæc Reginæ dixerunt, ad virum Dei Vincentium conversi, Quid causæ est, inquit, Pater optime, quod Reginæ ad te venienti non assurgis, nec eam alloqueris? At ille, Nescitis, inquit, filii mei, numquam fuisse a nobis permissum, ut feminae in cellas nostras introducerentur? Et quamvis hæc Regina sit, tamen eam ingredi non permisi, ne fiam personarum acceptor. Et quoniam violentiam hanc fecit, ut me invito ingredi ausa sit, ideo quamdiu hoc in loco commorabitur, divino miraculo fiet, quod ejus oculi tenebuntur, ut quamvis coram habeat me, numquam tamen videre possit. Hæc audiens Regina, statim egreditur: Vincentius

autem secutus est eam. Quem illa videns, ante eum mirum in modum humiliata est, ac pro commisso veniam petiit. Cui dixit S. Vincentius: Nisi per muliebrem ignorantiam peccavisses, certe non impune tantam violentiam mihi fecisses: ultor enim est Deus injuriarum, quæ in servis ejus inferuntur. Deinceps igitur cave, ne quid simile facias in servos Dei. Post multos vero sermones inter eos habitos, Regina discessit.

[21] Alia quoque vice eadem Regina, volens explorare, an vita ipsius Vincentii talis in occulto esset, qualis coram hominibus videbatur; quadam nocte, magna virorum feminarumque nobilium comitante caterva in conventum Fratrum Barcinonæ introducta, tandem venit ad locum, ex quo per quasdam rimas eum videre poterat. Itaque intuens, vidit virum Dei flexis genibus orantem, [alias videtur in oratione claris radiis illustratus,] & circa eum maximam quandam esse claritatem, ex qua magna radiorum multitudo profluens, circumquaque diffundebatur. Illa diligentius intuetur, circumspiciens an in ipsa cellula aliquæ accensæ faces essent, ex quibus tanta claritas emanaret: ac tandem perpendens eam non humano opere, sed cœlesti miraculo fieri, ad comitantes conversa, Abeamus, inquit, obsecro: non enim est de hoc divino viro ulterius experimentum capiendum: longe quidem plura ac clariora sunt ejus facta, quam ea quæ vel extra videntur vel fama referuntur. Eis igitur ostendit id quod ipsa viderat, ac inde illico discesserunt. Quas ob res Regina ex post tanta veneratione eum prosecuta est, quod quoties eum videbat, quasi prona venerabat, non minus quam si aliquem Angelum cœlestem per terras gradientem vidisset. Solebat quoque narrare vir quidam, nomine Leonardus Gayanus, qui eum multo tempore una cum aliis secutus fuerat, [& elevatus a terra.] quod quadam nocte nonnulli aspicientes per rimas quasdam portæ cellulæ, ubi quiescebat, viderunt cellam ipsam mirabili claritate resplendentem, & in medio virum Dei a

terra penitus elevatum, oculos ad cælum ac manus junctas tenentem, & devotione vehementissima orantem.

[22] [Vallis-puta habitatores barbaros,] In ea Galliæ regione, quam nostri temporis vulgus Delphinatum appellat, est inter duos montes vallis quædam, quam sub illud tempus, quo S. Vincentius clarebat, habitabat gens quædam fere barbara, quæ erat tot malorum labe infecta, quod quicumque ex eis non vacasset lasciviæ, aut non vixisset ex rapto, vel non fuisset humani sanguinis effusione delectatus, aut non fuisset magicarum artium præstigiis infectus, eis nequaquam cohabitare posset. Propter quæ & plura alia gentis illius obscœna facinora, Gallorum lingua locus iste Vallis-puta dicebatur, quod Latino sermone diceretur vallis immunda. Fuerunt autem multi summi Pontifices, qui ad eos frequenter prædicatores & hæreticæ pravitatis Inquisitores miserunt, ut vel salutaribus doctrinis vel pœnarum formidine a suis obscœnitatibus revocarentur: sed hæc nihil profuerunt. Nam ferocissima gens illa eos qui mittebantur, ferro irruens, vel ejiciebat vel trucidabat: ex quo ad eos ire omnes prædicatores formidabant. Hæc audiens fortis Christi miles, non quidem terrenis sed celestibus armis munitus, in vallem ipsam proficiscitur. Duxit vero secum illam religiosam catervam, quæ eum sequebatur agens pœnitentiam, modo quo supra diximus: ut videlicet eorum exemplo gens illa facilius ad contritionem provocaretur. Itaque ubi incolæ vallis tantum virum, cujus celeberrimam famam frequenter audierant, ad se venisse viderunt, ad ejus doctrinam audiendam certatim concurrerunt. Post paucos autem dies, omni ferocitate deposita, fuit gens illa ab omni errore revocata, [reducit ad bonam vitam] & ad veræ religionis cultum sic reducta, ut non solum a sceleribus desisterent, sed etiam, quamdiu apud eos fuit S. Vincentius ac per multa tempora post, veræ conversionis signa multiplicibus indiciis demonstrarent. Quamobrem fuit a viro Dei constitutum, ut non amplius

Vallis-puta, sed mutato nomine Vallis-pura vocaretur: quæ nominis appellatio usque ad hæc nostra tempora perseverat.

[23] Ultimo hujus libri loco illud unum dicendum est, quod est tam virginitatis quam multarum aliarum virtutum ejus testimonium mirabile ac manifestum indicium, quod non solum a seculi hujus hominibus, sed etiam a cælestibus civibus venerabatur. Quadam enim vice dormienti S. Vincentio, media nocte adfuit ei S. Dominicus, ex cujus corpore tanta lux emittebatur, quod totus locus mira claritate resplenduit. Ex quo expergefactus Beatus Vincentius, ac videns virum in Fratrum Prædicatorum habitu, Quis, inquit, es tu, qui hac hora huc te contulisti? Respondit ille: Ego sum Dominicus, [invisitur a S. Dominico apparente,] Pater tuus, ad te a Christo Iesu missus, ut a me multa docearis, quæ te cognoscere omnino oportet, ut Dei legationem, ad quam electus es, ferventius exequaris. Da mihi igitur locum, & insimul in hoc lectulo quiescamus. Moxque ad eum ait Vincentius: Et unde mihi, o Pater sanctissime, tantum honoris advenit, ut tantus vir, cælestis civis, ad me venire; & mecum qui mortalis sum, velit in vilissimo lectulo meo quiescere? Numquam id quod petis permittam: pedum vero tuorum vestigia humi prostratus adorabo. Quod ubi Vincentius facere voluit, Dominicus prohibuit, & ait: Age, Vincenti, per inceptam virtutum semitam constanti animo gradiaris: scito enim apud Deum magna esse merita tua. Et ut jucundius vitam agere possis, volo te scire, quod multa sunt, [& tamquam ipsi in multis similis,] quæ te mihi similem efficiunt, propter quæ non immerito dignus es, ut mecum uno in loco quiescas. Primum es ejusdem Religionis vinculo adstrictus, quo & ipse fui, quando mortalis eram & vestra vita fruebar. Deinde es Evangelicæ doctrinæ prædicator & doctor, a Christo sicut & ego missus ad euangelizandum. Es præterea virginitatis virtute insignis, qua me quoque constat præstantissime claruisse.

Postremo sunt in te aliæ multæ magnæque virtutes, in quibus tu optimus filius me patrem feliciter imitaris: in illo tamen tibi sum anteponendus, quod fui dux Ordinis Prædicatorum. Tu igitur stude, ut quæ cœpisti, diligenter prosequaris, ut tandem peracto mortalis vitæ cursu, mecum in cælestium civium ordine colloceris. Post hæc dicta S. Vincentius ei gratias egit, cumque obsecravit, ut pro eo Dominum continue precaretur, quo ei largiretur bene vivendi perseverantiam: itaque colloquentes, multam noctis partem deduxerunt. Socii autem ejus, qui in loco contiguo ei, ubi hæc agebantur, dormiebant, talium verborum sono e somno excitati sunt: audientesque hujuscemodi colloquiorum vicissitudinem, per rimas quasdam tabularum, quæ ipsas cellulas separabant, inspicientes, viderunt S. Vincentium & secum quemdam alium Fratrem, qui videbatur multum venerabilis, cum eo multa loquentem, ex cujus facie lux illa emanabat, qua luce locus multum replebatur. Qui conticuerunt quidem, sed rem gestam considerantes, menti condiderunt: & quamprimum dies illuxit, Vincentium adierunt, cumque per Iesum Christum & omnes Sanctos ejus obtestantur, ut eis manifesta faciat singula illa, quorum partem proxima nocte viderant & audierant. Ille, quamvis primo plurimum restiterit, postquam tamen sese adeo stricte obtestatum vidit, eis omnem rem illico ex ordine manifestavit, orans ne cui revelarent.

LIBER III.

Prophetiæ donum. Miracula in vita patrata.

PROLOGUS.

Per ea, quæ secundo libro narrata sunt, Pater religiosissime, perspicue videri poterit, quam mirabilis fuerit ordo vitæ nostri Vincentii, quam magna ignitorum eloquiorum ejus efficacia, quanta in castigando proprio corpore severitas, quanta cibi & potus parcitas, ac

tandem quanta veneratione non modo nostri seculi homines sed & cælestes cives eum persecuti sint. [Ex 860 Miraculis in 4 Processibus probatis, præcipua seliguntur.] Et ne tanti talisque viri conversatio videatur minus claruisse miraculis statui in hoc tertio mei operis volumine scribere miracula illa speciosissima, quibus claruit in vita, & quæ apud Maximum Romanæ ecclesiæ Pontificem, qui eum ceteris Sanctis connumeravit, fuerunt clarissimis testimoniis approbata. Verum cum ipsorum numerus fuerit a supra octingenta & sexaginta, habitus ex illis solum quatuor processibus, qui confecti sunt Avenione, Veneti, Tolosæ, & Neapoli, ne tanti operis longitudo fastidio sit eis, qui legerint, ex multis paucissima recensebo, ea videlicet, quæ posteritati sint maximam admirationem allatura. Non possum tamen non vehementer dolere, cum mecum ipse considero, quod cum fere universæ vitæ suæ cursum in Hispaniis peregerit, mirabilia tamen opera, quæ ibidem fecit, ommissa sunt, nec fuerunt investigata aut litteris mandata, ut merito fieri debuisset. Ex quo factum est, quod multa a me scribi nequiverunt, quibus vita ejus profecto longe majori admiratione digna haberetur. Verum quidquid omissum est, non certe tua aut negligentia aut culpa id factum dixerim: tu enim singula, quæ ad rem spectabant, diligentissime providisti. Quem igitur incusabo? Quantum quidem sciam, neminem: illud tamen mihi notissimum est, quod tanta fuit diligentia tua, & tam clara & mirifica ea fuerunt quæ in quatuor illis processibus de ipsius S. Vincentii conversatione ac vita comperta sunt, ut in Calixto Maximo Pontifice nulla fuerit mora, quo minus, post duos menses quam fuerat ad summum Sacerdotium adscitus, Catalogo Sanctorum eum adscripserit. Quod si processus illi, qui ex Nicolai V, qui ante Calixtum Christianæ Ecclesiæ præfuit, omniumque Cardinalium consulto, Barcinonæ, Valentia, & in pluribus aliis utriusque Hispaniæ, Galliarum & Italiæ locis confecti sunt, opportuno tempore ad Romanam curiam delati fuissent, existimo ego, quod tanta fuisset operum ac

miraculoum ejus multitudo, ut vix triginta dies satis fuissent pro narratione, & fere infiniti operis laborem pro eorum descriptione non immerito postulassent. Igitur ut meæ narrationis principium faciam, ea primo loco dicere decrevi, quæ demonstrabunt eum mirabiliter prophetiæ dono claruisse.

ANNOTATA.

Ita Surius. MS. nostrum supra septuaginta vel octoginta: pro quo forsitan alibi legebatur septingenta vel octingenta: magnum enim numerum fuisse probat eorum quæ hic proferuntur multitudo: & num. 25 dicuntur plusquam 70 obseßi a dæmoniis liberati.

Quatuor istos Processus mandavit Pontifex in conventu supra Mineruam asservari, & illorum copiam volentibus exhiberi, ut est in Bulla Canonizationis. Ideo varias Romam dedimus litteras, ut ipsos nancisceremur, sed archivium lustrantibus vel diligentia vel felicitas defuit, ut invenirent quod quærebant, quodque istic periisse vix est credibile: rogamus ut etiam posthac inventa nobiscum communicentur.

CAPUT I.

**Spiritu prophetico varia prædicta:
quæ postea contigerunt.**

[1] Apud Valentiam Hispaniæ, dum quadam die facto fine prædicationis inter quamplurimos, qui ad Beatum Vincentium pro habenda benedictione concurrebant, simul adfuisset vir quidam qui Alphonsus vocabatur, [Prædicat Alph. Borgiæ] qui præter multas ejus virtutes erat quoque utriusque Juris Consultus eruditissimus; vir Dei eum intuitus, Gratulor tibi, inquit, optime fili: scito esse futurum tempus, in quo familiæ ac patriæ tuæ maximam gloriam comparabis: eris enim inter omnes

homines in supremæ dignitatis culmine constitutus; [summum Pontificatum & se ab eo adscribendum Sanctis,] & postquam ego ex mortali vita migravero, tu in Ecclesia Dei me summo honore afficies, & maxima veneratione prosequeris. Sis autem memor ut in inceptis virtutibus perseveres. Hæc verba ille memoriæ mandavit, ac visus est de virtute in virtutem profecisse: quo factum est ut post aliquot annos Valentinus Episcopus creatus sit, deinde Cardinalium collegio conscriptus, & tandem in extrema senectute supra omnium hominum opinionem, ad summum Romanæ Sedis Pontificium efferri meruerit. Quo tempore memor ipse eorum quæ ei S. Vincentius per quinquaginta annos ante nuntiaverat, [quod post 50 annos peractum:] post duos menses sui Pontificatus, in die festo & in sacra æde S. Petri Apostoli, eum Romanæ Ecclesiæ catalogo Sanctorum adscripsit. Hujus rei universus mundus est testis: ipse enim Pontifex, antequam esset ad hujusmodi dignitatem elatus, illis qui erant ei familiaritate conjuncti narrare solebat id, quod tanto tempore ante Vincentius vaticinatus fuerat. Sed dum esset jam in ipso maximo Sacerdotio constitutus, essetque inter eum & Cardinalium & plurium Episcoporum senatum sermo de ipsius Vincentii meritis & miraculorum sanctitate, sæpe ejusdem vaticinii memoriam fecit, ut videlicet efficacissimo ejus testimonio Vincentii sanctitas coram universa Ecclesia irrefragabilius comprobaretur.

[2] Erat Vincentius admodum, juvenis, & propter eruditionem ejus ex consulto Patrum, qui ad Provinciale Capitulum ex more convenerant, decretum est ut Barcinonam mitteretur Philosophiæ Magister: quæ est quædam dignitas, quæ in Ordine Prædicatorum juvenibus conferri consuevit. Et qui, ut supra narratum est, a prima ejus juventute aptissimus prædicator habebatur, idcirco Barcinone consistens non solum Philosophiam in schola legebat, sed & hominibus popularibus vitæ verbum evangelizabat. Per illud tempus in eadem regione tanta

fuit annonæ penuria, [naves 2 tritico onustas adfuturas,] ut multis diebus panis defecisset: ob quod in ipsa civitate ab eis qui magistratus gerebant, indicta fuit omnium publica supplicatio, ut Deus provideret, ne populus fame periret, Itaque constitutæ sunt processiones, quibus non solum Clerici sed & universi utriusque sexus homines interessent. Cum igitur quadam die Dominica, talium processionum tempore, ipse Vincentius prædicaret in quodam loco, ubi erat multitudo supra triginta millia hominum; inspiratus divinitus, Volo, inquit, o Barcinonenses cives, ut de beneficio a Deo vobis collato maxime gaudeatis, & in commune Deo gratias referatis: nam non prius advesperascet, quin duæ magnæ naves tritico onustæ, ventis & mari tranquillo ad portum vestræ urbis applicabunt. His verbis licet multi ex vulgo & gavisii & admirati sint, [quod præter spem omnem contigit:] viri tamen graviores eis non multum fidei præstiterunt, non enim erat eis cognita viri sanctitas, nec etiam fama virtutis ejus celebris erat. Mercatores præterea & hi quibus erat cura parandæ rei frumentariæ, non ea die sed multo diu post naves frumentarias adfuturas expectabant, juxta provisionem quam fecerant. Erat quoque aliud quod eos attrahebat, ne hujusmodi verbis crederent: nam illo & multis aliis ante diebus, fuit magna maris ventorumque commotio. Quas ob res verba S. Vincentii potius scandalum quam lætitiæ obtulerunt. Itaque Prior ceterique Fratres eum plurimum increpaverunt, dicentes, eum temerarie fuisse locutum. Ipse vero eum redarguentibus mansuetissime respondebat, semper asseverans futurum esse quidquid prædixerat. Et ne longius protrahatur huius miraculi narratio, ante solis occasum singula completa sunt, quemadmodum S. Vincentius prænuntiaverat.

[3] Cum apud Perpignanum, quod est oppidum quoddam ubi Gallia a Catalonia separatur, Vincentius gravissimis febribus occupatus teneretur, ita ut multi eum crederent

moriturum, [se post 4 dies febris liberandum.] & a Fratribus fuissent introducti ad eum medici, qui suæ ægritudine aliquod remedium afferrent; ille, Non est inquit, mihi opus medicinis vestris: non enim sum hoc tempore, aut hoc loco, aut ex hac ægritudine moriturus: adhuc enim restat mihi longior cursus peragendus: quatuor alios dies febres has patiar, post quas penitus me convaluisse videbitis, Abierunt igitur medici; & peractis quatuor diebus, viderunt factum esse id quod Vincentius futurum prædixerat.

[4] [obtrectatori veniam petenti,] Frater quidam ex Ordine Eremitarum S. Augustini, Prior Conventus villæ Oreolæ, quæ est in Catalonia, multa impia una cum nonnullis invidis ac maledicis in S. Vincentium sanctamque doctrinam ejus conjectaverat: post aliquos vero menses, considerans viri Dei mansuetudinem ac magnam in perferendis injuriis ei illatis constantiam & vitæ ejus sanctitatem, atque animadvertens sese contra eum fuisse mentitum; quadam die, captato opportuno tempore, eum adiit & veniam sibi dari humiliter petiit, inquit, Parce, serve Dei, parce ei qui in te multa impia commisit: ego sum unus ex illis sceleratis viris, qui Valentiaë contra te tuamque sanctam & cælestem doctrinam conspiraverunt; & supplex ad te nunc confugio, certus quod tu, pro humanitate ac mansuetudine tua, mihi veniam non denegabis: fateor certe multa me contra te mendacia fuisse locutum. Ad hæc Vincentius, Ego, inquit, jam dudum tibi tuisque [suadet confessionem, & prædicat subitanam mortem,] complicibus peperci, sed multo magis peperci tibi Deus, qui posuit in mentem tuam; ut hodierna die ad me venires. Noli ergo tardus esse ut animæ tuæ saluti consulas: adeas ilico Sacerdotem, ut singula peccata, quorum meminisse poteris, confitearis: scito enim te cito moriturum. Ille vero metu & magno terrore percussus, statim fecit quod vir Dei faciendum suaserat. Demum accepta benedictione & pacis osculo ab

eo recessit, itaque arripuit iter, elongatusque spatio fere sex millium passuum, non prius devenit in locum quo tendere decreverat, quam cadens in terram, statim extinctus est, non sine maximo terrore & admiratione eorum qui cum eo comitabantur. [quam suis indicat:] Sanctus vero Vincentius eodem momento conversus ad multitudinem quæ eum sequebatur, Oremus, inquit, omnes pro anima illius Fratris, quem paulo ante fueram ad confessionem exhortatus: nunc enim mortuus est. Jussit igitur ut in eodem loco pararentur & celebrarentur exequiæ: quibus nondum factus fuerat finis, & adfuit nuntius qui eum subitanea morte fuisse extinctum asseveravit.

[5] [item alteri ex comitibus:] Monachus quidam, Gilabertus nomine, qui præerat monasterio S. Mariæ de Podio apud Valentiam, dimissa Fratrum & sui monasterii cura, S. Vincentium cum cetera multitudine sequi decrevit: cujus devotionem ipse Vincentius animadvertens, eum in ejus societatem jucunde & libenter admisit. Post paucos vero dies eo accersito. Fili mi, inquit, te commonefacio, ut protinus pie confitearis, atque deinde ad tuum monasterium redeas; ibi enim tibi est requiei locus deputatus. In ipso autem itinere a Dei laudibus non desistas, & si unquam cordis contritionem habuisti, eam nunc excitare coneris: jam enim ante monasterii fores, cum summo omnium monachorum tuorum desiderio, expectaberis. Abi nunc: tempus est, quo dandus est finis eorum desiderio. Ille divini vatis verba nimis bene intelligens, jucundissime fecit singula ad quæ fuerat exhortatus. Facta igitur confessione acceptaque viri Dei benedictione statim discessit, & ad monasterium properavit: monachi vero prospicientes eum, ei obviam processerunt. Nec mora, ubi ad monasterii ipsius portam processit seu devenit, illic mortuus in terram corruit. S. Vincentius eodem momento fecit celebrari exequias, ut paulo ante de alio Fratre gestum fuisse narravimus.

[6] Prædicante S. Vincentio Alexandriae, quæ est Lombardiæ civitas, interfuit prædicationi ejus vir ille toto orbe terrarum nunc nominatissimus, Fr. Bernardinus Ordinis Minorum, qui eo tempore erat juvenis multisque ornatus virtutibus, sed nondum celebre in Italia nomen ejus habebatur. [S. Bernardinum juvenem familiariter alloquitur:] Illectus autem fama Vincentii, quæ per universum mundum jam erat longelateque diffusa, perrexit in memoratam urbem, ut videlicet illum magnum Evangelii præconem prædicantem audiret, de quo multa admiranda ubique narrabantur. Igitur ubi Bernardinus Vincentium prædicantem audivit, doctrina & eloquentia ac fervore ejus admiratus & stupefactus est: facto itaque prædicationis fine ad eum se contulit, cupiens eum familiariter alloqui, & ad amicitiam ejus admitti, ut tandem doctrina & exemplis tanti viri aliquid utilitatis accipere potuisset. Vincentius vero gratam juvenis indolem advertens, ei multa humanitatis obsequia exhibuit, voluitque ut secum reficeretur: post multos vero sermones, quibus ambo collocuti sunt, Bernardinus accepta Vincentii benedictione gratias ei egit & inde recessit. Mane vero subsequentis diei, Vincentius dum prædicaret, dumque una cum aliis qui prædicationi intererant ipse quoque Bernardinus adesset; [prædicat eum fore illustrem concionatorē,] populum & eos qui aderant his verbis allocutus est: Scitote, filii mei, inter vos adstare quemdam religiosum hominem ex Ordine Fratrum Minorum, qui post paucos dies erit vir singularis in omni Italia: [& ante se Sanctis adscribendum.] ex cujus doctrina & exemplis fructus magnus fiet in populo Christiano. Et quamvis ipse juvenis sit & ego senio confectus, tamen futurum est tempus, quo in Ecclesia Romana est mihi in honore præferendus. Exhortor igitur vos ut Deo gratias referatis, ipsumque deprecemur, ut pro populi Christiani utilitate impleat quod mihi revelavit. Et quia hoc futurum est, regrediar ego ad prædicandum in Gallias & in Hispanias, & reliquos Italiæ populos, ad quos

docendos nondum profectus sum, ab eo erudiendos dimittam. His dictis rediit ad illud, unde digressionem fecerat. Hujus autem vaticinii veritas per singula completa fuit: nam post decem annos ipse Bernardinus per omnem Italiam celebris habitus est, ac Vincentius in Gallias Hispaniasque remeavit. Quamvis etiam Vincentius a triginta annis ante Bernardinum feliciter decesserit, sex tamen annis post illum fuit catalogo Sanctorum adscriptus: cujus tarditatis causas exponemus in eo libro quem post hoc opus, duce Iesu Christo, de ipsius Vincentii canonizatione componere decrevimus.

ANNOTATA.

Mortuus est S. Bernardinus 20 Maij pridie Ascensionis Domini anno 1444, ergo post S. Vincentium annis 26 minus 45 diebus.

Canonizatus est anno 1450 die Pentecostes 24 Maij, id est ante canonizationem S. Vincentii annis 5, diebus 36. Flaminius rectius habet quinque annos.

CAPUT II.

Absentia & abscondita revelata S. Vincentio.

[7] Non solum futurarum sed & præteritarum rerum occultarum sæpe fuit facta ei mira revelatio; cum tamen multis exemplis hoc ipsum manifestari posset, nos hæc pauca hoc loco memorabimus. Cum apud Cæsaraugustam, nobilem Arragoniæ civitatem, [Absens indicat concioni matrem ea hora mortuam,] in quodam ipsius urbis campo prædicaret, materiam de qua loquebatur interrupit, & cœpit ubertim lacrymari: deinde lacrymantes tergens oculos, in cælum eos erexit, sicque inspiciendo per breve temporis spatium siluit. Denique ad populos, qui hoc ipsum admirabantur, jucundo vultu conversus. Ne miremini, inquit, filii mei, de his quæ a me

vidistis fieri: [& beata gloria frui.] revelavit enim mihi Deus, quod hac hora mater mea Valentiae discessit, & ob hoc ipsum lacrymatus sum: sed jam congratulor ei, quia revelatum quoque mihi est, eam piam ac religiosam mortem obiisse, & nunc esse in caelis inter sanctos Angelos collocatam. Haec verba fere singuli qui aderant notaverunt, ut videlicet inde scire possent, utrum verum esset, quod Vincentius sibi fuisse revelatum asseveravit: ac post paucos dies venerunt ad eum nuntii cum litteris, quibus felix matris ejus mors ei significata est; compertumque est, eam non alia die aut hora migrasse, quam eis quas ipse ante nuntiaverat.

[8] Eodem quoque modo apud Toletum, quae est urbs in ulteriore Hispania, fuit ei revelata mors a germanae ejus, quae numquam virum duxerat, sed semper in virginitate permanserat: [item sororem,] de qua illud memorabile fertur, quod, cum prope mortem esset, petiit super se apponi quamdam tunicam laneam, quae antea fuerat germani sui S. Vincentii, & quam ipsa ob tanti viri singularem devotionem multis annis cum magna diligentia servaverat: quod cum factum esset, illa, [quae se ab eo ad tribunal Christi ductam dixit.] inter cetera quae dicebat in laudem Dei, haec verba saepe repetebat: O mi germane, S. Vincenti, ora Deum pro me. Tandem post duas horas sic dixit, fueruntque novissima ejus verba: Ecce germanus meus Fr. Vincentius me perducit ante tribunal Iesu Christi, quibus dictis protinus emisit spiritum: itaque singula haec fuerunt revelata S. Vincentio, dum Missam celebraret, & Eucharistiae sacramentum ex more manu teneret: & quamprimum finitis Missarum solenniis adscendit locum ubi erat praedicaturus, rem ei revelatam populo manifestavit. Post multos autem dies venit nuntius, qui & de sororis suae morte detulit litteras, & narravit singula quae gesta sunt antequam moreretur. Illi autem qui verba nuntii notaverunt, compererunt sororem ejus

non alia die aut hora decessisse, quam illa in qua illam fuisse extinctam Vincentius dixerat.

[9] Tempore illius biennii, quo eum in Britannia commoratum fuisse in sequenti libro ostendemus, [Socio uni prædicit diem & horam mortis,] quidam ex ejus sociis febris occupatus, petiit ab eo benedici & Cruce signari, ut videlicet sicut pro aliis, sic pro eo, per manus impositionem sanitatis beneficium impetraret. Vincentius ei manum imposuit, ut ejus devotioni sic satisfaceret: sed eum paulo post intuens, Scito, inquit, fili mi, quod hac vice sanitatem, quam velles, impetrare non poteris: consule saluti animæ tuæ, quoniam post octo dies, prima Dominicæ diei hora, morieris. [scivitque eum triduo in purgatorio detentum:] Iste statim quod sibi divinus vates suasit exequitur: die igitur & hora, quas prædixit vir sanctus, extinctus est: Beatus vero Vincentius, convocatis multis Sacerdotibus, qui ad exequias convenerant, Deprecor vos, inquit, omnes Fratres mei, ut singuli ex vobis tres Missas celebretis, ut anima defuncti socii mei de pœnis purgatorii liberetur: revelatum enim mihi est, quod triduo debet ibi cruciari. Sacerdotes mox faciunt, quod vir Dei eis faciendum imposuit: peracto autem triduo eis gratias egit, dixitque, defuncti animam Missarum & aliarum orationum suffragiis fuisse e purgatorii pœnis liberatam & ad cælos evolasse.

[10] Cum Tolosæ, Galliarum celeberrima urbe, quadam die tanta multitudo hominum ad ejus prædicationem conveniret, quod multis loca deessent, & ob hoc cogerentur ascendere muros, qui erant per circuitum loci ubi ipse prædicabat; [novit in spiritu periculum juvenis dormientis,] quidam juvenis in ipso muro assistens, somno pressus est, ac sic medius ex muro pendeat, ita ut, nisi Deus opem detulisset, non multo post moriturus cecidisset: locus vero ubi ille dormiebat, erat post tergum S. Vincentii, inter quem & ipsum erat quædam structura

tabularum, quæ penitus impediēbat ne ille qui dormiebat ab eo videretur. At ille, Spiritu sancto afflatus, materiam de qua dicebat intermisit & dixit: Post terga mea est quidam juvenis super muro dormiens, qui si non excitetur casurus est, & ex ipso casu cum animæ suæ perpetuo damno moriturus: itaque succursum ei feratis, & de tanto periculo eum liberetis: & illico factum est.

[11] Apud Ilerdam quidam Sacerdos, nomine Laurentius Peregrinus, juvenili quadam lascivia permotus, consueverat sub exterioribus vestibus uti ornatu aliarum rerum & vestium, quibus lascivi & seculares homines uti consueverant: quas tamen nemini demonstrabat, sed solus in seipso talium rerum cultu delectabatur. Cum igitur Vincentius in ipsa urbe prædicans multorum vitia redargueret, [occultam alterius vanitatem,] & inter cetera detestaretur lasciviam eorum qui in corporis ornatu superfluam curam impenderent, omnem ipsius Laurentii vitam & conversationem omneque studium, quod in corporis sui cultu impendebat, singularumque vestium formas & colores quas sub exterioribus vestibus induebatur, non minus descripsit quam si eum ab adolescentia sua cognovisset. Quod ille audiens mirum in modum admiratus est, & secum cogitans, quod non humana sed divina revelatione, tam secreta ejus gestamina vir Dei scire potuisset, multa contritione compunctus, & omni vitæ vestiumque lascivia deposita, ei adhæsit, eumque per viginti duos menses per multa Hispaniarum loca fuit jucunde & religiose secutus.

[12] Dum multi ex Valentia, omnibus abjectis relictisque temporalibus rebus, Vincentium, ut supra narravimus, sequerentur; quidam homo, qui vocabatur Gaja, venditis omnibus suis bonis & pro eis acceptis quadringentis aureis, venit ad eum eique aperuit omnem suam deliberationem, dicens quod eum sequi decreverat; & quod de quadringentis aureis, quos habebat, nihil

facturus esset nisi quod ipse suasisset. Beatus autem Vincentius laudavit sanctum ejus propositum, moxque ei suavit, ut totam illam pecuniam pauperibus Christi distribueret. [fraudem detinentis 200 aureos,] Abiit itaque ille, & erogatis ducentis aureis, reliquos sibi retinuit, volens eos conservare pro futuris necessitatibus: demum ad virum Christi regressus, Feci, inquit, Pater, quod suasisti. Vincentius vero Spiritu sancto edoctus, percepit eum fuisse mentitum, & faciem ejus intuens, Tu, inquit, non es dignus, ut in consortio eorum qui me sequuntur habearis: mendacia enim loqueris: nam non omnia, ut suaseram, in pauperibus erogasti: est enim hoc manifestum indicium, quod non totam spem tuam in Domino posuisti. Itaque nisi ducentos aureos, quos tibi pro necessitatibus futuris retinuisti, pauperibus dederis, me sequi libero animo non poteris: mecum enim volo habere viros, qui fide & virtutibus, non qui auro terrenisque divitiis abundant. Ille hoc audiens, humiliter prostratus ac de commisso dolens, peccatum coram omni multitudine confessus est, multisque cum lacrymis veniam ab eo petiit, & illico impetravit: postea vero fecit aureorum illorum distributionem, quemadmodum viro Dei sancte placuit.

[13] Juxta fluvium, qui labitur prope Dertusam Cataloniæ urbem, extant quædam tuguria, multis arboribus circumsepta, quæ paleas aliaque ejusmodi conservare consueverant. Quadam igitur die, cum S. Vincentius in quodam extra urbem ipsam campo prædicaret, materiam de qua prædicabat intermittens, scio, inquit, magnum ignem incendi in uno ex tuguriis quæ sunt juxta flumen: [fornicatores procul peccantes,] itaque bonum est ut aliqui ex vobis illuc currant & ferant auxilium, ne forte majus ac diuturnius incendium subsequatur. Igitur multi inde consurgentes in tuguriorum loca perrexerunt: cumque appropinquassent & extrinsecus nullum vestigium ignis videretur, admirati sunt & secum cogitabant, quem

ignem vir Dei significare voluisset. Tuguria dum ingrediuntur & circumspiciunt, inquirentes si alicubi ignem videre possent, tandem comperiunt quemdam juvenem cum quadam muliere meretrice coëuntem. Quod ubi compertum est, statim qualem ignem incensum vir sanctus dixerat intellexerunt. Rem autem hanc non immerito cuncti qui aderant miraculo attribuunt: nam erat penitus impossibile ut illa tuguriorum loca a Vincentio videri potuissent.

[14] Alia quoque die, congregata ejusdem civitatis multitudine gratia audiendæ prædicationis, Vincentius, postquam ascendit locum in quo erat prædicaturus, non statim fecit dicendi principium, quemadmodum antea consueverat: quamobrem expectabat populus & vehementer admirabatur, cogitans quid sibi vellet mora illa, quam sic præter consuetudinem faciebat. Ipse autem hoc perpendens, Nulla sit, inquit, [ad concionem venturos ludæos:] vobis admiratio; silentii mei causa hæc est: exspecto gratiam Dei, quæ cito de cælo ad nos dimittetur: nam videbitis ad hanc prædicationem concurrere homines, quorum adventus nobis omnibus erit gratissimus. Vos autem tali cum eis utamini humanitate, ut cum venerint, loca pro eis præparata inveniant. Vix autem verba finierat; & ecce omnis Judæorum Synagoga veniens dixit, se illa die velle audire quæ Vincentius prædicaret. Fuerunt igitur ab omnibus jucundissime recepti, atque inter multitudinem tantam locum eis convenientem habuerunt. Vir autem Dei, antequam prædicandi principium faceret, ipsos Judæos coram omni multitudine interrogavit, quisnam fuerit ille, qui eis suaserat, ut ad audiendam ejus concionem illa die proficiscerentur. Illi autem responderunt, se a nemine fuisse suos, sed quod propria sponte, veluti a Deo inspirati, illuc omnes venire deliberassent. Itaque sanctus Dei præco principium dicendi fecit, & mox tanta gratia diffusa est in labiis ejus, [e quibus multos convertit:] quod

magna Judæorum illorum pars fuerit a Judaica perfidia revocata & ad fidem Catholicam conversa.

[15] Dum quadam die prædicaret in quodam ulterioris Hispaniæ oppido, nomine Prolesques, quidam Judæus, qui in sua lege omnium peritissimus habebatur, allectus fama celeberrima S. Vincentii, [item alterius Iudæi occultum accessum,] decrevit eum audire prædicantem, ut videret utrum talis esset, qualem eum esse fama referebat. Itaque ad quemdam amicum suum, hominem Christianum, sese contulit, cui quamprimum aperuit animi sui consilium. Ille eum in domum propriam suscepit, ut ex ea secreto S. Vincentii prædicationem audire potuisset. Hujus autem viri domus taliter sita erat, quod post terga prædicantis penitus relinquebatur. Inter ipsam prædicationem Judæus paulisper cœpit dormitare: fuerunt igitur hæc divinitus revelata S. Vincentio, qui allegans quamdam Scripturæ sententiam, quæ maxime contra Judæos esse videbatur, elevavit paulo altius vocem suam, & Judæum, qui, ut modo dicebamus, ex occulto loco prædicationem audiebat, sic allocutus est: O Judæe, qui post terga mea dormis, & qui furtim ad audiendam doctrinam meam ad locum ubi nunc es te contulisti, expergiscaris, & considera hæc verba Scripturæ quantum arguant Judæorum perfidiam, qui Iesum Nazarenum Christum negaverunt. Judæus igitur expergefactus & obstupefactus, tam ex eo quod Vincentius rem nemini notam revelavit, quam ex eo quod tam acute & veridice ac copiose Scripturarum verba & sensum enucleabat, mutatus penitus est, & ad fidem Christi conversus: qui continuo baptizari voluit, & exemplo ejus quamplures alii conversi sunt.

[16] Barcinone mulier quædam habuit filium infantulum, qui ob nimium vagitum fractus fuerat in membris genitalibus; [puerulum sanat & prædicat eximium thelogum futurum:] veniens itaque ad S. Vincentium petiit

ab eo, ut infantulum suum ex more Cruce signaret, & manum suam in locum ægritudinis imponeret. Ipse vero Spiritu sancto intrinsecus afflatus, ad mulierem conversus est, eique dixit: **Gaude, filia, & spera in Domino: hic enim tuus infans ab hac ægritudine cito liberabitur; & cum erit grandioris ætatis, erit Clericus, & tandem in matura ætate evadet theologus eruditissimus. Hæc postquam dixerat, suo more infantulo manum imposuit: quo facto statim fuit sanitati restitutus. In temporum autem successu singula completa sunt, quemadmodum vir Dei tanto tempore ante fuerat vaticinatus. Vir quoque ille nunc superest, quem ob singularem eruditionem ejus Alphonsus Aragonum Rex magno honore & benevolentia prosequitur, cujus nomen est Joannes Solerius.**

[17] In eadem urbe, ascendente S. Vincentio regale palatium, apparuit ei dæmon in humana specie: quem divina revelatione vir Dei recognoscens, interrogavit eum dicens, **Quo vadis, maledicte? Respondet ille, Ad Montem-Serratum. Cumque ulterius Vincentius ab eo perquisivisset, quamobrem illuc proficisceretur; ille respondit; Non est opus ut nunc tibi manifestetur, sed crastina die fies de omnibus certior. Hæc dicens diabolus protinus disparuit. Beatus autem Vincentius demum egressus, oravit Dominum, [obitum Abbatis Montis-Serrati absens novit:] ut ei dignaretur revelare, quodnam illud esset quod dæmon se facturum in Monte Serrato asseveraverat, eique manifestare denegaverat. Facto itaque orationis fine, ad se socium accersens; Unum, inquit, mihi Dominus revelavit, quod tibi dolenter refero. Scito quod quam cito dies crastinus elucescet, ejusdem Abbatis mortem audiemus. Postera autem die nuntiatum est, Abbatem memorati monasterii in cella sua mortuum fuisse repertum.**

[18] Apud Morellam, quæ est villa non multum distans ab Urbe Valentia, prædicationem intermittens, Volo, inquit,

vos omnes qui hic adstatis, cautiores reddere, quod non prius octavus dies præteribit, quam erit magnum tonitruum, quod per universas regni partes audietur; & post ejus casum magna sanguinis humani effusio subsequetur. [prædicit mortem Martini Regis Aragoniæ,] Post duos vero dies, quia ob viri Dei verba magnus terror invaserat, & unusquisque quale esset illud tonitruum sciscitari conabatur, ideo explanans verborum suorum significantiam, dixit illud tonitruum nihil aliud fore, nisi quia post paucos dies nuntii venire deberent, qui Regem Martinum jam esse mortuum nuntiarent. Hæc verba omnes mente suspensos reddiderunt, cum nihil tale nemo eorum qui in regno erant vel suspicaretur vel cogitaret: verumtamen post paucissimos dies singula venerunt, prout Vincentius prædixerat.

ANNOTATA.

Alphonsus V, Magnanimus dictus, succeßit Ferdinando patri anno 1416 defuncto, & superstes erat, cum hæc scriberentur, mortuus anno 1458.

Idem Joannes Solerius post Vitam hanc editam, mortuo Iacobo Gerardo Episcopo Barcinonensi, mense Novembri anno 1456 substitutus est, & tertio anno sui Episcopatus vita functus: de quo late agit Diagus lib. 3 Historiæ Comitum Barcinonensium cap. 23.

CAPUT III.

Mortuis vita, & mutis loquela data.

Panis & vinum non diminutum.

[19] Dum per eam partem Galliarum, quam vocant a Linguam-Anserinam, verbum ædificationis Vincentius seminaret, venit in quamdam villam, quæ dicitur b... erat enim in hac villa vir quidam tam genere quam virtutibus nobilis, cui erat uxor juvenis & speciosa & multis virtutibus

ornatissima, sed tamen patiebatur quamdam ægritudinem quod certi temporis intervallis efficiebatur amens, non sine magno sui ipsius & suorum periculo: verum tempore quo ad se revertebatur, ita prudens & mansueta in cunctis dictis & gestibus ejus videbatur, quod in ipsa villa nulla mulier erat quæ ei similis haberetur. Adveniente igitur S. Vincentio fuit a viro suo rogatus, ut nullam aliam domum nisi domum ejus ad hospitandum eligeret, quod & impetravit. Itaque ingressus vir Dei domum ipsius, in ipso primo ingressu mulierem sibi oblatam benedixit, manumque suam super caput ejus, ut illa poposcerat, imposuit: ex quo factum est, ut quamdiu in ejus domo Vincentius commoratus est, [Infantem a propria matre occisum, in frusta divisum, & coctum] illa nullum habuit dementiæ intervallum, ita ut a viro & a ceteris cunctis penitus curata putaretur. Postera vero die, viro ejus ceterisque familiaribus ad Vincentii prædicationem euntibus, uxor, & cum ea quædam alia familiaris ei, relicta est, ut videlicet ea quæ refectio[n]i necessaria erant, pararent. Verum longe aliter evenit quam vir ipse cogitaverat: nam, cum illa alia mulier, quam cum uxore ejus reliquerat, aliis rebus necessariis esset intenta; ut consueverat, furiis agitata, arrepto ferro proprium filium, qui erat infantulus, trucidavit, necatumque corpus in frusta divisit, & unam partem igni pro prandio coquendam apposuit, partemque reliquam ad cœnam reservavit. Completa autem prædicatione, ille vir domum lætus rediit, & mox occurrentem ei uxorem interrogavit, si jam prandium paratum esset, ut veniens sanctus prædicator statim reficeretur. Mulier respondit omnia necessaria esse parata, nihilque restare nisi quod veniens vir Dei posset sine mora discumbere. Interrogante iterum viro si pisces bene paravisset; illa respondit, quod cum pisce quoque carnes paraverat optimas; quodque alias carnes haberet, quas ad cœnam reservaverat. Hoc audiens vir eam redarguit, quandoquidem carnes ei parandas non reliquerat, quibus

etiam S. Vincentius nequaquam vescebatur. Volens igitur vir ejus rem investigare diligentius, perpendit eam solita insania esse agitatam, ac infantuli sui carnes esse illas, quas uxor ejus se paravisse asseverabat. Oritur igitur omnium clamor & luctus, ac præ ceteris dolens pater, Heu! me miserum! inquit, in quem tot & tantis adversitatibus voluit sævire fortuna. Hæccine sunt quæ mihi redduntur pro operibus pietatis, quæ pauperibus Christi impendere consuevi? Ex hospitalitate, qua ergo hunc servum Dei usus sum, sperabam a Deo meam uxorem esse curandam: & tamen cunctis afflictionibus meis nunc hæc superaddita est, quæ alias superaret. Sic sic, o Frater Vincenti, mihi reddis meæ in te devotionis mercedem? Dum autem hæc & alia hujusmodi multa lacrymans conquereretur, [Crucis signo & oratione resuscitat,] multi concurrentes rem gestam S. Vincentio narraverunt: qui nihil diffidens domum confestim properavit. Quam cum ingrediens, magnam in ea clamoris, luctus dolorisque confusionem invenisset, voce manumque silentium indicens, Confidite, inquit, in Domino Jesu Christo: qui sicut infantem istum creavit ex nihilo, sic & eum pristinae vitæ restituet, si veram fidem habueritis. His dictis jussit sibi exhiberi frusta, in quæ corpusculum fuerat a matre divisum; deinde genua flexit fecitque brevem orationem, & postea super frustis illis signaculum Crucis, dicens hæc verba: Jesus, Mariæ filius, mundi salus & Dominus, qui hujus infantis animam ex nihilo fecit, eam ad hoc corpus restituat, ad laudem & gloriam ineffabilis majestatis ejus. Post quæ, cunctis qui aderant spectantibus, protinus conjuncta sunt membra, & infans mox vitæ pristinae est restitutus. Quam ob rem quanta fuerit omnium admiratio & quanta lætitia, & quantum fuerit in virum Dei aucta omnium veneratio, considerent ii qui quam grande fuerit tale tantumque miraculum pia mente consideraverint.

[20] Apud c ... urbem quædam mulier tantarum lacrymarum effusione ad S. Vincentii pedes provoluta, ei obtulit infantem quemdam mortuum, [alium infantem vitæ restituit:] quem illa dicebat horis duodecim exanimum jacuisse. Ipse vero mulieris illius magnam fidem considerans, mox oculos suos ad cælum erexit, ac facta brevissima supplicatione, confestim corpori mortuo manum imponens, dixit mulieri: Abi domum, & in Dei laude continue persevera: infans enim iste nunc dormit, & de somno excitabitur postquam domum ingredieris. Credidit itaque illa, & statim, ut S. Vincentius jusserat, domum regreditur: statimque, ubi ad domus limina devenit, cœpit infans se movere, vagitumque emittere, & matris ubera ad lactendum perquirere. Itaque coram multis, ad tantum spectaculum concurrentibus, ubera suxit, & deinde multos annos usque ad maturam ætatem supervixit.

[21] Prædicante S. Vincentio in quadam villa prope Dertusam, quæ Cataloniorum lingua dicitur Trayguera, contigit ab eo narrari gestum illud, quo fertur S. Margaritam diabolum in humana specie sibi apparentem prostravisse, victumque sub pedibus tenuisse. Inter eos autem qui virum Dei sequebantur, erat adolescens quidam Lombardus, cujus erat tanta simplicitas quod nullam rerum terrenarum utilitatem, sed solum animæ salutem affectabat. Qui audiens quantus fuit Margaritæ triumphus contra diaboli versutias, cœpit intra se multa cogitare, & inter cetera hoc pacto dicebat: O si Deus permiserit aliquando ut diabolus voluerit in visibili specie mecum dimicare, [mutæ mulieri ad mortem læsæ,] eum consimili modo prosternam; tantumque secum strenue pugnabo, quousque de eo victoriam reportavero. Igitur circa primam & vigesimam horam villam egressus, captatoque sibi opportuno loco ubi secretius oraret, genua flexit, cœpitque Dominum inter alia deprecari, ut permitteret diabolum ei visibiliter in aliqua forma

apparere, ut videlicet exemplo beatæ Virginis Margaritæ eum posset dimicando superare. Dum itaque precaretur talia, supervenit in ipsum locum mulier quædam, quæ falcem in manu sua tenebat, missa ad metendum herbas, quibus ibidem ille locus abundabat. Erat autem hæc mulier a nativitate muta: quæ cum venisset in locum, & vidisset illum adolescentem inter herbas genua flectentem, vehementer expavit, & retrocedens cœpit vocem sine expressione sermonis emittere, & ipsi adolescenti quibusdam signi manuum & capitis quasi minabatur. Adolescens autem cernens feminam deformosissimam (utpote quæ erat ætate decrepita, corpore & longa facie macilenta, colore squalida, laceratas vestes induta, quæ & altissimas sine verborum expressione voces emittebat, eique falce quam in manu tenebat minari videbatur) eam non feminam, sed diabolum in feminæ specie sibi apparentem, esse existimavit, creditque a Deo preces suas esse exauditas: quas ob res in eam irruit, & eam in terram protinus dejecit, sic inquit; Maledicte diabole, venisti? non certe me visibili certamine superabis, quem invisibili tentatione sepissime superasti. Hæc dicens, crinibus eam arripuit, & huc atque illuc trahens, modo manibus, modo calcibus, modo falce quam portaverat tamdiu percussit, totque eam vulneribus affecit, quousque eam semimortuam reliquit. Ad hoc autem utriusque sexus magna multitudo concurrat, & videntes quod gestum fuerat, adolescentem captum duro carceri incluserunt. Relata sunt protinus hæc S. Vincentio: qui corpus, quod extinctum videbatur, ad se portari fecit confestim, moxque super idem more suo orans manum imposuit; quo facto mulier statim respiravit. Ipse autem accersito quodam ex Sacerdotibus, qui eam comitabantur, [loquelam tribuit ut possit confiteri:] huic jussit ejus confessionem audire. Illi vero qui aderant hoc audientes, dixerunt viro Dei hæc frustra fieri, quoniam illa esset a nativitate muta, ac propterea nec audiret ac intelligeret

Sacerdotem, nec etiam posset verbis suis peccata indicare & confiteri. His non obstantibus iterum S. Vincentius Sacerdoti jubet, ut illius confessionem audiat, asseverans eam distinctissime omnia locuturam. Itaque quidquid vir Dei præceperat, Sacerdos confidenter exequitur. Quid opus est verbis? Quamprimum mulierem, pro audienda ejus confessione accessit & ei appropinquavit; illa, quam omnes Catalani mutam a nativitate cognoverant, locuta est, cœpitque multum diligenter & distincte confiteri; & ita perfectissime verba singula pronuntiavit, ac si antea numquam fuisset muta. Post factam vero confessionem petiit sibi Eucharistiam ac extremam unctionem ministrari: postremo tandem sese Domino commendavit, & audientibus & expectantibus quam pluribus, qui ad tantum miraculum videndum convenerant, loqui numquam desiit, quousque spiritum exhalavit. Adolescens autem qui eam necaverat, ipsius S. Vincentii precibus a suspendio liberatus, in Italiam remeavit.

[22] Aderat solennitas S. Joannis Baptistæ, & prædicante S. Vincentio in urbe Valentiaë, per mediam multitudinem ducta est ad eum mulier quædam, [alteri muta] quæ fuerat muta a nativitate, prout asserebant hi qui eam adducebant. Ipse autem perpendens magnam esse fidem illorum, [ad pauca verba loquelam tribuit:] oculos ad cælum paulisper erexit; moxque ad mulierem conversus, coram omni multitudine eam alloquens, hoc pacto interrogavit. Quid vis, filia? Illa respondit: Panem volo & officium linguæ. Et Vincentius ad eam: Panem quidem quotidianum, quamdiu vixeris, habebis: officium vero linguæ non potes impetrare: pro futura enim utilitate tua te Deus voluit tali officio privari. Si enim usum loquendi habuisses, tanta fuisset linguæ tuæ mordacitas, quod vitam corporis & animæ perdidisses. Mente igitur Deum magnificare non cesses, & cave ne ulterius ab eo petas, quod non immerito tibi denegabit. Mulier itaque

respondit: Pater sancte, faciam quod hortaris; statimque obmutuit, & viri, a quibus ducta fuerat, talis rei admiratione stupefacti, eam unde venerat reduxerunt. Supervixit ita septem annos, & tandem ex hac luce religiose migravit.

[23] Discedente S. Vincentio ex Vico, quæ est urbs Cataloniae (cujus cives, primum inter se capitalia odia gerentes, in maxima concordia caritateque reliquerat) & versus Barcinonem eo proficiscente, declinavit in quoddam hospitium, cujus locus eorum lingua vocatur Lacona: quo cum primum pervenisset, illi quibus erat cura de paranda refectioe disponere, interrogaverunt hospitem si quid haberet, quod viro Dei Vincentio ceterisque qui cum eo comitabantur ac sequebantur comedendum ac bibendum apponeretur. Hospes respondit, nihil se habere nisi parum farinae parumque vini in dolio: quod & ipsum vini saporem jam dudum amiserat, & fere acetum factum esse videbatur. Cui illi dixerunt. Propera, & ex farina, quæ tibi est, conficies tot panes quot confici poterunt. Si enim non omnes refici poterimus, saltem tantum panis habeamus, quod cum servo Dei pro paucis quibusdam nobilibus, qui eum ex Vico usque huc comitati sunt, possit sufficere: cetera autem multitudo patienter feret, quousque Granolles perveniemus. Vinum quoque dolio extractum jusserunt poni in quodam ligneo vase, [duo millia hominum reficit quindecim panibus] quod ab illius regionis incolis vocatur portatoria: id autem fieri fecerunt ideo, quia erat eis consuetudo, ut quoties in istiusmodi campestribus locis reficiebatur vinum in ipsa portatoria poneretur; ut videlicet quisquis pro necessitate sua ex ea sumere posset. Itaque hospes confestim exequitur quod illi voluerunt: illi autem rem omnem aperuerunt S. Vincentio, additumque quod annona tanta esset, quod ei & illis paucis nobilibus qui eum comitabantur sufficeret, cetera vero multitudo jejunans patienter expectaret, quousque

Granolles pervenisset. Quæ ut audivit vir Dei, indignum esse censuit, ut tanta multitudo, quæ erat supra e duo millia hominum, tanti temporis jejunium pateretur: quamobrem in Dei liberalitate confisus, jubet eis ne cui illud dicant, sed paucos panes quos habebant, [paucoque vino ante acetoso,] prout melius possent, multitudini distribuerent: vinum vero in portatoria impositum, ab omnibus, ut consueverant, sumi permetterent. Cœpit deinde benedictione facta, cum universa multitudo discumbere: mox autem, dum panes, qui numero erant quindecim, distribuerentur, vinumque sumeretur, non solum ex eorum multiplicatione est illa multitudo satiata, sed etiam ipsum vinum, quod fere acetum erat, in optimum gustuque suavissimum mutatum est. Quod cernens hospes, confestim humi prostratus, ac ingentes clamores emittens, rem omni multitudini manifestat: & licet a S. Vincentio cohiberetur, ipse tamen multo magis clamans omnes qui aderant in gratiarum actionem invitabat. Finita autem refectio, & jubente viro Dei, ut hospiti pro debito panis & vini pretium solveretur, ille recusavit, nec aliud ab eo petiit nisi ut domui suæ cunctisque in ea habitantibus precaretur advenire cælestem benedictionem: quod & impetravit. Non autem fuit inanis hujuscemodi precatio, quoniam in ea domo propter ipsam aliud non minus grande miraculum subsecutum est: [& arcam farina doliumque vino replet:] sequenti enim die hospes & uxor ejus, prima luce consurgentes, parantesque pro vino & farina ad urbem proficisci, arcam quidem farina, dolium vero suavissimo vino plenum usque ad exuberationem compererunt. Hujusmodi vero rerum multiplicatio, ad ipsius S. Vincentii deprecationem, frequentissime facta est: sed quomodo aut quibus in locis facta sit, dicere omittimus, ne si singula commemorare vellemus, nimis longam nostram narrationem faciamus. [Similia sæpius fecit:] Vnum tamen hujus generis miraculum prætermittere nolumus, quoniam nobis speciosum & magna admiratione dignum visum est:

deinde ad aliorum narrationem transitum faciemus. Est in Catalonia locus quidam, qui ab incolis dicitur Villa-longa, [sex millia hominum reficit] ad quem cum venisset S. Vincentius, una cum illa religiosa multitudine, quæ tunc erat fere numero sex millium hominum; dominus illius loci, qui vocabatur Justus, confestim eis paravit refectionem, [vino non diminuto:] quam pro loci temporisque congruentia parare potuit: inter alia vero vinum in portatoria poni fecit, servans videlicet consuetudinem, quam hujusmodi refectionum tempore a S. Vincentii sociis servari paulo ante ostendimus. Itaque posteaquam omnes refecti sunt & inde recesserunt, portatoria vino repleta reperta est, proinde ac si nemo ex tanto numero hominum aliquid de eo non solum bibisset, sed ne quidem gustavisset. Ille vero tantæ rei admiratione plurimum stupefactus, decrevit ad virum Dei statim pergere, eique tam grande insuetumque miraculum patefacere: quod cum fecisset; S. Vincentius, Abi, inquit, & Deo gratias age. Talia miracula videre merentur, qui se exercent in operibus pietatis: tu autem tanti Dei beneficii non obliviscaris, & te exhortor, ut vinum quod tu dicis superfuisse ac multiplicatum, conserves & studeas ut liberaliter distribuas cunctis, qui de eo sibi dari a te petierint. Fecit itaque ille quidquid S. Vincentius jusserat: nam per decem annos vinum ipsum conservavit, nec unquam consumi potuit, [etiam post decennium integro & ægris salutifero:] quamvis de eo tanta fuisset facta distributio, quod, judicio omnium quibus res ipsa cognita erat, in unius anni spatio totum consumi debuisset. Et magna quoque admiratione dignum est, quod quicumque ex eo biberint, ab infirmitatibus, quas patiebantur curati sunt.

ANNOTATA.

In MS. nostro deerat hoc nomen, sed ejus loco supererat spatium vacuum. Supplevimus ex Vita a Ioanne

Flaminio Forocorneliensi scripta. Est autem Lingua-Anserina, supra lib. 2. cap. 8. dicta Lingua-Occitana, quod Italici anser appellatur Oca. Apud Surium legitur In villa, quam Marcellam vocant non multum distante a Valencia. Sed hæc ad præcedentem numerum a Surio omissum spectant. Marietta indicat etiam in Francia contigiße.

Idem, tria millia.

CAPUT IV.

Dæmones expulsi & coërciti. Tempestates, pluvia, & nimia siccitas sublata.

[24] Vir quidam Valentiaë fuit, qui habens filiam, quam multis annis dæmon possederat, [Dæmonem cogit in corpore obsessio immotum consistere,] funibus vinctam, & ab octo viris vix conductam, eam S. Vincentio curandam præsentavit. Illa vero quamprimum viri Dei conspectui oblata est, tot tantosque clamores cœpit emittere ac tantam violentiam facere eis a quibus ducebatur; ut omnes qui aderant conterriti redderentur. Sed & præter clamores spuma ex ore & naribus ejus emittebatur: se quoque mutabat in varios colores: multiplicem etiam motum corporis, capitis ceterorumque membrorum faciebat, ita ut omnes hæc conspicientes, diabolum ipsum, non hominis effigiem, arbitrarentur sese videre. S. autem Vincentius imprimis dæmonem his verbis alloquitur: Ex parte Jesu Christi tibi præcipio, ut a tam violento conatu desistas, nec amplius movearis. Postquæ verba dæmon protinus obmutuit, corpusque puellæ permansit immobile, & in virum Dei faciem convertens, eum obliquis oculis intuebatur. Vincentius vero eodem præcepto dæmonem adstrinxit; ut illi manistet quomodo, quamobrem & ex quanto tempore puellam cœpit possidere. Ad quæ singula dæmon sic respondit: Septem anni sunt quod ego una cum nonnullis sociis meis domum parentum hujus puellæ media nocte ingressi, conati

sumus viro suggere, ut uxorem suam dormientem trucidaret. Verum longe aliter evenit quam sperabamus, ideoque & quod sperabamus perficere nequivimus: ipsa enim uxor, ob magnum strepitum quem fecimus, somno excitata, munivit se Crucis signaculo, nomenque Christi & Mariæ Virginis nominavit, quæ ut tu nosti, [& fateri quomodo illuc intrasset,] plurimum formidamus. Itaque nos cernentes eam munitam tam fortibus armis indignantesque, totam domum magnis & terribilibus motibus concussimus: puella autem hæc, quæ tunc erat decennis, metuens ne domus ipsa corrueret, sub lectum fugit, putans se ibi fore tutiorem. Ego autem inde discedere nolui, nisi prius aliquid mali perpetrassem: vidensque me nemini nocere posse (quoniam omnes sese signo Crucis muniverant) corpus hujus puellæ, quæ nihil tale fecit, confestim intravi, illudque usque ad hoc tempus præsens possedi & vexavi; aliquando quidem lenius, aliquando acrius, prout mihi gratius visum est. Tunc S. Vincentius ei præcepit, ut ex ipso corpore sine aliquo puellæ nocumento discederet. [ac demum abire.] Respondit ille se discessurum, sed quod locus per quem exire deberet sibi constitueretur. Ad quem vir Dei, Volo, inquit, ut ex eo loco egrediaris, quem tu in hoc corpore sordidiorem esse judicaveris. Dæmon autem adjecit hujusmodi verba, Ante te quam plures fuerant, qui me adjuraverunt, cogentes ut hoc corpus possidere desisterem: sed me numquam pellere potuerunt. Tu vero Vincentius nominaris: me enim vicisti, & tibi obsistere nequeo. En paratus sum facere quod jubes. His dictis, emisso ejulatu teterrimo, ex oppresso corpore recessit, & cum horribili fœtore ipsam puellam, humi prostratam, quasi mortuam dereliquit. Vincentius autem eam ad domum portari ac refici jussit, & ejus patrem admonuit, ut post refectionem Sacerdotem aliquem conaretur habere, cui illa confiteretur: quod illico factum est. At illa tantum deinceps in virtute profecit, ut non post multum temporis

inter Valentinas mulieres honestissima & prudentissima fuerit omnium voce iudicata.

[25] Dum in eadem urbe alio quoque die prædicaret, virum quemdam ejus prædicationem audientem dæmon invasit, eumque vexare moleste cœpit, ut cunctis qui aderant non solum magnus terror incuteretur, [item dæmonem sub concione ingressum corpus lenonis,] sed & eos ad sui commiserationem mirum in modum provocaret. Imprimis enim ingentem clamorem emisit, deinde cœpit saltare & cantare, postmodum alternatim ridebat & flebat, aliquando etiam ex more luporum ululabat, interdum tamquam moribundus in terram prostrabatur, moxque surgens horribiles spumas ex ore ejus & naribus emittebat, & tandem multos alios horribiles gestus faciebat, Vincentius vero hæc cernens, voce manumque multitudinem conterritam silere coëgit, & statim ad eum conversus qui vexabatur, Maledicte, inquit, obmutesce, nec amplius movearis, donec prædicationi finem imposuero. Ille post hæc verba constitit erectus, & a vociferatione & ab illis motibus ac gestibus sic destitit, ut pene immobilis permaneret: quamdiu etiam vir Dei prædicans locutus est, tamdiu eum defixis oculis inspexit, & quæ ore ejus emanabant erectis auribus hauriebat. Facto autem fine sermonis ad vociferationes rediit, motionesque & gestus, quos antea, faciebat: sed ad eum veniens S. Vincentius, frontem ejus Cruce signavit, diabolum vero in nomine Domini nostri Jesu Christi adjuravit, ut illico manifestaret causam ob quam illud corpus sic invaserat, [ipsum calumniari volentis, expellit:] & quod ex ipso corpore confestim egrediatur. Dæmon vero sic respondit: Hic homo, quem possideo, quamdam meretricem in prostibulo suo detinuit; & quoniam ob salutiferas adhortationes tuas illa rediit ad pœnitentiam & hunc lenonem dereliquit, idcirco hic flagitiosus homo te & eos qui te sequuntur & audiunt odit, & multas in te objectat infamias, multasque fecit tibi contumelias:

hodierno quoque die venit ad audiendam doctrinam, non certe ut aliquos fructus animæ perciperet, sed ut te in aliquo criminaretur. Itaque noli me hinc depellere, & sine me tamdiu vexatum possidere, donec ab eo tibi factas contumelias ulciscar. Respondit S. Vincentius, Servus Jesu Christi sum, qui oravit pro eis qui eum crucifixerunt: itaque ex parte ejus tibi præcipio, ut hujus peccatoris corpus desinas possidere. Dæmon autem terribilem vocem emittens exivit, & reliquit post se horrendum sulphuris fœtorem: corpus vero oppressum sic mortificatum dimisit, ut per unius horæ spatium in terra jacens penitus extinctum ab omnibus putaretur. At vir Dei illud non esse asseveravit: quin imo voluit unum ex Sacerdotibus, qui secum erant, ibi tamdiu expectare, donec corpus respirasset, ut statim ille ad se reversus confiteretur. De hujusmodi autem dæmonum expulsionem & obsessis multa commemorari possent, quæ dicere prætermisimus, ne eos qui legerint tædio prolixitatis afficiamus. Laudabilius igitur opus nostrum facimus, [& alios 70 energumenos liberat.] si diversorum generum miracula recensebimus, ut videlicet diversitate rerum longe speciosior nostra narratio videatur. Sciant tamen quicumque nostri Vincentii opera scire affectaverint, quod supra a septuaginta homines, diversis locis diversisque temporibus, ab hujusmodi dæmonum obsessione liberavit,

[26] Cum die Dominica Palmarum S. Vincentius prædicaret apud Murciam civitatem ulterioris Hispaniæ, [Dæmones 3 sub terribili equorum specie] & inter alia multa diceret contra Judæorum perfidiam ac sectam Saracenorum, ecce tres equi adversus multitudinem venientes apparuerunt, quorum unus erat niger & alter pallidus, tertius rubeus esse videbatur: [conatos concionem turbare] qui erecto capite effrænataque cervice ac emisso ex naribus fumo teterrimo, pedibus vero multo pulvere concitato, datoque ex ore hinnitu

terribili, contra multitudinem prædicationem audientium morsibus & calcibus irruerunt; tantum impetum facientes, ut universa multitudo quæ aderat, contrita & confusa fugam arripere cogeretur. Vincentius, Deo revelante, statim illos equos diabolos esse cognovit; igitur populum ipsum voce & manu silere faciens, Si homines, inquit, estis qui in Jesu Christo confiditis, istos dæmones non metuatis; sed omnes vos Crucis armate signaculo, & eos a vobis abire facillime facietis. Quod ubi ab hominibus factum est, ipse hoc pacto dæmones adjuravit: Ex parte Jesu Christi vobis præcipio, ut ex hac urbe discedatis, nec alicui noceatis. Post hæc verba illi protinus terga verterunt, ac totam fere urbem percurrentes, ex porta, quæ spectat ad meridiem, egressi abierunt, nec ulterius comparuerunt. Postea S. Vincentius populum commonuit his verbis: [in nomine Iesu pellit:] Estote, inquit filii mei, animo constantes, nec vos a dæmonibus seduci permittatis. Dæmones quidem isti, quos in equorum horribili specie modo comparuisse vidistis, hanc civitatem longo tempore possederunt; nunc autem ægre ferentes, quod multa vitia a vobis eradicavi, multumque fructum in vobis seminavi, tentaverunt ut alicui ex vobis nocere possent: sed detis laudem Domino Iesu Christo, qui fecit ne quis ex vobis eorum insidiis laberetur. Volo tamen vos reddere certiores, quod non sine perpetrato malo ex hac urbe percurrentes recesserunt: nam est inter vos mulier quædam, quæ filiam suam virginem solam domi reliquerat, quam huc ad prædicationem ducere formidavit; & si nunc domum revertetur, filiam ipsam & stupratorem in eodem loco comperiet. [& eorum instincti alibi fieri fornicationem revelat:] His dictis rediit ad materiam, de qua a principio dicere cœperat. Interea mulier quædam, auditis his quæ a S. Vincentio dicebantur, cito domum pergens, reperit filiam in lecto cum quodam adolescente coëuntem: quæ tam nefarii facti visione stupefacta cucurrit ad virum Dei, & coram

omni multitudine fassa est se rei veritatem comperisse, quemadmodum ab eo fuit relatum.

[27] In villa S. Matthæi, non longe distante ab urbe Valentiaë, in qua S. Vincentius per aliquot dies permanserat, visus est vir quidam, admodum venerabilis speciei, & habitum gerens hominis eremitæ; qui cum ultro se obtulisset S. Vincentium una cum aliis secuturum, [eremitam conatum doctrinæ suæ & fidei catholicæ resistere] fuit ab universa religiosa illa caterva humanissime susceptus: paucis autem post diebus, quibus in sua conversatione fuit, usus est multa calliditate. Postquam vero in sui amorem omnium animos conciliavit, cæpit seminare quædam venenifera verba, quibus doctrinæ S. Vincentii & fidei Catholicæ refragari videbatur. Pervenerunt hæc ad aures eorum qui in ipsa villa aliis præsidebant: itaque virum ipsum captum ac catenis vinctum tetro carcere detruserunt, [asserit dæmonem esse:] volentes eum tamquam hæreticum debitis pœnis afficere, nisi ea quæ dixerat retractaret. Sequenti vero die volentes ab eo scire an in priori sententia perseveraret, missis ad carcerem ministris qui eum adducerent, neminem invenerunt nisi solum catenas & compedes ferreos, non aliter quodammodo quam eos ante reliquerant. Ad S. Vincentium igitur pergentes, ei rem omnem, prout se habuerat, narraverunt: qui subridens, Nulla, inquit, sit vobis de hac re sollicitudo: nam non homo, ut vos putabatis, sed diabolus fuit, quem vos carceri mancipastis: qui, ut a mundi principio facere consuevit, conatus est impedire fructum, quem multi ex vobis ob meam doctrinam exceperunt.

[28] Est quædam villa in Catalonia, quæ vocatur Borbaster, [tempestatem aqua benedicta & Crucis signo pellit:] ubi cum S. Vincentius prædicare vellet, die solennitatis Petri & Pauli, antequam sacras vestes deponeret, quibus ex more Missam celebraverat, subito

mota in aëre nubium multitudo, tantus tonitruorum terribilium fragor, tam continua horribilisque fulgurum apparitio apparuit, ut ipsi cæli ruinam minari viderentur. Quas ob res cuncti qui aderant, arbitrabantur se penitus esse perituros. At S. Vincentius, quamvis tam grandem tempestatem motam adverteret, nihil tamen diffidens, Missarum solennia peregit: moxque ad multitudinem conversus, eam adhortatus est ne dubitarent, sed totam spem eorum in Domino Jesu Christo ponerent. Itaque contra tempestatem aquam benedictam aspersit, deinde fecit signum Crucis: nec mora, illico cessavit tempestas, & statim fiebat mira aeris serenitas. Conscendens deinde locum, ubi erat prædicaturus ad populum, tam grande miraculum admirantem, his verbis allocutus est: Filii mei, deprecationes Apostolorum, quorum hodierna die celebritatem solennizamus, nobis plurimum profuerunt: qui nisi pro nostra salute ante Christi majestatem provoluti essent, [aliam prædicit futuram;] profecto fuisset in hac regione tempestas, quod nec in arboribus frondes nec in agris aliquid viride remansisset: nam non solum aqua, nix & grando, sed etiam igniti lapides e cælo cecidissent. Vos tamen certiores facio, quod non revolvetur annus, & similem tempestatem in hac regione videbitis: sed frequenter ad Deum preces porrigatis, quod pro immensa clementia sua vobis rebusque vestris parcat, ne multum damnum habeatis. His dictis in Apostolorum laudibus complevit prædicationem, & post paucos dies inde recessit: volutis autem undecim mensibus, subsequuta est tempestas illa, quam S. Vincentius subsequituram prædixerat.

[29] Simili quoque modo, non semel sed frequentissime, dum in diversis locis prædicaret, [pluviam sistit Crucis signo:] tempestatem per Crucis signaculum effugavit: nos vero quia non possumus omnia paucis concludere, de uno quod apud Tolosam gestum est, hoc narrabimus. Igitur eo prædicante in die solennitatis S. Martini, in quodam

ipsius urbis campo, multæ nubes, terribilem quamdam caliginem facientes, apparuerunt: pauloque post tantus imber cœpit effundi, ut cuncti, qui prædicationem ejus audiebant, consurgentes fugam arripere voluerint. Sanctus autem Christi præco eos abire cohibuit, inquiring: Nemo vestrum ex loco ubi permanet moveatur: non enim istæ aquarum guttæ, aut lapides sunt aut sagittæ, a quibus vobis multum noceatur. Hæc dicens genua flexit, erexitque ad cælum oculos, & fecit brevissimam orationem. Tunc erectus, contra nubes & imbres fecit signaculum sanctæ Crucis & sic statim sedata est pluvia, nubes effugatæ cæli & maxima claritas subsecuta est.

[30] Nec solum tonitruorum aquarumque tempestas fuit ejus orationibus mitigata, sed e contrario siccitatis tempore effusa est e cælo maxima imbrium abundantia: cumque id ab eo frequenter factum compererimus, [eamdem in extrema siccitate] consilium fuit, solum id memoriæ posteritatis tradere, quod factum est Carcassone, urbe Galliæ: quoniam ipsum præter cetera visum est nobis esse admiratione dignissimum. In ipsa igitur urbe & in ceteris vicinis regionibus, a mense Junio usque ad Januarium, tanta fuit siccitas terræ, ut ex ea nihil fructus illo anno colligi posse speraretur. Cives vero, tanta rerum necessitate compulsi, adeunt S. Vincentium, qui per illud tempus Tolosæ commorabatur: cui eorum necessitatem primo loco manifestaverunt, deinde obsecraverunt ipsum, ut quemadmodum ad illos populos, sic ad eos prædicandi gratia proficisceretur. Annuit vir Dei, & post quatuor dies quibus urbem intraverat, post finitam prædicationem, [oratione & Crucis signo impetrat.] in eodem loco permanens ubi & prædicavit, jussit ut universus populus genua flecteret, & omnes Dominum præcarentur, ut pro infinita clementia sua de cælo aquas effunderet, quibus eorum terra ubertim rigaretur: ipse quoque genua flectens oravit. Quod ubi factum est, se erexit, & statim Crucem signavit in aere,

tandemque jussit ut Deo singuli gratias agerent, & unusquisque domum reverteretur, quoniam orationes eorum exauditæ fuerant; & quod non prius domum ingrederentur, quam magna aquarum copia de cælis effunderetur. Vix verba finierat, tam subito aer in nubem coactus est, ac paulo post tanta aquarum abundantia de cælo emittitur, quantam unquam illius regionis homines sese vidisse antea meminissent. Sed hæc aquarum effusio non prius cessavit, quam Vincentius ipse suis hoc orationibus impetrasset.

ANNOTATA.

Surius, Sexaginta, Flaminius ait Sex & sexaginta a fidelissimis scriptoribus tradi. Franciscus Castilionensis, [chirographum a dæmone redditum] hoc unum illis simile refert: Vir quidam se dæmonis sub chirographo devoverat: quem S. Vincentius accersito dæmone cum chirographum reddere coegisset a sævo immitique tyranno liberavit: isque post liberationem beatum virum quocumque se ferret sequebatur, ne iterum in gravissimi hostis manus incideret

CAPVT V.

Morbi curati. Calumniæ depulsæ.

[31] In urbe Castrensi, quæ est in eadem Galliarum regione, [Sanantur paralyticus,] in die solemnitatis ascensionis Domini nostri Jesu Christi, oblatum ei virum, qui septem annis paralytim passus fuerat, per manus suæ impositionem sanitati restituit. In qua quoque urbe magnam tonitruorum aquarumque commotam tempestatem, dum prædicaret, per signum Crucis fugavit & aëris claritatem reduxit. In loco quem vocant Montem-Serquinum, non multum a Tolosa distantem, vir quidam, Gerardus nomine, patiens epilepsiam, quæ vulgo dicitur morbus caducus, post acceptam S. Vincentii

benedictionem, statim fuit perfectæ sanitati restitutus. In loco quem vocant Montem-Olivum, [epilepticus,] vicinum Carcassonæ, quemdam mercatorem, nomine Wilhelmus, a quinque annis visu orbatum, post factam benedictionem, ad oculorum officium statim restituit. [cæcus,] Valenticiæ ducto ad se viro, qui fuerat mutus quadraginta annis, ob quamdam ægritudinem quam in adolescentia passus est, [mutus,] manum ejus ori imposuit, & illico linguæ officium recuperavit. In eadem urbe, post aliquot dies, virum qui ex ægritudine surdus effectus fuerat, [surdus,] & octo annos in surditate permanserat, Cruce signavit in auribus; & ille protinus consecutus est beneficium sanitatis.

[32] Matthæus quidam oriundus a Monte-albo, quæ est villa Cataloniæ, ex quadam ægritudine surdus effectus est, devenitque in quamdam insaniciæ speciem, & certis temporum intervallis talibus furiis agitabatur, [item surdus ac furibundus,] ut in homines impetum faceret: & nisi fuisset a multis cognitus, propter quod redditi sunt cautiores, non defuisset quin plurimos necasset: quocirca una omnium voce unoque consilio fuit a villa depulsus. Ille autem per multos annos per montes & eremos errabundus vagatus est, ita ut totus silvester effectus, potius fera quam homo videretur. Dum igitur sic errans vagaretur, quadam nocte ei dormienti visum est, quod esset in Monte-albo vir quidam gestans habitum Fratrum Prædicatorum, qui aures ejus tangebatur, & sic ei sanitatem restituebat. Itaque illucescente die statim ad Montem-album perrexit, ubi illis diebus S. Vincentius prædicandi gratia commorabatur. Cumque venisset ad locum ubi prædicare solebat, vidissetque quod eum multitudo languentium adibat ab omnibus locis, ut sibi manus imponeret; & ipse commiscuit sese aliis, atque uberrime lacrymans viro Dei sese obtulit, narrans ei quomodo surditatem incurrerat, omnemque vitæ suæ ordinem; ac somnium, quod proxima nocte viderat, manifestavit; adjecitque tantam in se esse fidem, quod si

vir Dei manum auribus imponeret, protinus auditus beneficium impetraret. Vincentius, motus precibus & lacrymis ejus, fecit quod ille postulavit: postquam vero tetigit aures digito, quem vocant auricularem, & in eis fecit signum Crucis, dicens verba illa, quæ supra ægros manus imponens dicere consuevit; statim ille utriusque ægritudinis sanitatem recuperavit: moxque S. Vincentii præcepto confessus est, & eum octo mensibus secutus est, una cum aliis publicam agens pœnitentiam.

[33] In eadem villa quidam juvenis nomine Bartholomæus, (cui ex ægritudine, [contractus,] quam in tenera ætate passus fuerat, pedes sic erant contracti, quod quindecim continuis annis nequivit solus incedere) S. Vincentio a parentibus suis est præsentatus, & ab eo Cruce signatus & benedictus, protinus est curatus; incedensque per mediam multitudinem sine alicujus auxilio, dedit omnibus causam tantæ admirationis tantæque lætitiæ, ut conclamarent, Deum laudantes, eique pro tanto beneficio gratias agentes.

[34] In eodem loco juvenis quidam Antonius nomine, cognomento Pingdum, in ecclesia majori, cum ædificii esset operibus intentus, una cum patre suo qui erat architectus, ex quodam loco eminenti cecidit; ac sic omnibus membris corporis dissolutus est, ut qui eum viderant, præsertim medici, cito moriturum judicarent. Itaque videns ipse, quod eum medicorum cura juvare non posset; primo recepit ex more ecclesiastica Sacramenta, ac deinde ad caelestes medicinas se convertens, [ex lapsu contritus:] S. Vincentii, qui illis diebus ad Montem-album venerat, suffragium postulavit. Venientem igitur ad se virum Dei multis cum lacrymis his verbis allocutus est: Serve Jesu Christi, tune ille es, cujus meritis & precibus fere infinita ægrorum multitudo a Deo sanitatis beneficium impetravit? solusne ego ero, qui tuis precibus sanitatem impetrare non potero, ex quo dignatus es ut

preter merita mea usque ad pedes meos venire voluisses? Te igitur obsecro, ut sicut pro aliis, sic & pro me Deum depreceris. Flexus S. Vincentius rogantis precibus & lacrymis, exclusis cunctis qui in ipsa domo commorabantur, brevissimam fecit orationem. Postea ad ægrum accedens, fecit in fronte ejus Crucis signaculum, dicens: Ne metuas, fili carissime: ex isto enim casu nequaquam morieris, & crastina die sanus ad perficiendum opus, quod faciebas, regredieris una cum patre tuo. Caveatis tamen ne quid mercedis pro ipso opere recipiatis: sed illud perficietis in S. Mariæ Virginis gloriam: quia ejus merito sanitatem, quam petis, te scias impetravisse. His dictis discessit Vincentius; & sequenti die, quemadmodum ægro dixerat, fuit penitus subsecutum.

[35] Super fluvium, qui labitur juxta Dertusam, cujus supra mentionem fecimus; quamvis ejus sit multa amplitudo & magna profunditas; [servantur ob dissolutionem pontis submergenda.] nullus tamen est pons lapideus pro transitu constructus, sed quibusdam scaphis, hinc & inde funibus alligatis, trabes superpositæ sunt, per quas euntibus transitus esse consuevit. Dum igitur S. Vincentius, seminato verbo vitæ, die Parasceves ex ipsa urbe recederet, & memoratum pontem ipsum transire oporteret; propter consequentem multitudinem, tantum pondus fuit ponti superadditum, ut scaphæ illæ aquis completæ essent penitus, & trabium structura multis in locis dissoluta frangeretur: quamobrem multi existimantes se submergendos elevaverunt voces cum lacrymis, & viri Dei præsidium postulaverunt. Ipse itaque videns tantum periculum imminere, mentem ad Dominum erigens, exoravit eum ut præstare dignaretur auxilium populo perituro: moxque imprimis voce & manu multitudinem a metu cohibuit, deinde & aquis & lignis fecit signum Crucis, postremo jussit ut omnes sine timore transirent. Post quod miro quodam modo naviculæ, aquis

evacuatae, supernataverunt; & pons, qui paulo ante dissolvi & frangi videbatur, ita fuit pristino statui restitutus, ut multitudo populi transiret sine periculo; & in ipsis lignis nullum fractionis vestigium apparuit postmodum.

[36] Apud Mursiam, urbem Hispaniæ citerioris, quodam tempore tanta fuit locustarum & bruchorum multitudo, quod in quatuor dierum spatio quidquid viride erat in campis & in vineis fere devastaverant: [abiguntur locustæ & bruchi,] cives autem de hoc dolentes, S. Vincentium, qui illis diebus illuc venerat, adierunt, orationem ejus & auxilium implorantes. Qui aquam benedictam afferri jussit, & eam illico benedixit: deinde una cum Clericis, qui eum comitari solebant, hymnos decantantibus, ad singulas urbis partes portasque perrexit, stansque in medio earum contra regiones, in quibus illud animalium genus esse dicebatur, aquam benedictam aspersit. Sequenti autem die omnia illa animalia reperta sunt mortua, & post paucos dies fuerunt vineæ & agri ad priorem viriditatem restaurati, ita ut illo anno nulla fuerit annonæ penuria subsequuta.

[37] Sacerdos quidam, cui nomen Laurentius Peregrinus, cujus mentio supra facta, [fugantur febres,] dum quadam die gravissimis febribus occupatus non posset dare operam, ut pro reficienda multitudine, quæ virum Dei sequebatur; & cetera disponerentur, quæ S. Vincentius suæ curæ commiserat; accepta ab eodem S. Vincentio benedictione, statim ab eo febres fugatæ sunt, & injunctum ei officium fuit diligenter & celeriter executus. [Lib. 3. n. 11.]

[38] Vir quidam nomine Lodovicus Cataldus, a Barcinona oriundus, duos continuos annos patiens vehementissimum ac diuturnum capitis dolorem, quem vocant hemicraniam, imposita capiti ejus S. Vincentii manu, [hemicrania,]

statim sic curatus est quod post quadraginta annos numquam ullum dolorem passus est. Valentiae duæ mulieres similiter ad virum Dei, pro habenda benedictione, [vitium oculi] venerunt; quarum una per multos annos dextero oculo nihil penitus videre potuit, altera quatuor continuos annos fluxum sanguinis passa erat; & quamvis multa medicorum remedia quæsivissent, numquam tamen medicinam invenerunt, quæ eis vel parum profuisset. [fluxus sanguinis,] Itaque humanis auxiliis destitutæ, se S. Vincentii precibus commiserunt; & quam primum benedictionem acceperunt, statim sanitatem, quam optaverant, impetraverunt. Mulier quædam Magdalena nomine, patiens in gutture molestissimam & inveteratam ægritudinem, dum in urbe Majoricarum S. Vincentius commoraretur, accepta ejus benedictione, [malum gutturis,] & imposita ei manu, in loco ubi ægritudinem patiebatur, statim curata est.

[39] In eadem urbe fuit mulier quædam, nomine Catharina, quæ, cum plures filios concepisset, nullum tamen peperit debito tempore, sed semper ante tempus eos emittebat abortivos: igitur audita fama, quod S. Vincentius multis sacrarum manuum impositione sanitatis beneficium conferebat, eum adiit, eique suam afflictionem exposuit, ac præterea orationis ejus auxilium imploravit, Vir autem Dei, fidem mulieris percipiens, Abi, inquit, filia, & noli de Dei liberalitate diffidere; & scito quod post paucissimos dies concipies, conceptumque filium debito tempore paries, ac deinceps propter aborsus nullam tristitiam patieris. [periculum aborsus.] Abiit igitur illa gaudens; & postmodum non aliter evenit quam ei Vincentius dixerat, imo tam fœcunda fuit totque filios in paucis annis peperit, ut eos aliis mulieribus educandos dare cogeretur.

[40] Abscedente S. Vincentio a quodam monasterio, non multum ab urbe Valentiae distante, ubi proxima nocte ab

ipsis monachis magna cum humilitate susceptus quieverat, & verbum ædificationis docuerat; unus ex monachis Abbatem suum plurimum obsecravit, ut sineret eum post virum Dei proficisci, ut saltem sequentis diei solam ejus prædicationem, quam erat ad populum habiturus, audiret. Quod cum ab Abbate impetrare non posset, quam primum sequens dies illuxit, ascendit quemdam eminentem locum, qui erat in ipso monasterio: cumque prospiceret versus regionem, ad quam S. Vincentius dixerat sese profecturum, arrectis auribus adstitit, fidem habens in ejusdem Vincentii meritis, quod ejus prædicationis vox posset ad aures suas pervenire. Deinde monachus sic intentus cum prospiceret, pervenit ad aures vox viri Dei, qui prædicabat in quadam villa, quæ dicitur Tolleta, quæ ab ipso monasterio ad quadraginta millia passuum distare perhibetur. Itaque ipse animadvertens fuisse suo desiderio satisfactum, [Prædicatio a distante ad 40. M. P. auditur.] statim litteris mandat singula quæ ad ejus aures perveniebant. Dum hæc autem a monacho aguntur S. Vincentius prædicationem suam intermittens. Attendite, inquit, filii mei, qui huc gratia audiendæ meæ prædicationis convenistis, ne verba quæ loquor a vestra memoria cadere permittatis. Sunt multi qui ea quæ vos auditis libenter audire desiderarent verumtamen est quidam vir religiosus, permanens in suo monasterio multis millibus nobis distante, ad cujus aures distincte ac perspicue devenerunt singula verba, quæ a me pronuntiari hodie audivistis. His dictis rediit ad illud unde fuerat ante digressus: Monachus vero hæc audiens, ad Abbatem suum dixit: Deus mihi concessit, quod tu mihi concedere noluisti: fui enim in loco, unde audivi & litteris mandavi quidquid Frater Vincentius in Tolleta hodie prædicavit. Abbas vero admirans & legens quæ monachus scripserat, misso nuntio sciscitatus est, an etiam vera essent quæ monachus asseverabat. Itaque tandem compertum est, eadem penitus fuisse, quæ ille litteris mandaverat & quæ

Vincentius eadem die prædicaverat. Innotuit quoque ipsi Abbati, quod vir Dei Vincentius, dum prædicaret, eadem hora hujus rei mentionem coram adstante multitudine fecerat.

[41] Doctrinæ vitæque ejus tanta erat auctoritas, ut ætate qua ipse claruit, in universo terrarum orbe solus ipse vera docere & bene facere ac bene vivere putaretur: [detergitur calumnia,] fuerunt tamen multi qui doctrinam ejus criminari, vel vitam ejus lacessere conati sunt. Nec mirum: scimus enim quod a mundi principio nulla bona unquam invidia caruerunt. Verumtamen ipsi invidi, [Iudæorum in concione obgannientium,] qui eum lacessere & doctrinam ejus criminari conabantur, adversus eum prævalere numquam potuerunt: hoc autem solum duobus exemplis, quæ modo narrabimus, comprobabimus. Apud Perpinianum multis Judæis a nonnullis Christianis, & quidem flagitiosissimis & impiissimis, suggestum est ut una dierum, quando magna populi multitudo adesset, & Vincentius contra Judæos aliquid loqueretur, deberent ipsi verba ejus interrumpere ac conclamare & dicere eum perverso sensu verba Scripturarum interpretari, ut videlicet propterea videretur confusus & fama ejus obfuscaretur. Igitur dum jussu Ferdinandi Regis decretum esset, ut singuli Judæi, qui Perpiniანი commorabantur, quadam die Dominica Vincentii prædicationi interessent; in quo spectaculo universus populus & ipse Rex & Sigismundus Imperator & Benedictus XIII Antipapa, cujus in secundo libro mentionem fecimus, (qui omnes Perpinianum illis diebus convenerant, gratia unionis Ecclesiæ tractandæ) una cum plerisque aliis secularibus Principibus Ecclesiarumque Prælati adessent, Judæi consurgentes in medium, fecerunt prout illi ante suggesserant. Sed Vincentius nihil perturbatus: Silete, inquit, non est Christianorum consuetudo ut fiat verbi Dei interruptio, dum populo prædicatur: sed ego constituo vobis horam, & hora

Vesperarum ad me venietis, & tunc ostendam vobis, si loca Scripturarum, ut vos asseritis, fuerim perverse interpretatus. Constituta igitur hora, ipsis Judæis tam perspicuam veritatem de singulis quæ prædicavit aperuit, ut omnes se penitus superatos faterentur: & hoc ipsum sequenti die, coram memorato Antipapa, Sigismundo Imperatore, Ferdinando Rege ac ceteris Principibus & universa multitudine confessi sunt; & se in virum Dei fuisse mentitos dixerunt. Illi vero, quorum suggestionem Judæi talem insultum fecerunt, post paucos dies infelici morte perierunt.

[42] Quidam quoque ex Fratrum Minorum Ordine Tolosæ commorans, volens refellere, & publica quidem prædicatione, quæ illis proximis diebus S. Vincentius prædicaverat; vix verba iniquæ detractionis finierat, [& alterius qui subito in terram dejicitur.] & subito in terram cadens numquam loqui potuit, donec mente a Deo veniam postulavit, promittens se a S. Vincentio veniam petiturum, & retractaturum quidquid contra doctrinam ejus fuerat temerarie locutus. Igitur post voti emissionem, restituta est ei sanitas & loquela: & mox S. Vincentium adiens pro commisso illico veniam postulavit, & facillime impetravit.

ANNOTATA.

Flaminius, qui triennium nihil viderat.

Huic ex Castilionensi illud adjungimus: Vir quidam, Alanus nomine, habuit ancillam, quæ prægnans & vicina partui parere non poterat, quam adduxit S. Vincentio, ut eam benediceret. At ille positis manibus super caput mulieris benedixit eam: fecit deinde Crucem super ventrem ejus dicens: Iesus Mariæ filius, mundi salus & Dominus, sit tibi clemens & propitius. Simulque jussit, ut domum accedere properaret: nam cito parituram

masculinam prolem prædixit, quod & factum est: vix enim domum attigerat, cum puerum peperit.

Castilionensis illud habet: Murmuraverat vir quidam in S. Vincentium, ejusque vitæ ac prædicationi detraxerat, qui statim crepuit, effundebanturque viscera ejus: at ille resipiscens intellexit se ob blasphemiam scelusque quod perpetraverat ea perpeti. Jubet ergo statim se ad S. Vincentium deferri, profitetur detractionem suam, & veniam petit: quem beatus vir solo signo Crucis incolumem reddidit.

LIBER IV.

Acta duobus ultimis vitæ annis.
Mors, Sepultura, miracula.

PROLOGUS.

[1] Quoniam duce Iesu Christo tam amplum campum non sine magno labore percurri, ut gesta nostri Vincentii, licet non omnia, tamen ex omnibus multa conscripserim, Pater humanissime; nunc nihil est reliquum, nisi ut vitæ quoque ejus felicem exitum describam protinus. Multorum etiam miraculorum, quibus & in vita & post mortem in Britannia claruit, narratione hunc quartum librum, non sine rationabili consilio, distinxi: maximo enim tædio affecissem eos qui legerent, si in superiori libro & ea quæ narrata sunt & quæ deinceps narrabuntur complecti voluissem. Eritque in hoc libro mei incepti operis finis, ut videlicet unus idemque esset & narrationis meæ & vitæ terminus ejus, quo ex nostra luce migravit ad cælum, a Iesu Christo sempiterna gloria & honore coronatus.

CAPUT I.

S. Vincentii in Britanniam Armoricam accessus,
mora, morbus, obitus.

[2] Igitur post illustratas illas singulas regiones, quas in superiori libro expressimus, demum ingressus est eam Gallicæ partem, quæ nostro tempore Britannia nuncupatur, in eaque duos continuos annos doctrinam salutis longe lateque diffudit. Quo tempore quantum animarum fructum fecerit, certe brevibus verbis narrari non posset; [Ultimis 2 annis senex in Britannia Armorica prædicat] hoc tamen argumento facile percipietur. Si loca fere infinita, quibus paucos dies in eis commorans prædicabat, quasi templa religionis faciebat, ex eis videlicet omnia flagitiorum genera eradicans & ad virtutum opera reducens; quanto magis dicendum est, ejus doctrinam apud Britannos fructificasse, quos tam longo tempore sine intermissione perdocuit? Agebat eo tempore vir Dei suæ ætatis a sexagesimum annum, eratque corpus ejus, tum ob senectutem, tum ob labores & cibi potusque parcitatem ac vitæ austeritatem, ita extenuatum, ut sine alicujus rei sustentaculo aut viri auxilio vix posset incedere. Verum propterea Christi venerabilis senex haud quaquam desistebat, quo minus pro fidelium animarum salute magnanime laboraret: consueta namque exercitia, quæ supra memoravimus, numquam omisit. Unum in eo singulare videbatur, quod a multis tamquam magnum aliquod miraculum habebatur. Cum enim, antequam ascenderet locum quo prædicabat, adeo debilis esset, ut vix moveri aut loqui posse videretur; tamen postquam loquendi materiam incepit, non minus ardentem, erudite, distincte, luculenterque evangelizabat, quam tempore florentis ætatis facere consueverat. Nulli hominum statui, nulli ætati, nulli denique sexui defuit fructus doctrinæ ac sanctitatis ejus: nam non solum ætate provectoros & eos qui grandium rerum & disciplinarum erant capaces erudiebat; sed & pueros ipsos certis statutis horis ad se accersitos informabat, [& catechizat:] eos instruens, quomodo se Cruce signare, & quomodo Dominicam orationem, Angelicam salutationem, & articulorum fidei Symbolum dicere, atque quanta

veneratione amare Deum, & quibus obsequiis parentes & quemcumque proximum honorare debuissent. In dandis consiliis non præponebat aut divites præ pauperibus, aut nobiles ignobilibus. Omnibus carus, omnibus utilis, pius ac benignus, omnibus amabilis ac venerabilis reddebatur. [erga omnes beneficus:] Erat in cunctis defensor, consultor, director orphanorum, pupillorum & viduarum: & ut in paucis multa complectamur, omnium doctor & pater erat; nec solum animas eorum verbo spiritualis ædificationis instruebat, verum etiam & sanctis ejus precibus eis corporis sanitatem impendebat. Cumque innumerabiles fuerint qui per sanctarum manuum ejus impositionem perfectæ sanitatis beneficium reportaverunt, ne tamen longius nostra narratio protrahatur, satis erit si hoc loco pauca recensebimus.

[3] Uxor Joannis Britannicæ Ducis & Caroli Regis Francorum filia, [Crucis signo fœcundas reddit mulieres:] multos annos non solum sine prole fuit, sed etiam numquam potuit ex viro concipere. Sed postquam a S. Vincentio benedictionem accepit ac sancta ejus manu ac Cruce uterus signatus est, illico concepit peperitque multos filios; quorum unus fuit Petrus, vir multarum virtutum gloria insignis, qui nunc superest, clarissimus Britannorum Dux; & ob summam venerationem ac devotionem, quam ad S. Vincentii sanctitatem habuit, multam operam dedit ac multa millia aureorum impendit, ut catalogo Sanctorum inscriberetur. Nec hæc solum, sed & quamplures aliæ mulieres hujusmodi manuum impositione concipiendi beneficium impetraverunt. In urbe Venetensi venienti ad eum viro, [sanat paralyticum:] qui decem & octo annis paralyticus fuerat, ut una cum aliis omnibus ad eundem concurrentibus benedictionem acciperet, Argentum, inquit, & aurum non est mecum, sed precor Dominum Iesum Christum, ut pro immensa benignitate sua, tibi sanitatem, quam petis, largiatur. Et his dictis in multis corporis membris eum Cruce signavit, &

ille statim sanum se sensit; surgensque, Deum magnificavit, eique gratias agens discessit, nec unquam talem ægritudinem de cetero per omnem vitam suam passus est, & post hoc vitam in sua perfectissima sanitate perduxit: & ideo semper S. Vincentio devotus vixit per omne vitæ suæ tempus.

[4] Post duos annos, quibus per Britanniam vitæ verbum sequentibus signis prædicavit, consistens in Venetensi urbe, fuit a Fratibus qui eum sequebantur suusus, ut in Hispanias regrederetur; ut videlicet, cum senex esset, potius in patria propria quam in peregrina moreretur. Verum ille memor verborum illorum, quæ Christus Iesus ad eum habuerat tempore quo ei Avenione ægrotanti iussit, ut per occiduas regiones prædicando discurreret, quemadmodum superius in secundo libro diximus; eorum suasionibus nullo pacto acquiescere velle dicebat. [lib. 2 nu. 4] Namque cum Britannia sita sit in extremis finibus Occidentis, arbitrabatur quod esset eadem regio, in qua Christus prædixerat eum moriturum. [regressurus in Hispaniam] Tandem importunis precibus sociorum adstrictus, decrevit ex Venetensi urbe discedere & redire in Hispaniam: quæ regio cum ipsa quoque in terrarum finibus sit, poterat intelligi quod ea esset, in qua Christus eum moriturum prædixerat. Itaque civibus Venetensibus, primum in commune admonitis, ut sanctæ doctrinæ ejus memores essent, relictisque eis maxima tristitia ob discessum ejus affectis, media nocte, asino, ut solebat, vectus iter arripuit: [miro modo impeditur & regressus in urbem Venetensem,] pergensque una cum sociis, cum multis millibus sese ab urbe distare existimassent, illucescente die ante ipsius urbis portas sese esse deprehenderunt. Ex quo ipse ad socios suos conversus ait: Redeamus, Fratres, in urbem: non enim aliud sibi vult, nisi quod voluntas Dei est ut in hac patria sim ei spiritum meum redditurus. Ingreditur igitur urbem, & quam primum civibus compertum est quod revertitur, statim ei magno

cum honore & gaudio occurrerunt. Mulieres quoque & pueri certatim occurrerunt ad osculandum manus ejus, dicentes, Benedictus qui venit in nomine Domini. Tantus præterea fuit in ipsa urbe campanarum sonitus, quantus fieri solebat quando alicujus diei festi singularis solennitas celebratur.

[5] [prædicat mortem suam,] Postquam vero devenit in locum ubi hospitatus est, cives & eos qui eum comitati sunt, hoc pacto allocutus est: Filii mei, Deo placuit ut ad vos redirem; non quidem prædicandi gratia, sed ut apud vos claudam extremum vitæ meæ diem. Abite ergo unusquisque ad propria, & digna præmia reddat vobis Deus pro honore, quo me tantum hodierna die affecistis. [ejusque diem] Hæc & multa alia dixit, quibus omnes assistentes ad magnum fletum provocavit. Sequenti vero die occupatur gravissimis febribus, & magno in singulis membris corporis dolore concutitur, ita ut pene totus defecisse videretur. Hæc tamen non impediverunt, quo minus ipse omnia faceret, quæ viro Dei expediebant. Convocavit enim imprimis Fratres suos, & eis diem quo erat moriturus prænuntiavit; moxque accersito Sacerdote, cui confiteri solebat, confessus est, petiitque omnium peccatorum suorum absolutionem, prout Maximus Pontifex Martinus V ei ante concesserat. Deinde singula salutifera Ecclesiæ Sacramenta tanta religione & devotione suscepit, [extrema Sacramenta suscipit.] ut hac quoque vice Sanctis verbis ejus, crebris lacrymis ejus, hymnisque & orationibus, nemo fuit qui in uberrimas lacrymas non prorupisset. Triduum consumpsit commonefaciens singulos qui ad eum visitandum proficiscebantur, ut disciplinæ, quam ab eo acceperant, non obliviscerentur. Sed cum per eos dies, quibus ægrotabat, multa fuisset locutus, quæ erant & admiratione & annotatione digna; non fuit nobis consilium singula recensere: verum ex omnibus hæc paucissima collegimus.

[6] Die quo divulgatum est per civitatem, quod vir Dei lecto decumbens Sacramenta receperat, quæ in extremo vitæ Christiani homines recipere solent; Episcopus ac Magistratus & universa Venetensis urbis nobilitas ad eum visitandum simul profecti sunt. [Venetenses adhortatur ad perseverantiam:] Post multos autem sermones ultro citroque habitos, ipse ad eos post hæc verba sic locutus est: Viri Britones, si meminisse volueritis eorum quæ vobis per continuum biennium prædicavi, certe comperietis ea talia esse quæ a veritate non discrepant, sed sunt vobis ad animarum vestrarum veram salutem profutura. Nostis enim, quot & qualibus vitiis deditam vestram patriam comperi; & nihil in me fuit quo saluti vestræ consulere potuissem, quod non ipse jucundissime fecerim. Una ergo mecum Deo gratias referatis, qui mihi gratiam sermonis contulit, corda vero vestra habilia fecit ut mea doctrina ad bene vivendum flecterentur. Vobis reliquum est, ut in inceptis virtutibus perseveretis; & quæ a me didicistis, non obliviscamini. Ego vero, ex quo Deo placuit ut in urbe hac sit vitæ meæ terminus & requies, ante tribunal ejus ero vester patronus, & continue pro vobis deprecabor, & id vobis me facturum promitto, si a mea disciplina non discesseritis. Valete itaque omnes, quoniam post decem dies ad Dominum migrabo.

[7] Post hæc prohibuit ad eum euntium frequentiam, ut videlicet major quies sibi esset, ut divinarum rerum contemplationi vacaret. Et quamvis omnes ægritudines, [patientissimus in omnibus:] quibus antea frequentissime vexatus est, patienter tulerit; tamen in hac, quæ molestissima fuit, tantam monstravit patientiam, quod multi viri prudentes, & ipsi quoque medici, ægritudinis genus & patientiæ considerantes, frequenter dixerunt, impossibile fieri sibi, quod homo vivens majorem patientiam habere posset. Dum a medicis aliquid fiebat, quod corpori potuisset læsionem aut dolorem inferre, nullus ex ore ejus clamor nullaque vox emittebatur, nisi

quæ sonaret nomen Iesu Christi, aut Mariæ Virginis, aut alicujus ex Sanctis Dei. Excepto tempore, quo vel comedebat vel dormiebat, vel pro superveniente necessitate aliquid loquebatur, semper Deo sacrificium laudis immolabat. Viri autem qui in Venetensi civitate præsidebant, considerantes quod in urbe ipsa nulla domus Fratrum Prædicatorum esset, voluerunt auferre litigium, quod de sepultura ejus sacri corporis futurum arbitrati sunt. Itaque eum adeuntes interrogaverunt, quem locum pro sepeliendo corpore suo vellet eligere. Ille respondit: Ego sum vir religiosus, [de sepultura disponit] pauper & servus Christi: ideo de animæ meæ salute, non de sepeliendo corpore satago. Verumtamen, sicut in vita sic & post mortem pacem a me habeatis: obsecro vos ut Priori conventus, qui inter alios mei Ordinis conventus est vestræ urbi propinquior, de mei corporis sepultura disponere permittatis.

[8] Peractis proinde novem diebus, petiit legi Christi Passionem, [inter preces obit.] juxta narrationem singulorum Evangelistarum: postea fecit legi illos septem Psalmos, quos Pœnitentiales appellamus: sed & eosdem Psalmos & totum Psalterium totiens dixit, donec ei corporis vires officiumque linguæ defecerunt. Ultimo vero loco lecta est Letania: post cujus finem statim totus jucundus & hilaris effectus est, ac junctis elevatisque manibus, & oculis in cælum erectis, migravit ad cælum. [papilionibus circum volitantibus.] In quo tempore ex fenestra visa est ingredi locum, ubi decumbebat, magna & miri candoris multitudo quorundam animalium, quæ vulgo papiliones dicuntur: quæ circumquaque tamdiu volaverunt, donec anima discessit a corpore; sed corpore extincto statim recesserunt, nec unquam visa sunt. Hæc autem animalia, quid nisi Angelos æstimabimus fuisse, qui sub tali specie comparuerunt, & felicem illam animam in illam civitatem cælestem, inter illos gloriosissimos

cives collocaverunt? Eadem quoque hora, mira ac suavissima odoris fragrantia ex corpore ejus redundavit.

ANNOTATA.

Sexagesimum certe non diu explerat, si 23 Januarij anno 1357 natus fuerit & venerit in Britanniam primo vere anni 1417. Irrepserat nescio quo modo septuagesimum: quod mutare maluimus, ne in hunc locum temere incurrens aliquis deciperetur.

Hic est Joannes hujus nominis V, & Sapiens cognominatus, qui patri itidem Ioanni successit anno 1399, duxit uxorem Joannam filiam Caroli VI anno 1404, vita functam anno 1433.

Hic passim intelligunt sterilitatem, contractam post natum 11 Maj 1414 Franciscum dein Ducem Britannicæ, de cujus nativitate agit Argentæus lib. 10 Historiæ Britannicæ cap. 14.

Petrus post mortem Francisci fratris constitutus est Dux anno 1450, mortuus 22 Septembris anno 1457. Consule Argentæum lib. 11 cap. 14 & 20.

Amalricus de la Motte, cujus ad Sedem Macloviensem translatus, successores duo, fuerunt ex Ordine Prædicatorum assumpti.

His jungi possunt sequentia a Castilionensi: sic relata Fuit quidam peregrinationis ejus comes, Ferdinandus nomine, qui postea fuit Episcopus Telesiensis, qui hæc attestabatur; si quando contigisset viri sancti manum, dum in ascensu vel descensu illum adjuvaret, magnam ex illa manu fragrantiam redolere, quæ etiam usque ad triduum ab ipsa Ferdinandi manu non discedebat. Eadem habet S. Antoninus, & nonnulla illi

spiritu prophético addit prædicta. Est Telesia urbs Episcopalis Samnii sub Archiepiscopo Beneventano, ubi Ferdinandum sedisse ab anno 1454 ad 1458 tradit Vghellus tomo 8 Italiæ sacræ pag. 522.

CAPUT II.

Exequiæ: Miracula post mortem.

[9] [Aqua, qua corpus lotum,] Per eos vero dies erat Veneti religiosa illa Ducis Britannicæ uxor, cujus supra facta est mentio; quæ ob singularem devotionem, quam habebat ad S. Vincentium dum adhuc viveret, voluit propriis manibus lavare corpus extinctum, prout videlicet consuetudo est multarum gentium, quæ solent abluere mortuorum corpora: [morbi pelluntur:] aquamque ipsam diu diligenter observavit. Quæ numquam corrumpi potuit, nec ex ea vermes, nec aliquid turpe procreatum est: quin imo tam diu gratissimo odore fragravit, quousque in eo vase in quo reposita fuerat, penitus consumpta est: multi insuper qui ex ea biberunt a variis languoribus curati sunt. Dux vero Britannicæ exequias ei parari jussit, quales & dignitati suæ & Vincentii virtutibus convenire djudicavit: ad quas exequias partim a Duce convocati, partim ipsum corpus visuri, & partim corporum sanitatem recepturi, universa fere Britannia convenit. Sed & tanta fuit multitudo quæ certatim conabatur aut videre aut tangere illud venerandum corpus, quod necessarium fuit, ut inhumatum & multis armatis militibus custoditum triduo teneretur. Verumtamen nec minimus fœtor inde exhalavit, [exequiæ solennes fiunt:] nec aliqua vel in facie, vel in aliis membris, vel in carne fuit subsecuta mutatio; sed semper idem color eademque facies corpori fuit, ab illa hora qua extinctum est, usque ad tempus quo fuit sepulcro conditum. Obiit autem a die Veneris, Nonis Aprilis, sepultusque est in majori ecclesia Venetensi, anno Domini nostri Iesu Christi millesimo quadringentesimo decimo octavo. Et quemadmodum in vita ejus multis

miraculis claruit, sic & post obitum ejus innumerabiles homines, aut sacrarum reliquiarum, aut vestium quas vivus induebatur, aut sepulcri ejus tactu, ab hora separationis ejus usque in hodiernum diem, beneficium perfectæ sanitatis impetraverunt. Ne vero hujusmodi miracula prætermittantur, aliqua ex eis compendio conscribemus.

[10] Apud Cæsaraugustam vir quidam, nomine Joannes Zanitus, epidimia mortaliter est percussus, [Curantur pestis,] taliter quod nullo pacto posse curari ab omnibus, præsertim a medicis, putabatur. Suasus ab illustri Fratre Joanne de Grassia, qui nunc Majoricensis Episcopus & Alphonsi Regis Arragoniæ Confessor est, ad S. Vincentium voto multis cum lacrymis emisso, perfectam sanitatem protinus impetravit. [vulnera,] In eadem civitate mulier quædam, a viro zelotypo tribus mortalibus ictibus, in diversis sui corporis locis vulnerata, invocato auxilio S. Vincentii, post paucissimos dies curata est, quamvis fuisset a chirurgicis tamquam moritura judicata.

[11] Tactu quoque vestimentorum vel aliarum rerum, quæ sacrum corpus tetigerunt, [febres aut alii morbi 400,] multi ægritudinum quas patiebantur integram sanitatem impetraverunt, & ex multis hæc pauca collegimus. Habetur Veneti quoddam stratum ex lana confectum, quod vulgo vocant matrarium, super quo jacens S. Vincentius mortuus fuisse perhibetur; & compertum est fuisse supra quadringentos homines, qui ex devotione super eo certo temporis spatio jacuerunt, & a vehementissimis febribus aliorumque generum infirmitatibus statim convalescerunt. Majoricis fertur haberi pallium seu cappa, qua S. Vincentius induebatur, tempore quo in ipsam insulam navigavit; cujus tactu a tempore quo ex insula discessit usque in hodiernum diem, non solum febres patientes, sed etiam obsessi a dæmonibus, &

mulieres in partu periclitantes curatæ sunt, & a mortis manifestæ periculis liberatæ.

[12] Frater quidam ex Ordine Prædicatorum, nomine Wilhelmus Pottas, dum in memorata urbe Majoricarum S. Vincentius consisteret, habuit quosdam pilos dum barba Vincentii tonderetur, quos pro sui devotione multo tempore conservavit. Huic cum quadam die nuntiatum esset, quod in ipsa urbe erat quædam rustica mulier a dæmone obsessa, quæ multis Judæis respondens multa secreta revelavit; acceptis supradictis pilis pergens ad locum ubi illa vexata tenebatur, [liberantur] eosdem in quodam panno involutos collo ejus alligavit: sed & diabolus qui mulierem obsidebat, virtutem pilorum sentiens, [energumena,] ipsum corpus plurimum torquere cœpit. Itaque interrogatus quid erat in causa, quod sic mulierem vehementius solito vexaret; respondit quod hoc faciebat propter capillos Fr. Vincentii Ferrarii; quorum magnam virtutem, & quidem ei contrariam, sentiebat. Tandem post multa, quæ scivit mulier dicere & revelare, quæ ex seipsa numquam dicere vel revelare scivisset, diabolus ex corpore exiit, illud pene mortuum derelinquens.

[13] Valentiaë vir quidam, nomine Wilhelmus Stadey, utriusque Juris Consultus, percussus morbo, [peste laborans,] quem vocant epidimiam, in utroque inguine, ita ut arbitrio quorundam peritissimorum medicorum mortuus judicaretur; indutus a matre quamdam lineam tunicam, quam vir ejus a S. Vincentio habuerat, & ob tanti viri reverentiam multo tempore diligenter & honorifice conservaverat, statim respirare cœpit: & signa illius morbi, quæ per totum corpus diffusa erant, disparuerunt, & post paucissimos dies penitus de tam periculosa infirmitate convaluit. In quodam loco vicino urbi Dertusæ, [2 energumeni,] quem vocant de Bonifellet, vir quidam habens scapulare, quod a S. Vincentio habuerat, & magna

reverentia conservatum longo tempore tenuerat, illud imposuit cuidam qui Dertusæ obsidebatur, nec ullis exorcismis curari potuerat; & statim ab eo diabolus exiit. Dæmoniaca quædam in monasterio de Prato, quod est in Arragonia, induta caligis quæ fuerant S. Vincentii, clamabat: O Vincentiole, Vincentiole, quare me tantum comburis? Tandem ea verba sæpius repetens, emisso horribili ejulatu dæmon ex corpore discessit, ipsamque mulierem semimortuam ac humi prostratam dereliquit.

[14] [Periculose æger,] Quidam ex familiaribus Comitis de Dardana, qui unam partem tunicæ S. Vincentii multis annis religiose & devote conservaverat, patiens gravem quamdam ægritudinem ex qua penitus credebatur moriturus, super se memoratam partem tunicæ apponi fecit, & sequenti die perfecte convaluit. Quod multi alii ipsius Comitis familiares videntes, super se apponi eandem tunicam voluerunt, quoties ægrotaverunt, & etiam ab eorum infirmitatibus perfecte curati sunt. [dolore capitis laborans.] Tolosæ mulier quædam, quæ pluribus annis molestissimum in capite dolorem passa fuerat, quamprimum capiti suppositum fuit birretum S. Vincentii, quod in urbe ipsa a Prædicatoribus Fratibus habetur, statim curata est, quod numquam talem dolorem senserit ulterius.

ANNOTATA.

Surius feria sexta, at melius Castilionensis, quarta feria ante diem Palmarum, ut supra probavimus.

Annus hic 1418 numeratur more Britonum & Francorum, initium sumentium a Paschate, proinde annus fuit sequens 1419.

Castilionensis ait, pugione in mamilla transfixam, & in sinistro humero; adeo ut in utroque vulnere pugionis

cuspis oppositum latus penetraverit. Illa vero, dum caederetur, frequenter S. Vincentium invocaverat. Cum vero ad eam jam mortuam accessissent propinqui & vicini, accepissentque ab ancilla, quæ ibi adfuerat, eam invocasse sæpe S. Vincentium; fecerunt pro ipsa votum, & statim surrexit incolumis, sicque postea non parvo tempore supervixit.

Cum nulla hic habeatur conclusio & tam pauca ex adeo multis post mortem miraculis hactenus referantur, non absque fundamento suspicabimur; maximam hujus ultimi libri partem adhuc desiderari: quæ utinam aliquando in lucem emergat.